

MARIO
BELLATÍN
Salon
de frumusețe
Lecții pentru
un iepure mort

Traducere din limba spaniolă
și postfață de Ilinca Ilian

Salon de frumusețe

*Orice formă a lipsei de umanitate devine,
cu timpul, umană.*

Kawabata Yasunari

În urmă cu câțiva ani, interesul pe care mi-l stârneau acvariile m-a făcut să-mi decorez salonul de frumusețe cu pești colorați. Acum, când salonul s-a transformat într-un Muridor unde vin să-și sfârșească zilele cei care nu au unde s-o facă, îmi vine foarte greu să văd cum peștii, unul câte unul, au dispărut. Poate că apa de la robinet are prea mult clor sau poate că nu am eu destul timp ca să le dau îngrijirile cuvenite. Am început cu Gupi Regali. La magazin, vânzătorii m-au asigurat că sunt peștii cei mai rezistenți și, tocmai de aceea, cel mai ușor de întreținut. Altfel spus, peștii ideali pentru un începător. În plus, prezintă și particularitatea că se înmulțesc repede. Gupii Regali sunt vivipari, nu au nevoie de un motor de oxigen pentru ca ouăle să rămână în acvariu fără să mai trebuiască să schimbi apa. Prima dată când mi-am pus pasiunea în practică nu am prea avut noroc. Am cumpărat un acvariu de dimensiuni medii și am băgat înăuntru o femelă gravidă, una încă virgină și un mascul cu o coadă lungă și colorată. În ziua următoare masculul era mort. Stătea cu burta în sus pe pietrele multicolore pe care le pusesem pe fundul vasului. Imediat, mi-am luat mănușa de cauciuc cu care puneam vopseaua pe părul clienților și am scos peștele mort. În zilele următoare nu s-a mai întâmplat nimic important. Atâta doar, am încercat să găsesc măsura corectă de

hrană pentru ca peștii să nu sufere nici de indigestie și nici să nu moară de foame. Controlul hranei contribuia în plus la menținerea transparenței apei. Însă când femela gravidă a născut, în acvariu s-a dezlănțuit un război de hărțuire implacabil. Cealaltă femelă voia să mănânce puii. Cu toate acestea, nou-născuții aveau niște reflexe puternice și rapide care, pe moment, îi salvau de la moarte. Din opt câți s-au născut, doar trei au rămas în viață. Mama, fără un motiv prea clar, a murit după câteva zile. Moartea asta a fost foarte bizară. Din momentul nașterii, rămăsese ținută pe fundul acvariu-lui, fără ca umflătura burții să se micșoreze nici măcar un pic. A trebuit din nou să-mi pun mănuașă pe care o foloseam pentru vopselele de păr. În felul ăsta am scos-o pe mama moartă și am aruncat-o după aceea în veceul din spatele barăcii unde dorm. Colegii mei de la lucru n-au fost niciodată de acord cu pasiunea mea pentru pești. Afirmau că aduc ghinion. Nu le-am dat nici cea mai mică importanță și, cu timpul, am cumpărat alte acvarii, precum și echipamentele necesare pentru ca totul să fie în regulă. Am făcut rost de motoare de oxigen care imitau cufere pline de comori uitate pe fundul mării. Am mai găsit și motorașe în formă de scafandri din ale căror rezervoare de oxigen ieșeau constant bulbuci. Când în fine am dobândit ceva pricepere cu ajutorul altor Gupi Regali pe care mi i-am cumpărat, m-am aventurat în creșterea unor pești mai greu de întreținut. Crapii Aurii, mai ales, îmi atrăgeau atenția. Cred că la magazin, da, am aflat că în unele culturi simpla contemplare a Crapilor e considerată o sursă de plăcere. Și mie mi s-a întâmplat la fel, în scurt timp. Puteam să petrec ore întregi uitându-mă la rășfrângerile pe care le iscau solzii și cozile.

După câțva timp, cineva mi-a confirmat că o asemenea îndeletnicire era o distracție de pe meleaguri străine.

Dar ceea ce nu mi se pare cătuși de puțin o distracție e numărul tot mai mare de oameni care vin să moară la salonul de frumusețe. Deja nu mai sunt doar prietenii în al căror corp boala e avansată; majoritatea sunt străini care nu au unde să se ducă să moară. În afară de Muridor, singura alternativă ar fi să-și termine zilele în stradă. Acum n-au mai rămas decât acvariile goale. Toate, în afară de unul, în interiorul căruia încerc din răspuțeri să păstrez cât de cât ceva viață. În unele dintre ele țin obiectele personale pe care le aduc rudele celor care sunt găzduiți în salon. Ca să evit încurcăturile, lipesc o bandă adezivă cu numele bolnavului, și acolo pun hainele și dulciurile pe care, din când în când, dau permisiunea să le fie aduse. Familiile, am hotărât, nu pot aduce decât bani, haine și dulciuri. Orice altceva este interzis.

E straniu să vezi cum pot peștii să influențeze starea de spirit a oamenilor. De pildă, în perioada pasiunii mele față de Crapii Aurii, pe lângă starea de calm pe care mi-o dădea contemplarea lor, mereu căutam ceva auriu ca podoabă pentru hainele cu care mă îmbrăcam ca să ies seara. Fie o panglică, fie mănușile sau ciorapii de plasă pe care-i purtam în ocazii din astea. Mă gândeam că, dacă am ceva de culoarea asta pe mine, o să-mi aducă noroc. Poate o să mă scape de o întâlnire cu Banda Matabros care bântuie prin zonele centrale ale orașului. Mulți nu supraviețuiau dacă erau atacați de nemernicii ăștia, dar cred că dacă, după o ciocnire cu ei, vreunul scăpa cu viață era încă și mai rău. La spitalele unde erau internați erau tot timpul tratați cu dispreț. De atunci s-a deșteptat în

mine mila ce mă făcea să-l iau la mine pe câte unul dintre colegii răniți care nu avea la cine să apeleze. Poate că în felul ăsta s-a format, încetul cu încetul, acest trist Muridor pe care am nefericirea să-l guvernez.

Dar, întorcându-ne la pești, la un moment dat m-am plictisit să am doar Gupi și Crapi Aurii. Cred că e vorba de o deformare a personalității mele: mă satur repede de lucrurile care mă atrag. Ce e mai rău e că după aia nu mai știu ce să fac cu ele. La început au fost Gupii, care deodată mi s-au părut prea nesemnificativi pentru maiestuoasele acvarii pe care plănuiam să le compun. Fără nicio urmă de remușcare, am încetat treptat să-i mai hrănesc. Aveam speranța că o să se mănânce între ei. Pe cei care au rămas în viață i-am aruncat la veceu, la fel cum făcusem și cu acea mamă moartă. Așa s-a făcut de am rămas cu acvarii libere pentru pești mai greu de întreținut. Primii la care m-am gândit au fost Goldfish. Mi-am amintit totuși că sunt prea lenți și moșmondiți, aproape cretini. Eu voiam ceva colorat, dar care să aibă și energie, ca să îmi petrec momentele când nu erau clienți uitându-mă la pești: cum se urmăresc unii pe alții sau cum se ascund printre plantele acvatice pe care le plantasem între pietrele de pe fundul acvariilor.

Munca la salonul de frumusețe mi-o făceam de luni până sâmbătă. Deși, în unele după-amieze de sâmbătă, când eram prea obosit, lăsam pe cineva să se ocupe de clienți și mă duceam la saună ca să mă relaxez. Localul de acest gen pe care-l preferam era ținut de o familie de japonezi. Era destinat exclusiv persoanelor de sex masculin. Proprietarul, un bărbat matur, mic de statură, avea două fete care lucrau uneori pe post de recepționere. În

hol se încercase să se respecte stilul oriental al inscripției de la intrare. Era acolo o teighea decorată cu pești multicolori și cu dragoni roșii sculptați în relief. Invariabil, când intrai, le găseai pe cele două fete care stăteau și îmbinau piesele unor imense jocuri de puzzle. Când apărea cineva, lăsau jocul și se ocupau de el cu toată silința. Primul pas era înmânarea unor pungi mici din plastic transparent, pentru ca vizitatorul să-și bage în ele obiectele de valoare. Tinerele îi dădeau apoi un disc cu un număr, pe care fiecare trebuia să și-l atârne la încheietură. Japonezele puneau punga într-un fișier și apoi îl invitau pe vizitator în sala următoare. Aici, decorul era complet schimbat. Locul semăna cu băile de la Stadionul Național pe care le-am văzut când un fotbalist amator m-a luat cu el acolo. Pereții erau acoperiți până la jumătate cu faianță albă. În partea de sus a peretelui fuseseră pictați delfini în salt. Aceste desene erau decolorate. Spinările animalelor abia se mai vedeau. În sala asta mă aștepta întotdeauna același angajat care-mi cerea să-i dau hainele. La fiecare vizită am avut precauția să port doar haine bărbătești. După ce mă dezbrăcam în fața lui, întindea brațul cu un gest mecanic ca să le ia. Se uita la numărul pe care-l țineam agățat la încheietură și ducea după aceea toate lucrurile la vestiarul corespunzător. Înainte de a efectua această operație, îmi dădea două prosoape ponosite, însă curate. Eu îmi acopeream cu unul sexul și pe celălalt mi-l aruncam peste umeri.

Ultima oară când am fost la acele băi mi-am amintit o poveste pe care mi-a spus-o un prieten într-o noapte când stăteam în așteptarea bărbaților la colțul unei străzi destul de circulată. Lui îi plăcea să se îmbrace cu haine exotice. Purta mereu pene, mănuși și accesorii de

genul ăsta. Spunea că în urmă cu câțiva ani tatăl lui îi făcuse cadou o călătorie în Europa. Zicea că în cursul respectivei călătorii învățase să se îmbrace astfel. Se pare, totuși, că în orașul ăsta o asemenea modă nu are nicio șansă să fie apreciată. Prietenul meu rămânea, din pricina asta, ore întregi așteptând la colțuri. Nici măcar gardienii care patrulau în zonă nu-l mai ridicau să facă rondul obișnuit. În acel moment mi-am amintit de el pentru că odată îmi povestise că tatăl lui obișnuia să-și petreacă sfârșitul de săptămână la saună. Era vorba de alt fel de băi, de înaltă clasă, nu ca acelea ale japonezilor. Mi-a spus că, la una dintre primele lui vizite acolo, chiar prietenii tatălui lui au abuzat de el într-o cabină de duș individuală. Prietenul meu n-avea pe atunci decât vreo treisprezece ani și din cauza spaimei n-a spus nimănui nimic despre cele întâmplate. Treaba e că băile japonezilor sunt diferite, pentru că, spre deosebire de cele frecventate de tatăl prietenului meu, aici toți clienții știu foarte bine la ce se duc. Odată ce rămâi acoperit doar cu un prosop, treaba e clară. Singurul lucru pe care trebuie să-l faci e să cobori scările care duc spre subsol. Cât cobori, o senzație ciudată începe să-ți străbată întregul corp. Câteva minute mai târziu te-ai și confundat cu aburul emanat din sala principală. Încă niște pași și prosoapele încep să cadă. De aici înainte, se poate întâmpla orice. În asemenea momente, mă simțeam de fiecare dată de parcă m-aș fi aflat într-unul din acvariile mele. Retrăiam apa densă, involburată de bulele motoarelor de oxigen, precum și hățișurile în care se transformau plantele acvatice. De asemenea, trăiam pe pielea mea ciudatul sentiment dat de peștii mari plecați în urmărirea celor mai mici ca să-i mănânce. În astfel de momente, capacitatea redusă de apărare, rigiditatea pereților transparenți ai acvariilor deveneau

o realitate, deschizându-se în toată plenitudinea ei. Acum, însă, acele vremuri sunt apuse și sunt sigur că nu se vor mai întoarce niciodată. În momentul de față corpul meu scheletic mă împiedică să mai frecventez acel loc. Alt factor important pentru care consider toate acestea ca ținând de trecut are de-a face cu moralul, care mi-a scăzut complet. Acum mi se pare aproape imposibil că am avut la un moment dat forța necesară ca să petrec după-amieze întregi în băi de genul ăsta. Și asta întrucât chiar și în cele mai bune timpuri ale condiției mele fizice, ieșeam dintr-o asemenea ședință complet extenuat.

Nici de ieșit să caut bărbați noaptea pe stradă nu mai am forță. Nici măcar vara, când nu-i chiar așa de neplăcut să te îmbraci și să te dezbraci în grădinile caselor din preajma locurilor de întâlnire stabilite pe marile bulevarde. Fiindcă întreaga metamorfoză trebuie să se facă în locurile acelea și pe deasupra pe furiș. Să fii nebun să te întorci în zori cu un autobuz nocturn îmbrăcat cu hainele cu care ai lucrat noaptea. Acum trebuie să guvernez Muridorul. Trebuie să le dau un pat și o farfurie de supă victimelor cu corpurile deja atacate de boală. Și trebuie să fac asta singur. Ajutoarele sunt destul de sporadice. Din când în când, vreo instituție își amintește de existența noastră și ne vine în ajutor cu ceva bani. Alții vor să ne sprijine cu medicamente. Dar eu trebuie să remarc din nou cu insistență că salonul de frumusețe nu e un spital și nici clinică, ci doar un Muridor. Din salonul de frumusețe au rămas mânușile de cauciuc, majoritatea cu găuri la vârful degetelor. Au mai rămas flacoanele, bigudiurile și cărucioarele cu care se transportau produsele cosmetice. Uscătoarele, precum și scaunele cu spătar mobil pentru spălatul părului le-am vândut ca

să obțin echipamentul de care era nevoie în noua etapă în care a intrat salonul. Din vânzarea obiectelor destinate înfrumusețării am cumpărat saltele de paie, paturi de fier și o plită pe kerosen. Un element extrem de important pe care l-am înlăturat în mod radical au fost oglinzile care, la vremea lor, au multiplicat în apele lor acvariile deopotrivă cu transformarea clientelor, pe măsură ce li se aplicau variile tratamente din ofertă. Chiar dacă mi se pare că sunt obișnuit cu mediul ăsta, cred că, pentru oricine, acum ar fi de nesuportat ideea de a-și multiplica agonia până la gradul acela de straniu infinit pe care îl iscă niște oglinzi așezate față în față. Cu ce se pare că m-am mai obișnuit e mirosul pe care îl emană bolnavii. Bine măcar că la capitolul haine am mai primit totuși ceva ajutor. Din pânza refuzată la controlul de calitate pe care ne-a donat-o o fabrică am făcut niște cearșafuri, pe care de obicei le distribui în grămezi de dimensiuni diferite în funcție de numărul de bolnavi din respectivul sezon.

Îmi fac griji uneori în legătură cu cine o să se ocupe de salon când boala o să mi se dezlănțuie în forță. Până acum am simțit doar câteva simptome, mai ales semnele exterioare cum ar fi pierderea în greutate și moralul scăzut. În interiorul corpului încă nu s-a dezvoltat nimic. Acum câteva clipe m-am referit la duhoare și la obișnuință, pentru că nasul meu aproape că deja nu mai percepe niciun miros. Doar îmi dau seama de el, în special datorită strâmbăturilor de greață pe care le fac, de îndată ce pun piciorul în locul ăsta, cei care vin de afară. De aceea mai păstrez apă și doi-trei pești rahitici într-unul dintre acvarii. Chiar dacă nu mai primesc îngrijirile de pe vremuri, îmi creează senzația că încă a mai rămas ceva proaspăt în salon. Totuși, se pare că mai există și o altă

cauză, necunoscută, care mă împiedică să-i tratez cu atenția pe care o merită. Ieri, de exemplu, am găsit un păianjen mort care plutea cu labele în sus.

Înainte de a se transforma într-un loc folosit exclusiv drept spațiu pentru murit în tovărășia altora, salonul de frumusețe își închidea porțile la opt seara. Era o oră numai bună pentru asta, fiindcă multe dintre cliente preferau să nu viziteze noaptea târziu zona unde se afla unitatea. Pe o inscripție pusă la intrare se menționa că e un salon unde se oferă servicii de înfrumusețare persoanelor de ambele sexe. Cu toate acestea, numărul bărbaților care îi călcau pragul era foarte redus. Doar femeilor părea că nu le pasă că se ocupă de ele niște stilști îmbrăcați mai mereu în haine femeiești. Salonul era situat într-un loc atât de îndepărtat de toate mijloacele de transport public, încât ca să ajungi aici trebuia să faci un drum obositor pe jos. În salon lucram trei persoane, care de câteva ori pe săptămână ne schimbam, ne pregăteam niște valize mici și, după ce închideam pentru public, o luam spre oraș. Nu puteam călători așa, îmbrăcați în femei. Nu o dată trecusem prin situații periculoase. De aceea purtam în genți rochiile și machiajul pe care aveam să-l folosim de îndată ce ajungeam la destinație. Înainte de a ne pune pe așteptat pe unul din bulevardele circulate, din nou travestiți de data asta, ascundeam valizoarele în găurile din soclul unei statui ridicate în cinstea unui erou al patriei. Uneori ne săturam de atâta schimbat hainele și, chiar dacă în felul ăsta nu se câștigau bani, căutam ceva distracție pe la mezaninele vreunui din cinematografele în care rulează fără întrerupere filme porno. Toți trei ne distram excelent mai cu seamă când anumiți spectatori se duceau la baie. Plimbarea prin

centru ținea până la primele ore ale dimineții. Ne întorceam să ne luăm gentile și plecam să dormim la salon. În partea din spate construisem o baracă din lemn, unde toți trei, stiliștii, dormeam până spre prânz. Dormeam împreună într-un pat mare.

Pe vremea aceea, lucrul cel mai important era cum și în ce fel să decorăm salonul de frumusețe. Prin zonă se tot deschideau saloane de coafură și cosmetică, de aceea era esențial să facem față concurenței prin imaginea firmei. Din primul moment, m-am gândit la acvarii de dimensiuni mari. Ceea ce încercam în felul ăsta era ca, în timp ce noi ne ocupam de ele, clientele să aibă senzația că sunt scufundate într-o apă limpede pentru ca apoi să iasă la suprafață întinerite și frumoase. De aceea, primul lucru pe care l-am făcut a fost să cumpăr un acvariu de doi metri lungime. Încă îl mai am. Dar nu în el stau cei trei pești care au mai rămas în viață.

Poate să pară greu de crezut, dar aproape că nu-i mai pot distinge pe oaspeți. S-a atins o stare în care, pentru mine, toți sunt la fel. La început îi recunoșteam. Ba chiar, nu o dată, am ajuns să prind drag de câte unul. Dar acum nu mai sunt decât corpuri în agonie care se îndreaptă spre dispariție. Îmi vine în minte mai ales unul, pe care îl cunoșteam de dinainte de-a se îmbolnăvi. Avea o frumusețe calmă, ca a cântăreților străini care apar la televizor. Îmi amintesc că pe vremea când organizam concursuri de frumusețe câștigătoarea cerea întotdeauna să se pozeze lângă el. Cred că respectivul fapt dădea o notă internațională galelor. Băiatul cu pricina călătorea în mod regulat în străinătate. Se știa despre el că are un amant cu mulți bani, care l-a părăsit când s-a îmbolnăvit.

Băiatul nu a vrut să apeleze la familia lui. A inventat o călătorie și a venit pregătit să se instaleze la Muridor. Și-a vândut apartamentul pe care îl avea și mi-a dat mie toți banii. Înainte ca boala să avanseze în așa hal încât să-l lase pradă unui delir continuu, mi-a povestit că deseori drumurile nu erau doar călătorii de plăcere, ci că avea ca misiune transportul de droguri ascunse în propriul lui corp. Mi-a explicat, în amănunt, metodele pe care le folosea ca să le facă una cu carnea lui. Își introducea punguțele în diverse părți din corp. Și folosea pentru asta niște metode care până la urmă au ajuns să mă îngrețșeze. M-am simțit mișcat gândindu-mă cum a putut cineva atât de frumos să fie folosit în asemenea chip de amantul lui. Cred că am ajuns chiar să și simt ceva deosebit față de el, de vreme ce am lăsat baltă toate îngrijirile de care aveau nevoie ceilalți oaspeți și cât timp a durat agonia lui n-am făcut altceva decât să-mi îndrept toată atenția spre nevoile sale. Ca semn de specială considerație, i-am pus un acvariu plin de pești pe noptieră. M-a impresionat să constat că băiatul acela n-a rămas indiferent la toate eforturile mele. Într-un anumit fel, mi-a dovedit că ține și el la mine. Ba chiar, de câteva ori, m-am aflat în ipostaze de intimitate cu acel corp distrus. Nu mi-a păsat de coastele protuberante, de pielea uscată, nici măcar de ochii aceia ieșiți din găvane în care, curios, încă mai era loc pentru plăcere.

Dar nici să nu credeți că eu sunt un sinucigaș și că m-am dăruit cu totul. Mi-am luat toate precauțiile. Însă, așa cum am spus mai devreme, gusturile mi se schimbă rapid. În câțiva timp, mi-am pierdut tot interesul pentru povestea cu pricina. Din cauza asta, la un moment dat, am luat acvariul de lângă patul lui și l-am tratat cu distanța

pe care îmi impun s-o păstrez față de toți oaspeții. Aproape pe loc, boala l-a atacat cu vehemență. Nu i-a luat mult timp până să moară. În cazul lui, decadența finală a survenit când i-a fost afectat creierul. A început cu un lung discurs delirant, pe care îl întrerupea doar în orele când îl biruia somnul. Uneori tonul vocii sale se ridica mai mult decât se cade, iar cuvintele lui exaltate acopereau vaietele celorlalți. Am impresia că la puțin timp l-a lovit o tuberculoză fulminantă, fiindcă a murit după un acces de tuse. Deja pe vremea aceea, corpul băiatului nu mai însemna decât un corp în plus pe care mă vedeam obligat să-l elimin.

În chip puțin ciudat, odată cu băiatul au murit trei pești dintr-un foc. Deși e adevărat că în perioada respectivă peștii nu mai aveau nici pe departe splendoarea din alte vremuri, încă mai aveam, totuși, un număr considerabil de exemplare. Aproape toți erau pești din aceia numiți Văduve, negri cu pieptul alb. Nu știu, în perioada aceea respingeam culorile. Ce îmi cerea inima era alb și negru. De fiecare dată când mă gândesc la băiatul care mi-a stârnit un interes special, mi-l amintesc lungit pe pat cu acvariul cu Văduve alături. Imediat după moartea lui, am găsit trei Văduve țepene pe fund. N-am vrut să mă gândesc la nimic în timp ce le scoteam din acvariu. Pentru Văduve e nevoie de un încălzitor de apă. Eu ținusem tot timpul unul în priză. Pe vremea aceea încă mai respectam regulile de utilizare ale acvariilor. Consider de aceea că e mai mult decât un hazard faptul că au murit trei pești exact în noaptea când a decedat băiatul. A doua zi am scos din priză încălzitorul. După două zile am constatat că nicio Văduvă nu rezistase apei prea reci. Tot în acele zile au murit și niște Scalari, cărora le apăruseră

ciuperci pe spate. De aceea am ieșit în oraș și am mers la magazinul de pești să cumpăr Gupi Regali, ca la început. I-am pus pe toți în același acvariu. Ei sunt cei pe care îi păstrez și acum. Cum am spus, e vorba de pești rezistenți, care în ciuda îngrijirilor minime s-au ținut mai mult sau mai puțin în limitele normalului: au murit câțiva și s-au născut alții din când în când. Dar apa nu mai e limpede. A căpătat o nuanță verzuie, iar încetul cu încetul s-a depus o mazăgă pe pereții acvariului. Am așezat acvariul ăsta ceva mai departe de oaspeți. Nu vreau ca miasmele pe care le degajă ei să se lase peste apă. Nu vreau ca peștii să fie dintr-odată atacați de ciurperci, viruși sau bacterii. Uneori, când nu mă vede nimeni, îmi bag capul în acvariu și chiar ajung să ating apa cu vârful nasului. Inspir profund, și simt că din apa aceea încă mai emană un pic de viață. În ciuda mirosului de lichid stătut, mai pot încă simți o oarecare prospețime. Ce mă surprinde cel mai mult e cât de fidelă s-a dovedit această ultimă serie de pești născuți în acvariu. În ciuda puținului timp pe care-l dedic creșterii lor, se agață în mod ciudat de viață. Mă duc cu gândul la moartea aceea stranie pe care o trăiești de obicei la băile de aburi. Și acolo există o agonie prelungă, care totuși rămâne dincolo de energia vitală dovedită de clienții băii când deschid și închid fără întrerupere ușile de la cabinele individuale. O situație similară putea fi regăsită la câteva dintre clientele care în vremurile bune veneau la salonul de frumusețe. Majoritatea erau femei bătrâne sau spetite de viață. Cu toate acestea, sub tenul lor consumat era vizibilă o lungă agonie care părea că la fiecare ședință la salon se drapează într-un soi de speranță.

Dar tema agoniei prelungi nu are nimic de-a face cu oaspeții. La ei e un soi de blestem. Cu cât stau mai puțin în Muridor cu atât e mai bine. Cei mai fericiți suferă cu adevărat vreo cinsprezece zile. Dar sunt și alții care se agață de viață ca și Gupii din ultima serie de pești născuți în acvariu. Vor să trăiască, chiar dacă nu există nici cea mai mică posibilitate să le fie atenuate durerile. Chiar dacă frigul iernii se strecoară neîntrerupt prin crăpăturile ferestrelor. Chiar dacă rația de supă pe care le-o dau e din ce în ce mai mică. Așa cum am zis, cred, la un moment dat, medicii și medicamentele sunt interzise. Ca și ierburile medicinale, vindecătorii și sprijinul moral al prietenilor sau rudelor. În această privință, regulile de la Muridor sunt inflexibile. Ajutorul se poate manifesta prin bani gheață, dulciuri și lenjerie de pat. Nu știu de unde mi se trage încăpățânarea asta de a conduce Muridorul de unul singur. Colegii mei de dinainte, cu care lucram la coafuri și tratamente cosmetice, au murit de mult. Acum sunt singurul ocupant al barăcii. Patul în care dormeam înainte mi se pare acum prea mare. Mi-e dor de ei. Sunt singurii prieteni pe care i-am avut. Amândoi au murit din aceeași cauză. În momentul final i-am tratat la fel de corect ca și pe ceilalți. Încă mai sunt agățate în cuier hainele cu care obișnuiam să pornim în aventură. Ba chiar păstrez într-o cutie cărțile de vizită pe care ni le-au dat câțiva dintre bărbații nopților noastre. N-am sunat niciodată pe niciunul. Nici măcar ca să-i informez de ce nu ne mai găsesc la colțul obișnuit. Deși cel mai probabil e că nici măcar nu-și amintesc de existența noastră. Sigur alți tineri, acum, ne-au ocupat locurile.

Nu știu de unde am găsit forța ca să merg, penultima oară, la magazinul de pești. Mi-am amintit cât de lipsit

de griji mă puteam pierde pe vremuri printre acvarii, căutând peștii cei mai colorați, mai sprinteni, mai maiestuoși. De data aceea însă m-au cuprins remușcările pentru că stăteam acolo înconjurat de toată natura aceea plină de viață. Atunci m-am îndreptat spre acvariul cu Văduve. Era singurul spațiu lipsit de culoare de acolo. Am întrebat de ce îngrijiri aveau nevoie și mi s-a spus că erau niște pești delicați. Vânzătorul a pescuit, atunci, zece Văduve pentru mine. Avea o sită mică pe care o mișca cu multă îndemânare prin apă. I-a luat cam cincisprezece minute toată operația. Apoi mi-a întins punga de plastic transparent cu Văduvele înăuntru.

Alt motiv de remușcare a fost cheltuiala pe care am făcut-o de data aia. Chiar dacă nu erau mulți, era vorba de niște bani care-mi fuseseră dați pentru alte scopuri. M-am folosit de o parte din economiile unei bătrâne, care îmi dăduse pe mâini pușculița și pe nepotul ei cel mic. Nepotul era un băiat de vreo douăzeci de ani, care începuse deja cu scăzutul în greutate și cu ganglionii inflamați. Într-o noapte l-am prins când voia să fugă. Așa o bătaie a încasat de la mine, că i-a trecut foarte iute cheful de-a evada. A rămas apoi în pat, așteptând în liniște să-i dispară trupul după ce va fi trecut prin chinurile de rigoare. Când m-am întors în salon cu punga mea de Văduve, foarte puțini și-au dat seama de achiziția mea. Erau câțiva oaspeți care încă nu-și pierduseră conștiința, de aceea m-a deranjat că au rămas atât de indiferenți. Mi s-a părut că nu erau suficient de recunoscători, că nu erau de ajuns vorbele prin care ei sau rudele lor îmi cereau adăpost și nici lucrurile plăcute pe care din când în când le auzeam de la ei. Încă mai era loc să-și exprime recunoștința într-un mod mai concret. De exemplu, admirând

peştii care încă rămăseseră în viaţă sau, cine ştie, făcând o aluzie la corpul meu, o remarcă vizavi de cât de bine se ţine.

Unul din momentele de criză pe care le-a traversat Muridorul a fost când au venit şi femeii să ceară găzduire ca să moară. Veneau la uşă, într-o stare jalnică. Unele îşi ţineau în braţe copiii, şi ei atacaţi de boală. Însă din primul moment m-am arătat inflexibil. Salonul, în alte timpuri, înfrumuseţase până la saturaţie femeile; doar nu era să arunc pe apa sâmbetei atâţia ani de muncă plină de abnegaţie. De aceea n-am acceptat niciodată o persoană de alt sex decât masculin. Oricât m-ar fi rugat şi ar fi insistat. Oricât de mulţi bani mi-ar fi oferit, n-am zis niciodată bine, accept. La început, când rămâneam singur, începeam să mă gândesc la femeile alea care vor trebui să moară în stradă cu copiii în cârcă. Dar asistasem deja la atâtea morţi încât în scurt timp mi-am dat seama că nu puteam să iau asupra mea întreaga responsabilitatea a tuturor bolnavilor. Cu vremea, am reuşit să rămân surd atât la rugăminţi, cât şi la duşmănia unora. Toate acestea, adăugate campaniei de discreditaţie care s-a stârnit în zona unde e situat salonul, m-au făcut nu o dată să mă tem pentru viaţa mea.

Campania care s-a dezlănţuit împotriva mea a fost destul de exagerată. Ba chiar în aşa hal încât atunci când lumea a vrut să dea foc salonului a trebuit să intervină poliţia. Vecinii afirmau că locul e un focar de infecţie, că molima s-a extins şi pe domeniile lor. S-au organizat într-un grup şi prima dată am aflat de existenţa lor prin intermediul unei comisii care s-a prezentat la uşă cu un document unde apărea o listă întreagă de semnături. Am

citit acolo că ni se cerea să părăsim imediat localul. Apoi, comitetul urma să dea foc, asta în chip de simbol al purificării, mă gândesc eu. Am citit și câteva nume, lângă care erau semnăturile și un număr care presupun că era cel de pe actul de identitate. Deși i-am tratat politicos, n-am dat nicio importanță cererii. N-am reușit să citesc paragraful unde ni se dădeau douăzeci și patru de ore pentru a părăsi locul. A doua zi, primul semnal de alarmă l-au dat câteva pietre care au spart geamurile ferestrelor care dau la stradă. Ne-am speriat. Erau oaspeți care aveau încă simțurile în regulă și alții, mai rău, cu nervii surescitați. Chiar și eu m-am neliniștit când i-am auzit cum strigă cu ce le mai rămăsese din voce. S-a iscat atunci un amenințător cor de muribunzi atroce. Afară, mulțimea începea să se înfierbânte. A trebuit să fug prin dreptul barăcii unde dorm. Mi-am lăsat oaspeții în seama gloatei. Cu forța care îmi mai rămăsese am fugit de-a lungul câtorva străzi. Era noapte. În timp ce fugeam îmi imaginam cum vecinii intră în salon cu torțele ridicate. În închipuire, îi vedeam pe oaspeți cum abia sunt în stare să-și dea seama de ce se întâmplă și cum se agață de saltelele lor, de păturile acelea pe care le eu le luasem în schimbul vechilor instrumente pentru înfrumusețare. Nu știu cum, după ce am străbătut o infinitate de străzi, am reușit să ajung la un telefon public. În carnetul pe care îl aveam la mine erau câteva numere care, mă gândeam eu, puteau să-mi fie utile. E vorba de instituții care mereu au vrut să mă ajute cu medicamente și cu tot soiul de ustensile spitalicești. După ce am dat câteva telefoane am continuat să fug până la secția de poliție. A trebuit să mă expun la remarci sarcastice din partea agenților. Până ce, în sfârșit, un căpitan care părea mai puțin insensibil decât ceilalți, a catadicsit să mă asculte. A ascultat o bucată din

relatarea mea, evident că am omis niște detalii, și a desemnat un grup din oamenii lui ca să meargă cu el.

Ne-am întors împreună. Când am ajuns, gloata reușise să spargă ușa principală. Cu toate acestea, dintr-un anumit motiv pe care îl intuiesc că ar fi legat de miros sau de teama de contagiere, nu intraseră înăuntru. Polițistul a tras câteva focuri în aer. Mulțimea s-a dispersat. Dar problemele nu s-au terminat aici. Polițistul, care n-avea nici cea mai mică idee despre existența noastră, a început să pună întrebări. Au făcut o inspecție generală. Au zis nu știu ce despre un cod sanitar. Din fericire, chiar în acest moment au sosit membrii organizațiilor pe care îi convocasem. Au vorbit ei cu polițiștii. Unul dintre ei chiar a mers cu căpitanul la secție. Împreună cu ceilalți recent sosiți — erau vreo câțiva care făceau parte dintr-o comunitate religioasă — am încercat să-i liniștim pe oaspeți. Imediat după aceea am construit un soi de palisadă la ușa ca să putem trece noaptea. În zilele următoare s-au făcut lucrările de reamenajare. De-a lungul acelor zile eu am căzut într-o depresie profundă care, totuși, nu m-a făcut să-mi neglijez câtuși de puțin oaspeții. Singura diferență a fost că am petrecut mai mult timp retras în baracă. Cu toate astea, dis-de-dimineată mă duceam la piață să cumpăr verdețurile necesare precum și măruntaiele de pui din care făceam supă zilnică. După ce mă întorceam treceam în revistă oaspeții. Îi spălam și îi curățam cât de bine puteam. Pe cei care erau în stare să se ridice, îi duceam la toaletă. După aceea mă apucam să gătesc. De fapt, nu era o treabă prea complicată. Nu trebuia decât să pun în oală verdețurile, măruntaiele și să le las după aceea să fiarbă câteva ore. Puneam niște sare și acopeream din nou oala. La ora prânzului serveam supă. Era singura

masă din zi. Oaspeților nu le era aproape niciodată foame. Mulți dintre ei nici măcar nu terminau farfuria zilnică de supă pe care le-o puneam în față. Eu mâncam același lucru. M-am obișnuit și eu să mănânc doar o dată pe zi.

Toate păreau să meargă normal în cele câteva acvarii pe care le țineam în viață până ce, pe nepusă masă, au început să le apară ciuperci unor Scalari care rezistaseră cu bine încă din timpurile prospere. La început au fost niște mici nori care li s-au umflat pe spinare. E ciudat aspectul pe care îl capătă peștii în situații din astea. Culorile devin cumva mai opace din cauza unei imense aureole, ca de bumbac. Până la urmă toate corpurile s-au molipsit și Scalarii au căzut la fund cu câteva zile înainte să moară. Nu sunt cu totul sigur, dar cred că mi-am cumpărat Gupii care sunt și acum lângă mine ca să atenuez efectul pe care vederea lor atunci a avut-o asupra mea. Gupii i-am ales practic la întâmplare, fără să mă uit prea atent la vreunul. Exact ca atunci când mi-am cumpărat primii pești, am ales un mascul și două femele. Din nou, una dintre ele s-a dovedit a fi gravidă. Cum am mai spus, spre deosebire de acei primi pești, aceștia s-au arătat cu adevărat rezistenți. Suportă în chip mai mult decât rezonabil lipsa de îngrijire. Motoarele de oxigen sunt toate bune de aruncat, mai puțin unul, care funcționează când îl apucă. Apa e purificată doar din când în când. N-am aproape niciodată timp să o schimb. De aceea, uneori nivelul scade și peștii au un spațiu minim de mișcare. Când situația e alarmantă, umplu un vas și las apa la decantat douăzeci și patru de ore. O arunc după aceea în acest unic acvariu în care încă mai e viață. În general peștii, care intraseră în letargie din cauza lipsei de lichid suficient, încep din nou să se miște dintr-un

capăt în altul al bolului. Dar tot greu fac și mișcările astea, pentru că, în ciuda apei noi, acvariul își păstrează nuanța verde închis care îi e caracteristică. Gradul de tulbureală e atât de mare încât din exterior abia disting formele în mișcare. Am pierdut, din cauza asta, socoteala și n-aș putea zice numărul exact de pești care au rămas în viață. Bănuiesc că sunt vreo doi sau trei.

De câțva timp mi-am dat seama că boala pare să atace în rafale. Sunt sezoane când salonul e gol-goluț. Asta se întâmplă după ce toți oaspeții au murit într-un răstimp scurt și n-au apărut încă alți bolnavi ca să le ia locul. Dar perioadele astea nu durează prea mult. Când te aștepți mai puțin, iată-i din nou pe viitorii oaspeți bătând la poarta salonului. Doar dintr-o privire pot să prezic cât timp mai au înaintea lor de trăit. Atitudinea pe care o au când sosesc variază în funcție de caracterul persoanei. Aproape toți sunt disperați, dar unii încă își mai țin cât de cât firea, în ciuda halului în care sunt. Alții sunt terminați complet, și cu greu se mai pot ține pe picioare. Din momentul în care sunt cazați, eu mă îngrijesc să ajungă cu toții la același nivel în ceea ce privește starea de spirit. După câteva zile de conviețuire, reușesc să creez atmosfera optimă. E vorba de o stare de spirit pe care n-aș putea s-o descriu foarte exact. Oaspeții ating nivelul de letargie totală unde nu mai rămâne nici umbra posibilității de a-și pune întrebări despre sine. Aceasta e atmosfera ideală pentru muncă. În felul acesta reușești să nu te implici față de niciunul în special, iar activitățile devin, așadar, mai expeditiv. În acest mod poți să-ți desfășori munca fără niciun impediment.

Când m-am apropiat atunci de băiatul acela care a murit de tuberculoză, încă nu-mi pusesem la punct tehnica. Chiar dacă sună prost, regret că m-am implicat sentimental în respectiva situație. Cred că băiatului cu pricina n-ar fi trebuit sub niciun chip să-i pun acvariul cu Văduve pe noptieră sau să-l ating cu alte scopuri decât cele igienice. Acest fapt ar putea fi considerat o pată dezonorantă în profesia mea. Nu am povestit unele lucruri, dar în ciuda indiferenței pe care am arătat-o când băiatul a intrat în viteză pe ultima sută de metri, trebuie să mărturisesc că, pe ascuns, m-am preocupat de mormântul pe care o să-l aibă. Poate că am făcut-o împins de considerabila sumă de bani pe care mi-a dat-o înainte de a fi primit ca oaspete. Pe scurt, corpul lui n-a ajuns, ca și celelalte, la groapa comună care e undeva primprejur. M-am ocupat să primească un mormânt mai demn. M-am dus la o companie de pompe funebre de unde am achiziționat un sicriu de culoare închisă. Am dat la o parte mobilele din baraca unde dorm și am improvizat un priveghi, unde eu am fost singura rudă prezentă. Am mai închiriat și o camionetă neagră și am înjghebat un postament nu foarte ridicat față de dușumea. Dar încă nu îndrăznesc, și sunt aproape sigur că n-o s-o fac niciodată, să mă duc la cimitir și să pun flori pe mormântul lui. Cum am mai zis-o, ceilalți morți ajung la groapa comună. Corpurile lor sunt învelite în niște giulgiuri pe care le confecționez chiar eu din bucăți din pânza de cearșaf care ne-a fost donată. Nu există priveghi. Rămân în paturile lor până ce niște oameni pe care i-am plătit îi iau de acolo și îi pun într-un căruț. Eu nu îi însoțesc și când vin rudele să întrebe de ei mă limitez să-i informez că nu mai sunt pe lumea asta.

Cu toate acestea, în ciuda întregii situații, simt o bucurie ușor tristă când constat că în ultima vreme, într-un fel sau altul, pentru prima dată în viața mea s-a instalat ordinea. Deși mi se pare cam sumbru felul în care am obținut-o. S-au terminat aventurile pe străzi, nopțile petrecute în celule în urma raziilor, bățile cu gâturi de sticle sparte care se iscau când altcineva încerca să-mi sufle un iubit pe care-l câștigasem după multe sacrificii. Scene de genul ăsta se produceau de obicei în discotecile unde mă duceam să mă distrez. Aveam una care era preferata mea. Proprietarul îmi era prieten de pe vremea când nu eram decât un băietan. Pe vremea aceea tocmai fugisem de acasă, de la o mamă care nu m-a iertat niciodată că n-am fost fiul model la care visase. Cum n-aveam mijloace de subzistență, mai multă lume m-a sfătuit să plec în nordul țării. Pe vremea aceea, proprietarul discotecii ținea acolo un hotel pentru bărbați care avea o sală mare de dans la primul etaj. Am ascultat sfaturile și am plecat. Nu aveam pe atunci mai mult de șaisprezece ani și nu pot să mă plâng de cum s-au purtat cu mine și nici de sumele de bani pe care le-am primit. Proprietarul, care avea cu douăzeci de ani mai mult ca mine, m-a tratat cu mult respect. Îmi dădea multe sfaturi. Mi-a vorbit răspicat de o regulă fundamentală. Mi-a spus să nu uit nicio clipă cât de efemeră e tinerețea. Eu trebuia să profit cât mai mult de vârsta pe care o aveam atunci. Datorită acestui om mi-am drămuțit cu chibzuință finanțele. De aceea, înainte de a împlini douăzeci și doi de ani, am putut să mă întorc în oraș cu capitalul necesar pentru investiția în salonul de frumusețe. Nu am cumpărat toate articolele din primul moment. Am putut să achiziționez doar terenul și am reușit să construiesc sala principală. La început, nu aveam decât trei-patru lucruri, dar în scurt timp s-a

dus vestea că aveam mână bună pentru tunsori. Din cauza asta clientela a crescut încetul cu încetul și am putut să cumpăr cele necesare astfel încât clientele să creadă că se află într-un local de înaltă clasă. Totuși, simțeam că lipsește ceva pentru ca salonul să aibă într-adevăr ceva cu totul diferit. Atunci am cumpărat peștii. Peștii vor fi elementul care o să dea salonului acel ceva aparte.

Pe plan strict personal, lucrurile se schimbau tot mai mult. Pe măsură ce afacerea se punea pe roate, eu mă simțeam din ce în ce mai gol pe dinăuntru. Atunci am început să duc ceea ce ar putea fi numită o viață cam dezordonată. E adevărat că îmi îndeplineam îndatoririle zilnice, dar nu făceam decât să aștept cu sufletul la gură să vină una din zilele din săptămână pe care le hotărâsem ca să ieșim pe stradă îmbrăcați în haine femeiești. Am mai adoptat și obiceiul de a ne îmbrăca așa când ne ocupam de cliente. Mi s-a părut că în felul ăsta în salon ambianța devenea mai intimă. Clientele se puteau simți și ele mai bine. În felul ăsta ar fi putut, cine știe, să ne povestească viețile lor, secretele. Să uite de problemele de zi cu zi. Însă, deși în spațiul salonului se ajunsese la un fel de unitate și la o armonie plăcută, din cauza aventurilor pe străzi viața mea și-a pierdut treptat centrul psihologic.

Când salonul de frumusețe a început să se schimbe, am simțit și eu o transformare interioară. Printre altele, din momentul în care a trebuit să mă ocup de clienți, am devenit, cum să spun, mai responsabil. Pe vremea aceea nu mai eram atât de tânăr. De ceva timp îmi era tot mai greu să am succes noaptea în centru. Am început și eu să simt, pe propria-mi piele, singurătatea prietenului care și-a adus costumele din Europa. A trebuit să mă așez la

așteptat pe bulevarde mai puțin exclusiviste, sau să-mi rezolv treburile la adăpostul întunericului din cinematografele de cartier. Îmi aminteam atunci mai mult ca oricând sfaturile pe care mi le-a dat la vremea lui proprietarul hotelului de provincie. Constatam că, una după alta, previziunile lui se împlineau aidoma. Drept compensație, treburile la salon mergeau din ce în ce mai bine. În acea epocă, de fapt, au avut acvariile momentul lor de splendoare. Aveam o întreagă colecție de Scalari, Goldfish și Pești-Creion. Ba chiar, într-un acvariu dotat cu câteva compartimente separate creșteam Piranha de Amazon. Clientele se îngrămădeau la ușă, pentru că de trei ori pe săptămână deschideam la douășpe ziua. De aceea a trebuit să stabilim un ritm exact de programări, care în mod curios se respectau cu religiozitate. A trebuit treptat să impun reguli. N-am admis niciodată ca o clientă să întârzie, n-am luat în seamă rugămințile celor care invo-cau urgențe de ultim moment și nici pe cele care cereau ședințe peste program.

Prima oară când am acceptat un oaspete a fost la cererea unuia dintre colegii care lucrau cu mine. Cum am arătat mai înainte, mai dădusem adăpost câte unei victime a Bandei Matacabros sau a altor soiuri de agresori. În respectivele cazuri, a fost vorba doar de găzduiri temporare. După o perioadă de timp, toți părăseau salonul prin propriile mijloace. Dar de data aceea colegul cu pricina mi-a povestit că unul dintre prietenii lui cei mai apropiați era pe moarte și că nu era primit în niciun spital. Nici familia nu voia să se ocupe de bolnav și, din cauza lipsei de posibilități economice, singura lui alternativă era să moară sub unul dintre podurile râului care curge paralel cu orașul. Îl duseseră în locul acela niște

vagabonzi care, pentru a-i mai calma frisoanele ce-l apucau una-două, îl acopereau cu niște cartoane. Băiatul care lucra cu mine m-a rugat să-l luăm la noi. Am acceptat fără să mă gândesc prea mult la consecințe, pentru că, dacă mi s-ar fi făcut cererea asta în alt moment, n-aș fi permis sub nicio formă ca salonul meu de frumusețe să se transforme într-un Muridor.

Tânărul acela a murit la o lună de la venirea lui la salon. Îmi amintesc că ne-am dat peste cap încercând să-l punem pe picioare. Am chemat medici, infirmiere și naturiști. Ne-am mai dus la tot soiul de vraci. În câteva rânduri, am făcut colecte printre prieteni ca să cumpărăm medicamentele care erau peste măsură de scumpe. Totul a fost inutil. Concluzia a fost simplă. Boala nu avea leac. Toate acele eforturi nu au fost decât vane încercări de a ne simți cu conștiința împăcată. Nu știu de unde am învățat că a-l ajuta pe cel nevolnic înseamnă să încerci să-l ții cât mai departe, cu orice chip, de gheara morții. După acea experiență, am luat hotărârea că, dacă nu era altă soluție, cea mai de dorit rămânea o moarte rapidă în condițiile optime care erau omeneste posibil să-i fie create bolnavului. Nu moartea, ca moarte, mă impresiona. Singurul lucru pe care încercam să-l evit era ca oamenii ăștia să nu moară ca niște câini, în stradă, sau lăsați de izbeliște prin spitalele de stat. La Muridor aveau asigurate un pat, o farfurie de supă și tovărășia tuturor celorlalți muribunzi ai mei. Dacă oaspetele era conștient, sau și mai bine, dacă era în stare să efectueze diverse mișcări, asta putea să ajute, atât din punctul de vedere al moralului, cât și al tonusului corporal. Deși trebuie recunoscut că ajutorul fizic era sporadic. Îl primeam doar atunci când peste vreun oaspete dădea din senin

o însănătoșire temporară, pentru că eu totdeauna aveam grijă să îi accept în salon doar pe cei cărora aproape că nu le mai rămăsese nimic de trăit.

De câteva ori au bătut la poartă și băieți tineri și viguroși. Dădeau asigurări că sunt bolnavi, și chiar unii dintre ei aveau asupra lor rezultatele analizelor care dovedeau lucrul ăsta. Văzându-i în acele condiții fizice, era ușor să ți-i imaginezi goi sau făcând exerciții pentru întreținerea corporală. Nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că moartea îi alesese deja. Cu toate astea, deși corpurile păreau intacte, capul lor părea să fi acceptat apropiata dispariție. Voiau cu orice chip să fie oaspeți ai Muridorului. Se ofereau, chiar, să mă ajute la treburile administrative. Eu trebuia să dovedesc atunci aceeași neclintire pe care o arătam când veneau femei să îmi ceară găzduire și să le spun să se întoarcă peste câteva luni. Să nu care cumva să mai bată la poartă până ce corpurile lor vor fi de nerecunoscut. Cu durerile de rigoare și boala în stare avansată. Cu ochii aceia pe care eu îi știam deja prea bine. Doar când nu mai puteau le era permis să se întoarcă aici. Numai în felul ăsta puteau să aspire la statutul de oaspeți. Numai și numai atunci vor fi îndeplinite cu adevărat regulile pe care le-am hotărât în vederea funcționării corecte a salonului. Era surprinzător să vezi că genul ăsta de oaspete, care bătuse la ușă pe când era sănătos ca să fie acceptat aici după mai multă vreme, era cel mai recunoscător pentru îngrijirile primite. Ba chiar, mulți dintre ei au lăudat și acvariile, deși în apă nu mai era de mult nimic care să atragă atenția.

Primele simptome ale bolii le-am simțit în corpul meu într-o dimineață când m-am trezit mai târziu decât de

obicei. A fost o dimineață cam stranie. La prima mijire a zorilor m-am trezit cutremurat din cauza unui coșmar. Am visat că mă întorceam la școala unde am făcut clasele primare și nu mă mai recunoștea nimeni. Chiar dacă fără îndoială că aparent aveam aceeași înfățișare ca atunci când eram copil, ceva în mine, nu știu ce, dădea în vileag trecerea anilor. Eram, cum ar veni, un bătrân într-un corp de copil. M-am uitat cu luare-aminte la colegii de clasă și la câteva dintre profesoare. Erau aceiași cu care învățasem pe vremuri, dar mă priveau ca pe un necunoscut de care, în plus, le era frică. În cele din urmă, mama a venit să mă ia de la școală și același lucru s-a petrecut și în cazul ei. După mine venise și, cu toate astea, nu era în stare să mă recunoască. M-am trezit copleșit de tristețe. Mai ales pentru că o văzusem pe maică-mea, care a murit la scurt timp după fuga mea în nordul țării. Era o femeie care obișnuia să se văicărească. Tot timpul se plângea că-i bolnavă și îmi amintesc că multe au fost ceasurile din copilărie pe care mi le-am petrecut în sălile de așteptare din marile spitale, când mergeam cu ea ca să-și facă unul dintre nenumăratele controale. Când m-am trezit, am mai simțit de asemenea și o mare spaimă. M-am sculat, am ieșit din baracă și, ca de obicei, mi-am dat cu apă pe față. După aceea m-am întors în pat și am dormit până în jur de zece. M-a deșteptat o larmă funebră venind dinspre salonul principal. Oaspeții se jeluiau că nu s-a ocupat nimeni de ei. Era foarte târziu. Multora dintre ei trebuiau să le fie schimbate scutecele. Pe alții trebuia să-i duc la veceul din spatele barăcii. Într-una din deplasările astea am surprins erupția bolii. În trecere, m-am privit în oglinjoara pe care o foloseam pentru bărbierit. Am văzut că îmi apăruseră niște pustule pe obrazul drept. N-a fost nevoie să îmi palpez ganglionii ca să văd dacă erau

inflamați. Aveam destulă experiență ca să recunosc, pe loc, chiar și cel mai neînsemnat simptom al bolii.

Câteva săptămâni mai târziu, forța a început să-mi scadă, chiar dacă nu în mod dramatic. Pe vremea aceea mă dedicam trup și suflet Muridorului, dar îmi mai rezervam totuși și mie o zi-două pentru distracție. Uneori era câte o vizită la băi. Alte dăți, câte o ieșire pe străzi îmbrăcat cu hainele pe care mi le lăsaseră colegii mei, deja decedați. Cu toate astea, nu se putea spune că era o activitate susținută. O făceam foarte rar. Când am descoperit însă bubele pe obraji toate astea au încetat brusc. Am dus rochiile, penele și paietele în curtea unde se află veceul. Am făcut acolo un ditamai focul. Mirosul a fost foarte urât. Se pare că multe haine erau din material sintetic, fiindcă s-a ridicat un fum cam toxic. În ziua aceea băusem rachiu de dimineață. Băusem în timp ce-mi îndeplineam obligațiile în Muridor. De fapt, eram în stare să-mi fac datoria în absolut orice stare. Că e vorba de drog, alcool sau somnolență. Mișcările îmi deveniseră suficient de mecanice pentru a-mi face munca fără greș, mânat doar de puterea obișnuinței. Cu ocazia focului, mă îmbrăcasem cu niște haine pe care le aveam de la prietenii mei. Eram complet amețit, și totuși știu bine că dansam în jurul focului și cântam un cântec pe care acum nu mi-l mai amintesc. Mă imaginam într-o discotecă îmbrăcat cu hainele astea femeiești și cu fața și gâtul spuzite de zgaibe. Intenția mea era să cad, și eu, în foc. Să fiu învăluit de flăcări și să dispar înainte ca lenta agonie să-mi ia în stăpânire trupul. Se pare însă că melodia mi-a mai domolit intențiile suicidare. Cu cât cântam mai mult, cu atât îmi aminteam mai bine noi și noi cântece. Tot mai copleșitoare era senzația că pătrund,

încetul cu încetul, însă ferm, în amintirile pe care cântecele mi le deșteptau. Focul s-a stins agale și n-a mai rămas decât un fir de fum care ieșea din resturile boțite de dogoare. Eu stăteam într-o rână. Poala hainei îmi fusese într-un loc atinsă de flăcări și atlazul din ornamentația rochiei era pârjolit. Tot așa îmi simțeam și părul și genele. Cu toate astea am rămas culcat mai departe, uitându-mă vrăjit la fuioarele subțiratic de fum. Cântecele se terminaseră și ele. În afară de trosnetele finale ale focului, singurul zgomot care se mai putea auzi era cel produs de jeluiala care domnea în salon.

Aproape nimeni nu mă mai întreabă nimic despre pești, dar mi-ar plăcea să spun că exemplarele cele mai stranii pe care le-am crescut la viața mea sunt cele numite Axoloți. E vorba de peștii aceia care, în evoluție, s-au oprit parcă la mijlocul drumului. Au o formă cilindrică, sunt cumva ca niște viermi enormi care, pe lângă înotătoarele obișnuite, mai posedă și un soi de mici piciorușe incipiente. În plus, în jurul gâtului, au niște branhii foarte asemănătoare cu cele pe care le au unele animale de pe vremea dinozaurilor. Exemplarele pe care le achiziționasem eu erau alb-rozalii. Ochii aveau o culoare roșie intensă. Toată ziua stăteau imobili pe fundul acvariului, și nu se mișcau decât atunci când le aruncam râmele vii cu care îi hrăneam. Multora dintre clienți, peștii ăștia le cam făceau greață. Dar au mai fost și câteva cărora le-au trezit interesul, cu siguranță din cauza ciudățeniei lor evidente. Trebuiau ținuti într-un acvariu special. Nu puteau suporta pietrele de pe fund și nici plantele pe care le puneam de obicei în acvarii pe post de ornament. Trăiau doar între cei cinci pereți transparenți. Chiar și eu trebuia să mă folosesc de un burete ca să curăț geamul,

pentru că erau așa de agresivi și de carnivori încât nu acceptau, nici măcar pentru câteva clipe, prezența unui Pește Gunoier. Odată am făcut un experiment și am pus o pereche în acvariul lor în timp ce dormeau. Am stat câtva timp să văd ce se întâmplă. În prima jumătate de oră nu s-a întâmplat nimic ieșit din comun. Peștii Gunoieri au început să-și facă treaba și, cu gurile lor mari lipite de sticlă, au mâncat liniștiți impuritățile de pe ea. Axoloții, ca de obicei, stăteau pe fundul vasului. Eu știu că, în general, peștii nu știu ce se întâmplă în afara acvariilor lor. Totuși, de îndată ce m-am îndepărtat de ei, cei doi Axoloți s-au năpustit să-i înghită pe Peștii Gunoieri. M-am întors în foarte scurt timp și am dat peste măcel. Axoloții erau din nou pe fundul acvariului. Aparent, erau liniștiți, dar din gurile lor ieșeau afară bucăți din peștii pe care tocmai îi înghițiseră. Se pare că de atunci începând s-a deșteptat în ei o furie de nestăvilit. Zic asta pentru că după câteva zile au sfârșit sfârtecându-se unul pe celălalt. După experiența asta, pot să spun că în viața mea n-o să mă mai apuc să cresc asemenea pești. Și asta nu doar din cauza comportamentului lor feroce. Am avut și alte specii, încă mai agresive. Peștii Luptători, de exemplu, peștii Piranha și alții mai mici despre care nu-mi mai amintesc cum se chemau. Ce nu poate fi acceptat la Axoloți e stilul lor dezgustător care, dacă se mai adaugă și înfățișarea lor, dă ocupației de a crește pești un aer diabolic.

În anii ăștia am învățat că unul dintre cele mai enervante moduri de a muri e cel când boala asta începe de la stomac. Îmi vine oarecum să râd când zic așa ceva, fiindcă am auzit adesea vorba aia din popor: la om tot burta rămâne clenciul. Și nu doar că am auzit-o, ci nu o

dată am încercat s-o pun în practică. Semnalez această caracteristică a bolii, fiindcă nu încetează să mă uimească fenomenul care face ca atunci când boala debutează la stomac restul corpului să rămână oarecum imun. Când începe de la cap, de la plămâni sau de la alte organe, foarte curând și celelalte funcții vitale sunt compromise. Are loc o reacție în lanț, care ți-l termină pe oaspete în doi timpi și trei mișcări. Dar când e vorba de stomac, totul pare să stea altfel. Oaspetele are parte de o diaree constantă, care îi șubrezește organismul, dar numai până la un punct. Stomacul slăbește tot mai mult, și bolnavul e pe zi ce trece mai decăzut. Și totuși, deteriorarea lui continuă nu cunoaște perturbații semnificative. Își urmează cursul, fără creșteri și fără scăderi. Mai simplu spus, colicile și crampele neîncetate rămân aceleași. Lungi și susținute. La Muridor am avut oaspeți care au suportat acest proces chiar și un an. Și tot timpul ăsta durerile au rămas invariabile. Bolnavul nu uită nicio clipă că nu are scăpare. În plus, eu am grijă ca nu care cumva să-și facă speranțe false. Când ajung să creadă că o să se facă bine, trebuie să le bag în cap că boala e aceeași pentru toți. Că aceia care nu mai pot de durere de cap sau cei cu răni care le supurează pe tot corpul trec printr-un proces similar celui pe care-l parcurg bolnavii care prezintă o diaree lungă și aparent interminabilă. Și toate merg așa până într-o zi când organismul s-a golit pe dinăuntru în așa hal încât nu mai e nimic de eliminat. În momentul acela nu mai trebuie decât să treacă în faza de așteptare finală. Corpul cade într-o letargie ciudată, în care nu cere și nici nu dă nimic de la sine. Simțurile sunt complet tocite. Omul trăiește într-un fel de limb. În genere, această stare durează între o săptămână și zece zile. Depinde de corp

și de viața pe care oaspetele a dus-o înainte de a fi găzduit în Muridor.

Zic că e un mod enervant de a muri, fiindcă pentru nimeni nu-i o bucurie ca oaspetele să stea și să sufere un an întreg. Am repetat de multe ori că nu există o mai mare binecuvântare decât agonia rapidă. Nici oaspeții, nici eu n-avem niciun avantaj de pe urma unuia care moare la nesfârșit. Ocupă un pat mai mult timp decât e nevoie și în felul ăsta îl privează de un loc pe alt oaspete, căruia cu siguranță îi vor fi atacate creierul sau plămânii mult înaintea stomacului. Îl privează pe altul care își va îndeplini fără greș și întocmai rolul de oaspete și va ocupa patul, timpul și resursele mele nu mai mult decât e cazul. De multe ori, totuși, mi-am pus întrebarea ce-i de făcut în asemenea cazuri. Până la urmă ajung la concluzia că acceptarea unui asemenea tip de oaspete, cel care va suferi neconținut din cauza stomacului, e o datorie de la care nu mă pot eschiva. Deja mi-am pus suficiente restricții ca să-mi mai pot impune încă una în plus. Dacă Muridorul nu acceptă femei, nici bolnavi în etapa incipientă, nu pot acum, pe deasupra, să-i mai resping și pe aspiranții cărora le-a fost atacat stomacul. Mi se pare că o asemenea atitudine ar ajunge să golească întru totul de conținut ideea originală care mă conduce. Dacă aș lua în seamă această ultimă restricție, ar fi inutil să mai țin salonul transformat în Muridor. Ar fi fost mai simplu să nu dau nicio atenție la tot ce se întâmplă în jurul meu și să asist fără să clipesc la moartea colegilor, prietenilor, a oamenilor necunoscuți. A tinerilor puternici, a celor care au fost cândva regine ale frumuseții, care dispăreau cu trupurile făcute praf și fără niciun fel de sprijin. Trebuie totuși să rămân fidel rosturilor pe care dintru început le-a

avut Muridorul. Nu în sensul Surorilor de Caritate, care de îndată ce-au aflat de existența noastră au și sărit că vor să ne ajute prin muncă și rugăciuni pioase. Aici nimeni nu-și îndeplinește niciun soi de misie sfântă. Ceea ce se face ține de un sens mai uman, mai practic și mai real. Mai e o regulă, pe care nu am menționat-o de teamă să nu fiu cenzurat, și anume că în Muridor sunt interzise crucifixe, icoanele și rugăciunile de orice fel.

Bubele de pe obraji mi s-au extins în scurt timp pe tot corpul. Eu știam că e de preferat să nu le scarpini. Și nici să nu le tratezi cu vreo cremă. Mi se vorbise de efectele pe care le are cortizonul asupra acestui gen de ulceratii. La început se vindecau complet, însă după o săptămână apăreau la loc cu forță maximă. Am reușit să mă resemnez și am încercat să-mi port rănile cu mândrie. Am observat câteva reacții, mai cu seamă la rudele oaspeților care pătrundeau până în salon. Era vorba doar de un prim șoc, pe care după aceea îl ascundeau fiindcă sigur credeau că eu nu-mi dădusem seama. De această nouă condiție a trupului meu m-am folosit ca să mă retrag definitiv din viața publică. E clar, se terminase cu rochiile de seară și nici nu mai aveam chef să mă duc la băile de aburi sâmbătă după-amiaza. Câteodată îmi imaginam, zâmbind în sinea mea, ce reacție ar avea cei de acolo dacă mi-ar vedea corpul spuzit. Cel mai probabil e că în primul moment nici nu și-ar da seama și ar observa totul când deja vor fi fiind prea mult implicați. Pot să asigur pe oricine că mulți dintre ei ar fugi îngroziți. Deși aș mai putea da asigurări că mulți ar continua ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Același lucru s-ar petrece poate și dacă aș ieși deghizat noaptea. Sigur că în situația cu pricina ar fi niște diferențe, totuși, fiindcă e mai mult

ca sigur că ar trebui să dau piept, față în față și fără scăpare, cu un tip deopotrivă îngrețosat și furios la culme. La vârsta și în starea mea, nu-mi mai ardea de asemenea experiențe. Mă simțeam ca peștii roși de ciuperci de care fugeau până și prădătorii lor naturali.

Am efectuat nu o dată un experiment prin care se dovedește fără putință de tăgadă că peștii atacați de ciuperci devin sacri și intangibili. Oricâți axoloți sau piranha le-aș fi pus în acvarii, erau respectați în mod absolut. Orice pește ros de ciuperci moare din această pricină, și nu din alta. Și cu mine s-ar petrece întocmai același lucru dacă m-aș aventura din nou într-o vizită la băi sau aș ieși noaptea pe străzi. Poate că nimeni n-ar îndrăzni să mă bată sau să mă pună în situații periculoase. Deși e adevărat că felul în care se comportă peștii nu are uneori nicio legătură cu felul de a se comporta al oamenilor. Eu am văzut, de pildă, cum, de câteva ori, încercaseră să se strecoare în Muridor amanți neconsolați. Veneau să-l caute pe unul dintre oaspeți. Auzeam cum îl strigă pe nume în toiul nopții. Uneori, strigătele erau atât de puternice încât mulți dintre bolnavi se trezeau speriați și începea obișnuitul cor de gemete. Eu rămâneam în patul meu, în alertă dacă treaba se agrava. Ușa din stradă era întărită, ar fi fost puțin probabil să poată intra vreun amant. Oricum, însă, eu rămâneam treaz. Mă întrebam atunci ce-i mână oare pe oamenii ăștia să-i caute pe bolnavi. Poate amintirea unui trecut fericit sau poate convingerea că dragostea merge dincolo de fizic. Dar la ce să intre? Doar ca să găsească un om care-i doar piele și oase. Un om care, în plus față de înfățișarea lui decăzută, nu-i altceva decât un simplu purtător al bolii. Un purtător al bolii care-i predestinat doar la o moarte cauzată de

această boală. Dintr-un motiv de neînțeles, genul ăsta de amanți fugeau de lumina zilei. Nu apăreau niciodată la alte ore decât cele ale nopții.

Sosirea acestor oameni îmi producea oarecare neplăcere. În principal, pentru că nimeni nu a venit vreodată pentru mine. Mă întreb atunci la ce-mi folosesc toate sacrificiile pe care le-am făcut în administrarea acestui salon. Rămân mai departe tot singur. Fără niciun fel de compensație afectivă. Fără nimeni care să vină la mine și să plângă că sunt bolnav. Cred că ăsta e rezultatul faptului că m-am ocupat atât de atent de salon în perioada lui de strălucire. Și, de asemenea, al grijii pe care le-am purtat-o colegilor de muncă tot timpul cât au fost alături de mine. Sunt sigur că, dacă ar fi în viață, lor le-ar păsa de mine. Ar găsi o formă ca să mă facă să mă simt bine. Mi-ar aduce din când în când Trepăduși — ăsta era numele pe care-l dădeam băieților care ne ofereau, pe bani, ceva distracție. Poate că nenorocirea mea cea mai mare a fost că boala mi-a luat prea târziu corpul în primire. Dacă aș fi murit mai devreme, boala mi-ar fi fost poate mai dulce. Avându-i pe colegii mei la căpătâi, grijulii și atenți la cererile mele. Dar acum trebuie să mă descurc singur. Trebuie să îndur decadența fără să zic nici păs. Înconjurat de fețe pe care le văd tot timpul pentru prima oară. Sunt nopți în care mi-e frică. Mi-e teamă de ce o să se întâmple când boala își va face apariția în toată splendoarea ei. Oricât de mulți ar fi fost oaspeții pe care i-am văzut murind, oricât ar crede moartea, de multă vreme încoace, că are libertatea să-și facă toate menderle în salon, recunosc că acum, când a venit după mine, nu știu ce-o să se întâmple. Poate că aceeași a fost senzația pe care a trăit-o maică-mea când, în sfârșit, după ani și

ani de mers la consultații la spitale, i s-a spus că are o tumoră malignă. Eu am aflat când lucram deja în nordul țării. Mi-a trimis o scrisoare la care nu am răspuns nicio dată. Însă acum, eu, aflându-mă într-o situație similară, nu am pe nimeni căruia să-i trimit ceva. Nici măcar nu pot nutri nădejdea că există cineva anume care nu vrea să-mi scrie.

Chiar ieri, când mă uitam la acvariul cu apă verzuie, mi-am dat seama că de dispariția unui pește nu-i pasă nimănui. În toți anii ăștia, singurul care a fost afectat de mortalitatea din acvarii am fost eu. Am observat că niște Gupi se ascundeau printre plante. După aceea ieșeau, însă doar ca să se ascundă din nou. Singura reacție pe care o au anumiți pești în fața morții este aceea de a mânca peștele fără viață. Dacă nu e scos la timp, devine hrană pentru ceilalți. Au fost dați când, dinadins, i-am lăsat câteva zile morți pe fundul acvariului. În fiecare zi vedeam cum restul peștilor îl făceau să dispară puțin câte puțin. Mi se părea că în asemenea situații moartea dobândește oareșce sens. N-am transformat însă această practică într-un obicei. Aproape de fiecare dată scoteam peștele imediat ce-l găseam mort. În felul ăsta mă simțeam mai liniștit, fiindcă uneori nu puteam să dorm bine când știam că peștele era rupt în bucăți de unul dintre tovarășii lui.

Din respect pentru adevăr, ar trebui să spun că bubele care îmi apar pe corp nu sunt lucrul cel mai grav care mi se întâmplă. În cazuri extreme, în iminența unei aventuri amoroase, de pildă, tot mai rămâne posibilitatea de a recurge la machiaj. O bază de culoarea pielii ar fi suficientă pentru a face să dispară sâcăitoarele bășici. Machiajul și ocrotirea unei lumini difuze. Deja am făcut o dată experiența. Păcat că nu a fost vorba de o întâlnire

amoroasă, ci de una dintre nenumăratele Surori de Caritate care vin la poarta Muridorului să-și ofere serviciile. Nu voiam să aflu că sunt bolnav. Știam că ar profita de orice semn de slăbiciune în administrația mea ca să ia ele frâiele. Iar așa ceva eu n-o să permit niciodată. Mi-am imaginat cum ar arăta salonul condus de oameni de soiul ăsta. Cu medicamente peste tot, străduindu-se să salveze în van niște vieți pe care moartea deja le-a ales pentru sine. Prelungind suferința, chipurile din bunătate creștinească. Și ce-i mai rău, încercând să demonstreze în toate felurile posibile cât de multe sacrificii se fac într-o viață pe care o pui în slujba celorlalți. Sub nicio formă n-am să permit să se transforme salonul meu în așa ceva. Nu știu ce-o să se întâmple când o să mă găsească mort. Unii o să zică acum că n-are de ce să-mi pese, dar asta mă îngrijorează destul de mult. Chiar mai mult decât interesul pe care-l am de a-mi guverna singur localul. Poate că asta se datorează faptului că știu că toți oaspeții o să moară imediat după mine. Și nu că asta m-ar alarma prea tare. Ce-i trist e modul. O să cadă agonizând într-o derută extremă. Noii oaspeți, în plus, nu vor mai fi la fel. Sigur vor trebui să treacă prin tot soiul de probe ca să fie admiși. Pe unii o să-i trimită la gretoasele spitale de stat. Altor pur și simplu o să le închidă ușa în nas. Cel mai sigur e că n-o să vrea să aibă de-a face tocmai cu cei mai nenorociți, cu cei care se comportă scandalos, fiindcă mulți dintre oaspeți, chiar dacă sunt grav bolnavi, nu-și schimbă niciodată năravurile care le stau în fire. În ciuda împrejurărilor în care se văd, în ciuda standardizării pe care încerc s-o impun, rămân mai departe fideli felului lor de-a fi, rămân cu apucăturile care lasă atât de mult de dorit. Nu pot să mi le imaginez pe Surorile de Caritate luptându-se cu genul ăsta de personaje.

Am câteva idei, dar nu știu dacă am și forța suficientă ca, la timpul potrivit, să le realizez așa cum le-am gândit. Cea mai simplă constă în a-i da foc Muridorului cu toți cei dinăuntru cu tot. Știu că niciodată n-o să pun în practică o asemenea idee. Și nu o resping doar din cauza remușcărilor sau a fricii, ci fiindcă pur și simplu mi se pare o soluție mult prea simplă. Lipsită complet de originalitatea pe care, din primul moment, am vrut s-o confer salonului de frumusețe. Mi-a mai trecut prin cap să-l inund. Să transform salonul într-un imens acvariu. Cât de curând am respins și ideea asta fiindcă mi s-a părut absurdă. Ceea ce cred că într-adevăr o să pun în practică va fi ștergerea completă a urmelor. Trebuie să fac în așa fel de parcă nici n-ar fi existat vreodată un Muridor pe locurile astea. Am să aștept până ce moare și ultimul lot de oaspeți, și după aceea n-o să mai primesc pe nimeni. Încetul cu încetul o să-mi procur din nou instrumentele și articolele pentru înfrumusețare și am să le instalez pe vechile lor locuri. Am să cumpăr trei mari uscătoare, un nou cărucior pentru produsele cosmetice și zeci de clame și agrafe. Am să arunc saltelele și paturile la o groapă de gunoi. Tot acolo și țucalele și vesela din metal emailat în care servesc supa. Dacă o să fie cineva interesat, o să-i vând mașina de spălat industrială care ne-a fost donată luna trecută. Nu că aș avea nevoie de bani, dar că să nu dea de bănuț dacă o arunc pe un maidan așa, pur și simplu. Repet, nu pentru că nu aș avea bani, pentru că afacerea, la nivel economic, niciodată n-a fost mai înfloritoare ca de când salonul de frumusețe s-a transformat în Muridor. Din donații, moștenirile decedaților și aporturile rudelor am reușit să adun un capital deloc negliabil. Așa că din punctul ăsta de vedere n-o să am nicio problemă să fac schimbările pe care mi le doresc.

Unul din lucrurile care mă umplu de entuziasm când mă gândesc la sfârșitul Muridorului e că acvariile își vor recupera splendoarea din trecut. M-am gândit în amănunt la pașii pe care-i voi urma. Mai întâi, o să mă descotorosesc de acvariul care conține ultima generație de Gupi. O să-l arunc pe același maidan unde o să sfârșească ȋucalele și vesela. O să fie extrem de ușor să vărs conținutul acvariului și să mă uit cum peștii se sufocă și mor pe pământul acela întelenit. Ba chiar, după ce îl golesc, aș putea să-l păstrez și să-l umplu din nou cu apă ca să pun acolo niște pești anume pe care am de gând să-i cumpăr. Dar nu, vreau să las acvariul intact chiar acolo, pe maidan. Chiar am să torn în el apă proaspătă ca să oxigenez mediul. Am să las niște mâncare care să ajungă pentru câteva zile. Am să las peștii la mila Domnului. Poate un câine o să-și bage botul sau poate că o să-l găsească vreun cerșetor. Cel mai sigur e că o să-l descopere unul din tipii care caută prin gunoaie și fac trafic cu materiale. Cred că o să fie uimit de ciudățenia obiectului care i-a picat plească. Atunci o să arunce apa și peștii și o să ia acvariul să-l vândă. Când se va întâmpla asta, în salon deja se vor afla acvariile noi și aparatele specifice nou-nouțe. Nu vor fi clienți, singurul client din salon voi fi eu. Eu singur, murind în mijlocul decorului. Din când în când o să-mi adun toate forțele ca să ajung până la chiuvetă, unde o să-mi ud părul și după aceea o să-mi bag capul sub un uscător. Totul se va petrece cu ușile închise. N-am să deschid nimănui. Nici noilor oaspeți, ale căror implorări aproape sigur că vor traversa pereții. Și nici amanților nocturni, care vor bate la ușă cu disperarea celui care nu poate accepta că moartea n-a avut milă față de obiectul dorinței lor. Poate chiar membrii instituțiilor care fac din ajutorare un mod de viață vor veni la

salon. Printre ei vor fi Surorile de Caritate și angajații din asociațiile fără scopuri lucrative. Eu am să rămân cât se poate de liniștit. Am să încerc să fac cât mai puțin zgomot. Cel mai sigur e că, în câteva zile, vor bănuși că se întâmplă ceva dubios înăuntru și e foarte probabil că o să spargă ușa. Atunci mă vor găsi, mort desigur, însă înconjurat din toate părțile de splendoarea din trecut.

Acestea sunt idei răzlețe, pe care poate niciodată n-am să le pun în practică. E mult prea greu să știi ce evoluție o să aibă boala mea. Niște intuiții pot eu să am, pe baza a tot ce-am învățat în anii ăștia, dar sunt sigur că boala mea va lua un curs diferit față de cel obișnuit. Și măsurarea timpului devine complicată. Cel mai logic ar fi să mă gândesc că o să am nevoie de cineva lângă mine ca să mă îngrijească în clipele de pe urmă. Ar fi inutil, așadar, să demontez tot instrumentarul din locul ăsta unde se găsesc toate cele trebuincioase agoniei. Chiar și decorațiile, pentru că, printre alte obiecte, acvariul cu apă verzuie e tot ce e mai potrivit pentru a deveni ultima imagine a oricărui muribund. Nu voi putea în niciun chip să scap de Surorile de Caritate. Cel mai sigur e că vor lua ele conducerea fără ca eu să-mi dau seama când anume se va întâmpla acest lucru. Se mai poate, de asemenea, ca în timp ce eu o să am ultimele zbateri ele să accepte noi oaspeți fără să mă consulte. Sunt sigur că nu vor lua în seamă regulile impuse de mine. Ba chiar o să fie în stare să permită accesul femeilor în local. Drept care o să le ascult fără întrerupere gemetele. Pentru mine acela va fi un zgomot nou și exasperant. Tot planul meu va fi denaturat. Ceea ce înainte a fost un loc destinat exclusiv frumuseții se va transforma într-un oarecare loc unde se moare. Nimeni, de atunci încolo, n-o să-și mai dea seama

cât de mult am muncit, cât timp am pierdut. Nu vor ști grija pe care o aveam ca toate clientele să iasă mulțumite din salon. Nimeni nu va ști câtă duioșie a trezit în mine băiatul care fusese obligat să facă trafic de droguri. Nimeni, nimic despre zbuciumul meu când îi auzeam dând târcoale pe afară pe amanții altora. Când o să cad la pat, toate eforturile mele se vor dovedi inutile. Dacă mă gândesc mai la rece cred că la un moment dat, cine știe, m-am crezut nemuritor și n-am știut să pregătesc terenul pentru ce va să fie. Poate că sentimentul ăsta m-a împiedicat să-mi acord și mie timp pentru mine. Altfel, nu-mi explic de ce sunt atât de singur în această etapă a vieții mele. Deși și asta e foarte probabil, anume că însuși felul meu de a fi e de vină că nu am pe nimeni care să plângă noaptea de mila mea.

Doar de curând am ajuns la concluziile astea. E ciudat să observ că gândurile mele se înșiruie acum mai rapid. Cred că înainte de asta n-am stat niciodată pe gânduri atât de mult. Mai degrabă acționam mânat de o serie de impulsuri. În felul ăsta am strâns, în tinerețe, banii necesari pentru a-mi deschide un salon de frumusețe și tot așa am început să ies seara travestit în femeie. Însă când a început toată povestea asta cu transformarea localului, s-a produs o schimbare. De exemplu, mereu mă gândesc înainte de a face un lucru. Analizez după aceea posibilele consecințe. Înainte, de pildă, nu m-ar fi preocupat ce-o să se aleagă în viitor cu Muridorul după ce eu o să dispar. I-aș fi lăsat pe oaspeți să se descurce care cum o putea. Acum însă, singurul lucru pe care-l pot cere e să respecte singurătatea care se apropie.

Lecții pentru un iepure mort

.

málíka, adjándulillah

Salawat

*Tot acolo au mai apărut
și niște cuvinte spuse
în altă limbă, quechua.*

1

Într-un text din *caietul cu lucruri greu de explicat*, poetul orb vorbește de o întâmplare petrecută în instituția cunoscută sub numele de citadela finală. Această clădire situată în afara orașului, unde sunt internate cu forța persoanele care au contractat boli transmisibile, a fost creată special pentru a împiedica propagarea bolii în rândul populației. Textul se referă la o societate în care oamenii, din rațiuni destul de complicate și care țin cu precădere de un profil politic particular, acceptă de bună voie să fie izolați și resping, adesea prin manifestări destul de violente, liberul-arbitru. Anumiți cetățeni, în special cei numiți universal, cer chiar să fie internați pe viață, chiar dacă nu suferă de niciun fel de boală. O fac deoarece, în linii mari, condițiile de viață în interiorul instituției sunt mai puțin dure decât în exterior, și asta pentru că, în vederea stingerii din fașă a posibilelor proteste legate de un asemenea mod de izolare forțată, celor internați li s-au creat anumite avantaje de care nu se bucură oamenii sănătoși. Cererile persoanelor care n-au contractat boala nu sunt ascultate. Mulți dintre cei internați sunt tineri dependenți de droguri, în ciuda faptului că în citadela finală consumul de stupefiante este cu desăvârșire interzis.

2

Aproape toată lumea a auzit de punctualitatea serviciului de transport feroviar în statele unite. Aproape toți, mai puțin prietenul din copilărie care, cu mare generozitate, s-a oferit într-o dimineață să mă conducă la penn station, de unde ar fi trebuit, chipurile, să iau un tren care plecase cu jumătate de oră mai devreme. Eu trebuia să ajung la casa scriitorilor din ledig house, situată în zona văii râului hudson, la distanță de circa trei ore de orașul new york. Cu câteva luni în urmă primisem o înștiințare prin care eram invitat să beneficiaz pentru o perioadă de serviciile oferite de ei. Într-o liniște aproape deplină, instituția pune la dispoziția oaspeților toate cele necesare pentru ca aceștia să încerce să se ocupe de literatură într-un mediu de minimă perturbare posibilă. Am acceptat pe loc. Le-am trimis un e-mail prin care ceream să-mi asigure cazarea pe perioada maximă de sejur pe care o practicau. Scriindu-le, am și uitat, evident, de nenumăratele mele încercări, toate ratate, de a-mi găsi un loc prielnic unde să pot scrie fără să fiu deranjat de nimeni. M-am străduit să nu-mi amintesc, de pildă, de fugile sporadice din casa părintească. Sătul de gălăgia domestică, am convenit la un moment dat cu o mătușă celibatară care locuia singură să-mi închirieze după-masa un soi de studio pe care nu-l folosea. Evident că n-a acceptat banii pe care voiam să-i ofer. Prima dată când m-am prezentat acolo, cu manuscrisele mele și cu o mașină de scris portabilă underwood veche, care pe vremuri fusese a bunicului, mătușa mă aștepta cu masa pusă. În van m-am chinuit să-i explic că nu mi-e foame, că singurul lucru de care aveam nevoie era să mă așez și să scriu. Nu doar că am fost nevoit să mai mănânc

o dată, ci mi-am petrecut întreaga după-amiază ascultând tot felul de povești al căror unic subiect era legat de niște doamne care se întâlneau la parohia din cartier pentru a se îndeletnici cu diverse acte de caritate. Deși aș fi putut profita de ocazie ca să adun ceva material pentru viitoarele povestiri, la momentul acela singurul lucru pe care mi-l doream era să am un loc liniștit unde să mă pot concentra.

3

Traducătorul se așază la masa de scris. Tocmai a primit un telefon din țara lui natală în care a fost anunțat că sora lui literată, care îl crescuse de când era copil, a murit. Ar fi vrut să uite de obligațiile profesionale, să iasă pe faleză și să se plimbe toată după-amiaza. Însă trebuia să rămână în atmosfera lui de lucru. Acela era anul în care franz kafka era eliberat de rigorile editorilor care îi monopolizaseră opera. Kafka devenea patrimoniul umanității. La fel cum beethoven și vivaldi erau folosiți pentru spoturile publicitare, tot așa kafka urma să fie pus la îndemâna oricui. Traducătorul primise sarcina de a face prima traducere fără constrângeri a operei scriitorului. Ceva similar se mai întâmplase cu ani în urmă cu thomas mann, când traducătorii oficiali ai *morții la veneția* își pierduseră drepturile, iar editura pentru care lucra îi ceruse lui o traducere inedită din respectivul autor.

4

Apusurile în times square au o înflăcărare cu totul aparte, care nu se știe dacă provine de la sutele de persoane

care traversează intersecția dintre *broadway* și strada 42 sau de la monstruoasele reclame ce transformă oamenii din realitate în ființe derizorii și fac din personajele de pe panouri un simbol al exacerbarii omenescului. Aproape niciodată persoanele care au fost alese ca să-și vadă imaginea, mărită de aproape o sută de ori față de dimensiunile reale, nu sunt cotate ca supermodele. E vorba pur și simplu de oameni care apar chiar așa cum sunt în viața de zi cu zi, poate ca un fel de memento al ideii că paradisurile puse la dispoziție sunt într-adevăr la îndemâna oricui.

5

Într-o dimineață de vară m-am trezit lângă bunicul meu, stăteam în picioare. Eram la grădina zoologică. În fața noastră stăteau câteva cămile. Erau animale bătrâne. Triste. Plictisite poate. Aveau tipica nuanță sură pe care obișnuiesc să o etaleze. Bunicul mă strângea cu putere de mână. Nu l-am mai revăzut de atunci. Sigur a murit la scurt timp. Dar eu pe vremea aceea n-am priceput nimic. Atâta doar, nu l-am mai avut alături și, la un moment dat, absența a devenit obișnuință. Povestea mea cu el a reapărut peste câțiva ani. Într-o ședință de submersiune într-un alt plan al realității l-am văzut din nou pe bunicul în fața acelor cămile. Nu doar că am apreciat scena, ci am simțit, în toată duritatea ei, încărcătura emoțională pe care a declanșat-o moartea lui, poate. M-a lovit o tristețe adâncă. Am început să-mi amintesc poveștile pe care mi le spunea. Mai ales cea cu maimuța¹: femeie pe

¹ În original: *macaca*, femela macacului; femeie foarte urâtă (colocv.) (n. t.)

care bunicul, mi-am dat seama atunci, o pomenea foarte des. Pe lângă imaginea bunicului și povestea cu maimuța, tot acolo au mai apărut și niște cuvinte spuse în altă limbă, quechua, limba strămoșilor mei.

6

De fapt, poetul orb explică în *caietul cu lucruri greu de explicat* cum se efectuează traficul de sânge infectat în citadela finală. Sângele acesta, pe care înșiși dependenții de droguri îl lasă în seringi, este primit de cei care vor să aibă chiar un motiv real pentru a fi primiți în instituție. Trebuie să dea la schimb doze de amfetamine pe care le strecoară printre romburile zăbrelelor. În noaptea de vară la care face referire poetul orb în faimosul lui *caiet*, un membru al bandei universalilor se apropie de citadelă însoțit de unul dintre câinii lui de luptă cei mai bătrâni.

7

Când am decis să le trimit celor de la ledig house un e-mail prin care le acceptam oferta, am încercat să nu-mi amintesc nici de perioada aceea când m-am hotărât să mă retrag complet din oraș ca să scriu, și am închiriat, în consecință, o cabană construită lângă casa unde locuia un prieten austriac împreună cu familia lui. Cabana era situată într-unul dintre cele mai interesante locuri din împrejurimi. M-am dus acolo cu două mașini de scris. Cu respectiva underwood moștenită de la bunic și cu o olympia din fier masiv. M-am dus să-i salut

pe prietenul care-mi închiria cabana, pe nevastă și pe copiii ei din prima căsătorie. Și pe cel mic, copilul pe care-l aveau împreună. Totul părea ideal. Panorama pe care o oferea cabana aproape că nu avea limite. Undeva, într-un colț, se afla terasa care făcea legătura cu casa austriacului și cu piscina alimentată cu apă de izvor. Am ajuns acolo într-o duminică însorită. După ce m-am instalat, am luat masa cu gazdele. Spre seară, a început prima dramă. Soția trebuia să plece chiar în seara aceea, pentru că a doua zi se ducea la serviciu în oraș. Restul familiei urma să rămână la țară. N-aveau să-și mai vadă mama până în weekendul viitor. Mama și copiii au început să plângă. Nu voiau să se despartă. Dădeau vina pe austriac, că o obligă pe femeie să muncească în loc să-i permită să rămână cu familia. Copiii îl acuzau în plus că îi bătea de îndată ce rămâneau singuri, fără mama lor. În momente ca astea, austriacul obișnuia să ia o cutioară unde își păstra cele trebuincioase pentru fumatul marihuanei strânse din propria recoltă. După ce-și pregătea niște țigări, îl lua în spate pe băiatul cel mic și se ducea pe-un deal din spatele casei. Scena se încheia prin îndepărtarea în direcții opuse a soților.

8

Când traducătorul a luat la cercetat textul original al lui thomas mann, a constatat că antecesorii lui omiseseră paragrafe întregi. Așa a început să se împăuneze la gândul că nimeni nu mai citise înaintea lui adevărata versiune a *morții la veneția*. Acum însă, înainte de a medita la importanța propriei contribuții, ar trebui să-l muncească gândul că sora lui literata a murit. Sora care l-a

scos din orășelul muced în care s-a născut și care l-a imbarcat pe-un vapor. Sora care și-a dat seama foarte curând de capacitatea lui cu totul deosebită de a traduce texte din limbi pe care nu le cunoștea.

9

Stând în picioare la intersecția dintre broadway și strada 42, blocând cu trupul meu fluxul unui șir de oameni calculat și răscalculat de nenumărate agenții de publicitate, mi-a venit, nu știu de ce, sau poate pentru că aveam cu mine un exemplar din *triptic de carnaval*, să mă gândesc la procedeele pe care le folosește de obicei scriitorul sergio pitol ca să-și construiască personajele, pornind aproape mereu de la prototipuri cotidiene pe care în viața de zi cu zi sigur le-am evita de-ar fi să luăm cunoștință de un minim procent din trăsăturile lor caracteristice.

10

N-am mai comentat niciodată în ce straniu nivel de percepție m-a adus faptul de a-l asculta pe bunicul meu vorbind în quechua. Nici nu mai am pe nimeni acum cu care să pot comenta și compara relația posibilă dintre figura lui în grădina zoologică și povestea cu maimuța. O fi un mit pe care bunicul îl povestea de obicei și care o fi rămas ascuns prin vreun ungher din creierul meu? Deși e posibil ca povestea aceea cu maimuța să se fi întâmplat în realitate și să facă parte, în epoca în care bunicul mă ducea la grădina zoologică, dintr-un soi de imaginar social.

11

Banda universalilor, așa numește poetul orb acele grupuri de tineri pe care sistemul, mai ales în orașele industrializate, le împinge către suburbii. Universalul care apare în *caietul cu lucruri greu de explicat*, de îndată ce se află în fața romburilor gratiilor de la geam, își scoate cămașa, ghetetele militare și pantalonii galbeni foarte strânși pe picior pe care-i poartă. Corpul palid rămâne gol sub lumina lunii care învăluie pustietatea câmpului. Singurul lucru pe care l-a păstrat sunt niște brățări pe care se reliefează vârfurile ascuțite din oțel. Dintr-odată, câinele care-l însoțește începe să mârâie încetisor. Face asta arătând cu botul spre interiorul citadelei finale. Nu are decât un ochi. Pe spate i se văd o mulțime de creștături sigur dobândite la vreuna dintre multele lupte la care a fost obligat să ia parte. Animalul e neliniștit, simte oamenii care se află de cealaltă parte a gratiilor. Și într-adevăr apar trei tineri internați în instituție cam de aceeași vârstă cu universalul. Ca toți cei închiși acolo, poartă o salopetă bleumarin pe care e cusută insigna instituției. Îl întreabă pe universal dacă a adus drogurile. Îi mai spun că nu era nevoie să se dezbrace complet. Universalul nu răspunde. Îi ordonă câinelui să se liniștească și apoi întinde niște flacoane. Imediat după aceea își oferă vena brațului drept, astfel că își apropie și mai mult corpul de gratii. Unul dintre internați scoate din buzunar o seringă umplută cu o substanță închisă la culoare. Acesta e momentul în care universalul, printre romburile gratiilor, primește sângele fără să facă niciun alt gest. Cei de dinăuntru dispar la scurt timp după aceea. Nu înainte de a-i da universalului asigurări că orice eroare este exclusă. Au amestecat

sângele celor trei. Câinele face o săritură. Vrea să-i urmărească. Scoate o serie de gemete înainte să se liniștească din nou. Universalul se uită la urma pe care acul a lăsa-o pe brațul lui. După ce-și trece degetele peste punctul ales, alungă câinele mai încolo și se îmbracă fără grabă. Și mai mult timp îi ia să-și pună ghetetele. După aceea ia seringă aruncată pe jos și, cu o mișcare bruscă, o aruncă dincolo de gratii.

12

Câteva zile mai târziu m-au deșteptat niște zgomote în toiul nopții. Aproape imediat cineva a început să bată la ușă. Era nevasta austriacului, pe care bărbatu-său tocmai o pocnise. Voia să îi iau apărarea. Să mă duc, zicea, chiar atunci și să-i spun amicului meu că nevasta lui e o femeie de treabă. Pe lângă incidentul acesta, în timpul săptămânii a mai trebuit să-i mai ascund de câteva ori pe copii sub patul din camera mea ca să-i salvez de represaliile tatălui vitreg furios. În ciuda tuturor obstacolelor, mi-am continuat strădaniile și am continuat textul pe care nu reușisem să-l duc la capăt din cauza lipsei unui loc adecvat unde să-l scriu. Starea mea de spirit s-a degradat totuși în chip vădit. Nu cred că din cauza evenimentelor exterioare. Cred mai degrabă că depresia mea în continuă creștere se datora singurătății și izolării. Timp de câteva zile n-am făcut altceva decât să dorm. În altele stăteam tot timpul treaz. Erau zile când nu mâncam decât produse proaspete și altele când simțeam nevoia de conserve. Decizia finală, adică plecarea din locul respectiv, nu cred că a fost pe de-a-ntregul conștientă.

13

Cât îl privește pe scriitorul elias canetti, traducătorul a avut o experiență curioasă pe care o repeta cu plăcere. Autorul nu doar că putea să revadă el însuși rodul muncii traducătorului, fiindcă la urma urmei era limba lui, dat fiind că provenea dintr-o familie de evrei sefarzi, ci îi cerea chiar ajutorul când voia să corecteze anumite poeme dedicate mării. Dintr-un motiv ciudat, pentru traducător, marea copilăriei evocată adesea cu dor de elias canetti, a început să se asemuiască mării din propria lui copilărie.

14

Există o discotecă situată pe lângă cheiurile râului hudson, nu departe de unul dintre cele mai mari depozite de carne din oraș. E cunoscută sub numele *the mother*, deși unii clienți i-au găsit denumiri și mai simbolice. Câteodată, distracția constă în a-i privi pe diverși tipi care se bat ca un fel de demonstrație a maximei plăceri posibil de atins. La sfârșitul spectacolului, se obișnuiește să se aducă pe scenă o inimă imensă de vacă din care participanții vor mușca plini de înverșunare. În ciuda a ceea ce și-ar putea imagina unii sau alții, spectacolul inspiră mai degrabă la haz decât la perversiune. Într-o anumită măsură, scena poate să ducă cu gândul la lucrările artistului german joseph beuys.

15

Potrivit bunicului meu, maimuța avea obiceiul să pomenească insistent de un anume iubit de-al ei care

fusesse omorât de poliție în urmă cu niște ani. La grădina zoologică, bunicul mi-a spus că bărbatul acesta fusesse un luptător din asia care la sfârșitul zilelor a fost nevoit să se facă cizmar. După crimă, maimuța a devenit ceea ce se cheamă o femeie singură. Ca să-și asigure traiul, a început să vândă case pentru o firmă de imobiliare destul de importantă. La vremea aceea, curăța grădinile și parcul din jurul proprietăților pe care le vânduse pe vremuri. Tocmai terminase un afiș prin care voia să atragă alți grădinari. Voia să fie suficient de bătător la ochi ca să atragă candidați dedicați trup și suflet profesiei lor. Cel mai logic ar părea că a fost scris în spaniolă. În cazul acesta chiar și bunicul l-ar fi putut citi fără greutate. A fost bilingv de mic. Însă tot de mic a trebuit să-și reprime aproape complet limba maternă. Putea să folosească quechua doar în cercul familiei. În puținele dăți când nu a respectat ordinul, a devenit obiectul batjocurii colegilor. A fugit de la școală și a rătăcit fără țintă câțiva kilometri. Până la urmă s-a aruncat într-un lan de porumb și i-a cerut lui Dumnezeu să se milostivească de el și să-i ia viața.

16

Există multe teorii referitoare la originile poetului orb. Cea care s-a bucurat de maximă credibilitate îl prezintă ca orfan luat de mic de o familie de pescari care l-a crescut ca pe un copil de-al lor, printre ceilalți fii. Când și-a dat seama că era orb, familia se pare că a regretat că nu l-a lăsat să moară în pace. Cu toate acestea, copilul a intrat curând în centrul atenției locuitorilor din port. Înțelepciunea pe care a dovedit-o de mic i-a făcut pe oameni să se adune serile ca să-l asculte. La lumina lămpilor atâr-nate la ușa colibei unde locuia, oamenii din port se

strângeau în cerc și după ce-i ascultau cuvântarea lăsau monede în niște cutii de conserve goale așezate la intrare.

17

În zilele acelea niște țărani mi-au dăruit un câine pe care l-am botezat isus, lucru care a supărat-o destul de mult pe nevasta austriacului. Ce s-a întâmplat e că într-o dimineață devreme, după o noapte în care nu dormisem deloc, m-am sculat din pat și am ieșit din cabana aceea fără să-mi iau rămas bun de la nimeni, nici măcar de la câine.

18

După mulți ani, sora literată a aflat că abilitatea cu totul specială a traducătorului de a tălmăci texte din limbi necunoscute, era practică în mod foarte obișnuit de studenții de la lingvistică.

19

Într-o înșiruire interminabilă, pe scena discotecii *the mother* sunt îndeobște reprezentate episoade care evocă relația dintre stăpân și sclav, dintre sadicul mascat și ființa plăpândă, copilul torturat în fragedă pruncie sau fata violată pe un teren viran.

20

Bunicul obișnuia să spună, și eu îl credeam, că toate cuvintele quechua îi redeșteptau delicate trăiri din copilărie.

21

Una din amintirile importante pe care poetul orb le păstra din copilărie era explorarea, prin tact, a alunițelor nenumărate presărate pe corpul tuturor membrilor familiei de pescari care-l luase în sânul ei. Considera apariția unei cantități atât de mari de alunițe drept o întâmplare cu totul ciudată. Când a împlinit nouă ani a dictat primul său poem. A cerut să fie scris cu litere de-o șchioapă pe peretele central al casei unde crescuse. Poemul vorbea despre reflectări și despre cum deveneau acestea neclare în oglinzi și de-a lungul vremii. Dar exista un punct, alunițele, unde puritatea luminii era atât de intensă încât nu mai putea rămâne altă urmă decât sigiliul întunecat care era marca lor.

22

Nu cred să nutresc vreo îndoială că misterul care îmi întovărășește viața se află în locul de origine al scriiturii mele. Doar acum, după atâția ani de căutări și explorări, știu că misterul va rămâne întotdeauna inaccesibil. Nu voi ști niciodată care or fi fost motivele pentru care, din copilărie, m-am încăpățânat să rămân ore în șir în fața unei mașini de scris. La început am crezut că plăcerea consta în vederea cuvintelor care apăreau ca de la sine pe pagină. Mă mulțumeam cu asta, să le văd materializate. M-am gândit atunci la posibilitatea de a mă face dactilograf profesionist, încântat de absurditatea care se isca din sunetul tastelor, din mirosul cernelii, din lupta pe care trebuia să o duc cu panglica bicoloră a mașinii portabile underwood model 1915, singura moștenire de familie, la care mi-am scris primele texte.

23

Chiar în acele zile au apărut știri prin ziare despre descoperirea unor copii abandonați într-o peșteră din falezele care despart orașul de mare. Fuseseră lăsați acolo într-un coș și acoperiți cu o pătură. Sora literată i-a scris o scrisoare traducătorului ca să-i povestească cum un pescar i-a auzit plângând și că, desfășându-i, a descoperit că nu aveau nici picioare și nici mâini. Copiii au petrecut câteva ore la o secție de poliție. După aceea au fost trimiși la un orfelinat de stat. Din primul moment, presa i-a botezat frații gemeni kuhn. Orfelinatul nu era departe de mare. Poate că din cauza asta, gratiile aveau urme de rugină. Era înconjurat de ziduri înalte și în câteva colțuri fuseseră ridicate chipuri de sfinți sculptate în piatră.

24

După o noapte în *the mother* și o plimbare pe cheiurile care dau în christopher street, nu prea mai ai chef să te ocupi de aspectul concret ale vieții. Dar rămăsese hotărât ca, după câteva ore de somn, ziua să fie folosită pentru a descoperi, o dată pentru totdeauna, care sunt adevăratele artificii prin care scriitorul sergio pitol transformă o tragedie în carnaval și viceversa: cum face ca bufoneria cea mai complexă să aibă drept final nenorocirea cea mai cumplită.

25

De la apariția bunicului meu, maimuța continuă să trăiască, pentru mine cel puțin, în baraca din care reușise să vândă proprietățile. Deși nu e un fapt sigur, fiindcă așa

cum se va vedea mai încolo, maimuța a fost obligată chiar de bunicul meu să se retragă în regiunile quechua. În capul meu, baraca funcționând pe post de punct de vânzare este de fapt o rulotă cu exteriorul mâncat de umezeală. Când asociația locatarilor din zonă, văzând relația pe care a dezvoltat-o maimuța cu casele pe care le-a avut spre vânzare, a luat hotărârea ca acea remorcă să rămână reședința ei definitivă, au târât-o în zona ascunsă de copaci. I s-a mai dat permisiunea maimuței să construiască alături o colibă pentru grădinarul pe care avea obligația să-l angajeze. Maimuța a făcut în câteva rânduri modificări în interiorul locuinței ei, fără să ceară permisiunea nimănui. Printre alte schimbări, s-a debarasat de biroul la care făcuse actele pentru vânzări și a pus în locul lui o canapea.

26

După ce a plecat, poetul orb a pornit-o într-un lung pelerinaj în zona de coastă a țării.

27

Acum trei ani am leșinat pentru prima dată. Pe atunci nu mi-am dat seama cu adevărat ce se întâmplă. Nici măcar nu eram sigur că am leșinat. Imediat după aceea am avut o senzație de greață, amețeală și somn. Am mers la câțiva specialiști, care n-au găsit nimic anormal în urma consulturilor și a analizelor. În anul acela a început să se manifeste tot mai mult ceva ca o senzație de îndepărtare, ca și cum realitatea ar fi fost ceva străin, și asta a durat câteva luni. De multe ori, senzația era însoțită de

o imposibilitate fizică de a-mi purta de grijă. Pentru prima dată în viață lăsam treburile baltă, anulam proiectele, pur și simplu pentru că nu simțeam că sunt în stare să le duc la capăt. Tot în perioada aceea a început să mi se manifeste tot mai vădit caracterul irascibil.

28

Pe lângă personalul medical și îngrijitoarele care lucrau acolo, orfelinatul la care au fost trimiși gemenii kuhn mai putea să conteze pe colaborarea unui grup de femei a căror activitate consta în adoptarea simbolică a câte unuia dintre copiii internați acolo. Sora literată, una dintre femeile acestea, îl informă pe traducător că era interzis să scoți copiii afară din orfelinat. Înăuntru, totuși, puteau să-și îndeplinească rolul de mame cum credeau ele că e mai bine. Majoritatea erau necăsătorite sau căsătorite care nu putuseră să aibă copii. Unele își îndeplineau corect rolul de mame adoptive, dar erau și altele cărora niciun copil nu părea să le satisfacă așteptările. Aceste mame își schimbau constant fiii. La început, toate erau supravegheate cu strictețe de personal. Doar la un an după adoptarea simbolică erau libere să se poarte cu copiii cum li se părea lor mai potrivit. Puteau să-i educe apelând la bătaie sau la ceartă. Aveau dreptul să-i facă să mănânce, chiar cu forța, bucatele pe care le aduceau la fiecare vizită. Aproape niciuna nu vorbea acasă despre ce făcuse exact în locul acela. În cazul celor măritate, asta ar fi putut să fie luat drept un reproș la adresa vieții conjugale, iar în cazul celibatelor, drept expresia considerării că singurătatea e o pedeapsă. Sora literată, care reușise să-i adopte pe gemenii kuhn după o serie de

formalități, nu făcea parte din niciun grup, nici al măritatelor, nici al celibatarelor. De câțeva vreme locuia cu un muzician pe care-l cunoscuse într-un local.

29

Înainte de a mă așeza într-o cafenea ca să analizez opera lui sergio pitol trebuia să dau un telefon acasă în mexic, și așa am luat cunoștință de faptul cu totul absurd și de necrezut că un traficant de droguri orb — nu poetul orb — care venise din străinătate cât timp eu eram plecat, folosea masa din sufrageria mea pe post de birou central pentru operațiile lui ilicite. Poate să pară că mint, dar prietenul acesta al meu, a cărui cecitate nu-l împiedica, printre altele, să se dedice fotografiei, folosea linia mea telefonică pentru a-i contacta pe mafioți și, după câte se părea, adresa mea era locul stabilit pentru predarea unei importante cantități de droguri.

*Pe degetul mic
are trei alunițe mărunte*

30

Bunicul îmi spunea adesea că locuința grădinarului era o colibă încă și mai modestă decât remorca unde trăia maimuța. Cu toate acestea, nu lipsa de confort părea să fie principalul motiv pentru care grădinarii, unul după altul, își dădeau demisia. Aproape niciodată bărbații aceia n-au putut să exprime în cuvinte cauza exactă a plecării lor. Se limitau la atât: își lăsau împrăștiate uneltele prin parc și plecau fără mai multă vorbă.

31

În fiecare localitate în care ajungea, poetul orb cerea să i se facă cunoștință cu cel mai bătrân locuitor și apoi se închidea cu el câteva zile în șir. Înainte de a-și continua călătoria, trimitea să-i fie tipărit undeva într-un loc faimos poemul pe care îl scrisese sub inspirația momentului. Călătoria a durat zece ani. S-a încheiat când poetul a ajuns în capitală. Nu se știu prea multe despre primul an petrecut acolo. Se presupune că s-a cazat în casa unor rude ale familiei pescarilor. Se spune că de-a lungul acestei perioade nu a vorbit cu nimeni. Că mulți vecini veneau la poarta casei ca să-l asculte, însă niciodată poetul orb nu și-a întrerupt tăcerea încăpățânată pe care

și-o impusese. Nici măcar membrilor familiei care l-au cazat nu le-a adresat vreo vorbă. Cu o parte din banii câștigați pe vremuri din cuvântările lui, bani pe care îi păstrase cu mare grijă tot timpul cât ținuse călătoria, ceru în scris să i se cumpere o bicicletă. Îl alese apoi pe băiatul cel mare din casă și, după ce îi stabili o leafă, rupse tăcerea ca să-i ceară să-l ia la plimbare, de-acum înainte, trei ore în fiecare zi.

32

Sunt mereu atent, cu o intensitate anormală, la ce se întâmplă în jurul meu. Am reacții foarte rapide și violente care, din fericire, se potolesc imediat. Ce mai simt e că nu suport mulți dintre stimulii externi printre care sunt nevoit să trăiesc. Trebuie să mă ocup numai de un singur lucru. Mă enervează la culme, de pildă, ca două persoane să mi se adreseze în același timp sau să-mi sune un telefon în timp ce vorbesc la altul. De asemenea, mă simt excesiv de sensibil la anumiți stimuli vizuali. Trebuie să dorm cu toate luminile stinse și, mai ales pe plajă sau la țară, aș prefera de multe ori ca peisajul în fața căruia mă aflu să nu mi se dezvăluie pe deplin. Toate astea ar părea să constituie portretul unui nevrotic sau ceva de genul ăsta, dar ce e ciudat e că e vorba de stări care apar ca niște fulgere și durează extrem de puțin.

33

În urmă cu câteva luni, sora literată adoptase o fetiță al cărei comportament, până la urmă, a dezamăgit-o total. Era vorba de un copil tăcut a cărui unică plăcere evidentă

era aceea de a sta ore întregi în fața televizorului. Pe lângă mâncare și haine, sora literată obișnuia să-i aducă și cărți de povești. Cu toate acestea, cu oricâtă grijă le-ar fi ales ca să fie într-adevăr povești interesante, n-a reușit niciodată s-o facă pe fată să asculte cu atenție. Cărțile s-au adunat adăugându-se lucrurilor orfanei. Când sora literată s-a hotărât s-o abandoneze, luă cu ea toate cărțile până la ultima. În următoarele zile a continuat să meargă la orfelinat cu aceeași regularitate. Părea să caute alt copil pe care să-l adopte. Fetița repudiată se apropia de ea când o vedea venind, dar sora literată o îndepărta hotărâtă, preferând să se dedice căutării unui copil care s-o mulțumească cu adevărat.

34

Locuiesc în cartierul roma din ciudad de mexico, chiar acela unde se află clădirea în care are loc crima povestită într-una dintre cărțile cele mai importante ale lui sergio pitol. Din când în când, îmi apare în fața ochilor piața río de janeiro, locul crimei, dar și balconul în care scriitorul william burroughs obișnuia să dea petreceri strașnice până ce și-a omorât nevasta dintr-un foc de armă. În momente din astea, îmi imaginez sufrageria înconjurată de polițiști înarmați.

35

Bunicul mi-a povestit că la început maimuța s-a simțit cam derutată văzând cum se comportă grădinarii. Cu vremea, a început să se obișnuiască. Avea sistemul ei ca

să-i testeze pe candidați, și anume, în primele zile, nu-i slăbea niciun moment și se ținea scai de proaspeții angajați. Nu doar că le urmărea îndeaproape mișcările și munca, dar le mai și dădea sfaturi. Uneori mai intervenea smulgându-le uneltele ca să le apuce ea și să le folosească așa cum se cuvine.

36

Într-o primă etapă, poetul orb a fost condus prin zona din jurul dealului pe care se afla casa. Doar după câteva luni de zile a îndrăznit să ceară să intre cu bicicleta în oraș. Un an mai târziu numele lui apărea în principalele ziare. Obținuse locul întâi la concursul de admitere într-una din universitățile cele mai prestigioase din țară. Alertat de știre, un cuplu extrem de bogat a crezut că îl recunoaște în poetul orb pe fiul sechestrat cu ani în urmă. L-au adoptat de-ndată.

37

La un moment dat leșinurile au început să devină tot mai regulate. Încetul cu încetul mi-am dat seama de adevăratele lor dimensiuni. Am descoperit, mai cu seamă din pricina faptului că după crize simțeam o mare durere în mușchi, că în timpul căderilor în inconștiență aveam convulsii. Am început de asemenea să le identific și celelalte caracteristici, cum ar fi mușcatul limbii și loviturile la cap. Un fapt curios era că aproape toate leșinurile aveau loc la aceleași ore și în aceleași circumstanțe. Se produceau de obicei dimineața, când mă pregăteam de duș. Când s-a întâmplat să le am în fața altor persoane

de fiecare dată s-au nimerit să fie în momentul în care mă pregăteam să mănc.

38

De-ndată ce gemenii kuhn au intrat în orfelinat, sora literată a trebuit să lupte din greu cu celelalte mame ca să obțină tutela. Toate au fost nemăsurat de interesate de acești copii. Ai fi zis că luarea în grijă a gemenilor ar fi reprezentat pentru femeile acelea demonstrația cea mai concludentă a calității dragostei materne pe care încercau să și-o satisfacă în acest loc. Două zile întregi și-au neglijat odraslele vremelnice și și-au trecut în brațe de la una la alta gemenii, ca să le dea toate îngrijirile pe care le considerau necesare.

39

Am sunat la casa mea din mexic de la un telefon public aflat într-unul dintre principalele parcuri ale orașului. Trebuia să rezolv cumva povestea cu traficantul de droguri orb care se instalase la masa mea din sufragerie. În fața mea se ridica o cușcă enormă, instalată acolo pentru câinii din zonă, ca să facă mișcare. Toți stăpânii de câini purtau, ca și cum ar fi fost o mănășă, o pungă mică din plastic pregătită să strângă excrementele animalului de companie. Probabilăștia-s oamenii de la *the mother*, mi-am zis în timp ce așteptam să mi se răspundă la telefon, înrobiți în momentul acesta de dejecțiile animalelor lor.

40

Bunicul meu, bunicule, sunt în lumea de sus.

josé maría arguedas

41

Începând din acel moment poetul orb a fost văzut adesea pe culoarele universității. După câteva luni de adaptare, a început să-l țină de braț femeia cu care s-a căsătorit mai târziu, o femeie care se apucase târziu de studii și care purta mereu, deși nu era deloc o persoană evlavioasă, un soi de sutană confecționată dintr-o stofă grosieră. Pe degetul mic avea trei alunițe mărunte, iar poetul orb i-a cerut să le acopere cu un degetar de piele neagră. I-a mai interzis de asemenea să poarte la vedere câinele din pluș pe care ținea să-l ia mereu cu dânsa.

42

Totul începe cu un ciudat gust-senzație de care mi se impregnează întregul corp. Și cu un flux neîncetat de idei aberante. Îmi trec prin cap o serie de fraze construite fără nicio logică. Imediat îmi simt brațele cuprinse de o rigiditate extremă. Apoi îmi pierd conștiința. Uneori mă apucă crizele chiar și în somn. În situații din astea mă trezește durerea produsă de limba mușcată. Nu de puține ori m-am gândit la posibilitatea de a-mi stăpâni crizele prin puterea voinței. Îmi imaginez că, de îndată ce se anunță simptomele, ar trebui să încerc să birui senzațiile care încep să mă cuprindă. Unul din chipurile de a le evita ar putea fi să fug din locul unde mă aflu, ca și cum crearea un nou context ar reuși să modifice condi-

țiile necesare pentru producerea unui nou atac. Mă gândesc că în felul ăsta aş evita măcar leșinul, pentru că e mai mult decât probabil că senzațiile ulterioare s-ar păstra intacte. Mă refer la frig, somn și amețeală. În tot acest timp, întrucât nu fusese detectată nicio anomalie clinică, n-am luat medicamente. Criza majoră, ca s-o numesc așa, a avut loc anul trecut în iunie.

43

Când a împlinit patruzeci de ani, folosind o parte din banii pe care fratele ei traducătorul i-i trimitea din străinătate, sora literată a hotărât să adune textele pe care le scria într-un volum care a circulat mai ales printre membrii grupului autointitulat *iubitorii culturii* și care se reunea într-o casă din centrul orașului. Unul din scopurile grupului consta în detectarea oricărei noi publicații și obținerea câtorva exemplare pentru a fi studiate la reuniuni. Sora literată a reușit să-i fie semnată de către membri o adeverință prin care se confirma că timp de patru joi consecutive grupul își închinase activitatea lecturii și comentariului operei ei. A fost suficientă prezentarea respectivului act pentru ca autoritățile orfelinatului să-i dea aprobarea de a deveni mama temporară a gemenilor kuhn.

44

În ciuda a toate, fotograful și traficantul de droguri orb continua să dea instrucțiuni și ordine de la masa mea din sufragerie. În același fel în care în paginile romanului lui

sergio pitol clădirea din piața río de janeiro nu mai e clădirea din piața río de janeiro, nici masa mea din sufragerie nu mai e masa mea din sufragerie. Perspectiva timpului, măsurătorile lui, au suferit un soi de răsturnare. Poate că am intrat, aproape fără să vreau, în timpul congelat al modelelor supradimensionate etalate pe afișele din times square.

45

Acum nouăsprezece ani maimuța a vândut și ultima casă, mi-a zis foarte precis bunicul în timp ce încerca să mă dezlipească, fără prea mult succes, de cămilele nemîșcate. Cerul era opac. O ceață deasă modifica percepția obiectelor. A fost extrem de atentă la operațiile financiare, sublinie el. Atât proprietarii, cât și clienții au fost foarte mulțumiți de ea. Cu toate acestea, în ciuda realizărilor obținute, amintirea sfârșitului tragic al luptătorului din asia a chinuit-o mereu. Poate din pricina asta a acceptat după o vreme sugestia bunicului meu de a se retrage în regiunile andine. Iubitul ei a murit din cauza unui glonț primit în asaltul dat în atelierul unde confecționa pantofi. Cum probabil că bănuiești, spunea bunicul meu adesea în gol, nu erau chiar toate în ordine în viața ei. Pe lângă amintirea iubitului, mai suferea și din pricina veșnicelor demisionări ale grădinarilor. Ultimele luni fuseseră cu adevărat dramatice. Au părăsit-o trei candidați în aceeași zi. Vecinii îi făceau observații. O chinuiau fără încetare. În parte, pentru că grădinile erau neîngrijite. Dar și pentru că nu voiau să aibă toată ziua de-a face cu străini care să mișune prin zonă.

46

Deși nu era înscrisă la niciun curs, femeia în sutană venea la toate orele la care asista poetul orb. De ziua lui, pe care poetul orb însuși a hotărât s-o sărbătorească la echinocțiul de primăvară, femeia în sutană i-a dăruit un ceas pe care l-a adaptat special pentru el. În vremea aceea, poetul orb a vorbit de multe ori despre dragoste și despre raportul pe care aceasta trebuia să-l păstreze față de celibatul obligatoriu. Multe dintre reflecțiile lui apar în cartea secretă, pe care, cum se știe, a botezat-o *caietul cu lucruri greu de explicat*, alcătuită în principal din știri decupate din ziare, dar și din texte proprii. Ca gest de considerație specială, poetul orb s-a hotărât să-i arate caietul femeii în sutană la scurt timp după ce a cunoscut-o. S-au așezat sub un pom. N-au citit decât câteva părți.

47

Universalii sunt însoțiți de obicei de câini din rasa bull terrier.

48

Cu câteva luni mai devreme intrasem într-o depresie adâncă. Era cam straniu, dat fiind că, de când mă știu, starea mea de spirit s-a menținut cât de cât stabilă. În dimineața în care a avut loc criza cea mai puternică mă găseam într-un restaurant împreună cu două persoane. Una era galerista mea din paris și cealaltă asistenta mea într-o instalație pe care trebuia să o vernisăm în scurt timp. Chiar în momentul în care mă pregăteam să iau prima mușcătură din pâine au început simptomele.

Totul a fost extrem de rapid. N-am avut timp să pun în practică niciunul dintre procedeele pe care le inventasem ca să evit asemenea situații dezagreabile. După spusele tovarășelor mele, înainte de a mi se da ochii peste cap am scos un sunet foarte adânc din gât. Imediat după aceea am început să am convulsii, care au durat cam un minut. Am căzut jos și am rămas țeapăn încă un minut. Gura mi s-a umplut de salivă și mi-am mușcat foarte puternic limba. Am rămas în inconștiență aproape un sfert de oră. Femeile care mă însoțeau afirmă că respiram greu, iar pielea căpătase o nuanță vânătă. Când m-am trezit am văzut multă lume strânsă în jurul meu. Am deslușit sirenele unor ambulanțe. Un asistent medical m-a întrebat în ce zi a săptămânii suntem. I-am răspuns corect și, cu siguranță enervat de prezența atâtor persoane în jur, i-am spus galeristei că ar fi bine să căutăm alt restaurant unde să ne continuăm conversația în liniște.

49

Sora literată era băutoare, dar, social vorbind, nu era considerată alcoolică. Se îmbăta doar o dată sau de două ori pe lună până ce uita de sine. Potrivit traducătorului, se pare că în situații din astea uita să își ia pastilele pentru inimă care îi fuseseră prescrise. Moartea ei a survenit într-una din aceste ocazii.

50

Traficantul de droguri orb și modul în care trebuia să abordez povestea asta începuseră să mă obsedeze. Am vrut să-mi amintesc numele avocatului care l-a scos pe

william burroughs din închisoare la trei zile după ce-și omorâse nevasta. Îngrijorarea pe care mi-o provoca modul în care se prezintă situația în casa mea din mexic nu m-a mai lăsat să mă întorc în time square ca să verific observațiile mele despre relația pe care am crezut c-o descoperisem, dintre trecători și modelele fotografiate. Și nici la *the mother* nu m-am mai dus noaptea, la ultimul show care îi avea ca subiect pe cei care leagă relații la umbra ocrotitoare a copacilor din parcurile publice.

51

Într-o noapte am observat un fel de alinare pe fața bunicului meu. Asta s-a întâmplat când mi-a spus că maimuța încercase diverse soluții ca să rezolve problema grădinarilor care invariabil fugeau din grădinile ei. O soluție a fost cea cu afișul. Când i-a venit ideea respectivei strategii, a scris cuvintele pe o tăblie de lemn pe care a pus-o apoi pe trunchiul unui stejar destul de bătrân. Maimuța părea să aibă un talent înăscut la desen, talent pe care avea să și-l cultive în mod aproape profesionist mai târziu, când se va fi mutat în zona quechua unde s-a apucat să facă portretele copiilor morți. Inscripția a rămas în bătaia vântului aproape o săptămână. În pofida tuturor așteptărilor, însă, în primele zile a părut mai degrabă că-i alungă pe toți posibili candidați. Spre deosebire de ce se întâmpla în condiții normale, când punea anunțul scris pe o hârtie oarecare la geamul așa-zisei ei case, de data aceea nu s-a prezentat nimeni. Maimuța a fost pe punctul de a scoate tăblița de lemn când au apărut pe neașteptate doi oameni interesați de

slujbă. Amândoi aproape în același moment. Maimuța le-a luat datele pe rând.

52

În primul an de studii, poetul orb a fost propus la conducerea asociației studenților din universitate. Nu doar că a refuzat propunerea, ci a și făcut un jurământ în scris prin care declara că nu va accepta niciodată nicio funcție publică. În perioada aceea a început să scrie *tratatul asupra austerității*, care i-a adus, la publicarea lui, un număr considerabil de discipoli. Din acest moment a început să crească tot mai mult numărul de oameni care-i căutau tovărășia. Avea adepți chiar și printre cei care, neștiind să scrie și să citească, asistau la lecturile organizate în casa părinților lui adoptivi. O altă preocupare importantă a lui în perioada respectivă a fost cea de-a se interesa în amănunt cum funcționează organizația de cercetași din oraș. Acest zel s-a născut într-o seară când femeia în sutană i-a descris un asemenea grup de copii în timp ce se pregăteau să traverseze o stradă foarte circulată.

53

Am fost transportat imediat la spital, unde am fost internat ca să mi se facă analizele necesare. Chiar din primul moment au început să-mi administreze intra-venos doze puternice de medicamente. Începând din prima noapte am intrat într-un soi de stare de reverie. Din punct de vedere fizic, am remarcat două manifestări aparent contradictorii. Mă simțeam extrem de euforic și,

în același timp, mușchii dădeau continuu semne că o să înțepenească. Aveam chef, simultan, să dorm și să fac mișcare. După două zile, m-a apucat o criză de nervi din cauza unei greșeli a agentului meu de asigurări. A fost o reacție pe care o consider anormală. Chiar dacă greșeala respectivă m-a obligat să plătesc în întregime, din buzunar, cheltuielile de spitalizare, felul în care s-a manifestat criza mi-a arătat clar că e vorba de ceva serios. Alt element pe care l-am observat și care mi s-a părut extrem de ciudat e legat de depresia pe care o târam după mine de câteva luni și care a dispărut complet. La fel de neașteptat cum a și apărut. Eu încercasem în zadar s-o combat prin mijloace psihanalitice. Am avut chiar și trei ședințe de terapie într-o singură zi. În ciuda tuturor eforturilor, depresia a rămas la fel de persistentă timp de câteva luni bune. Până la urmă am plecat de la spital cu prescripția de a lua trileptal de două ori pe zi.

54

Ca să intre în orfelinat, sora literată se folosea de o legitimație veche, cu datele șterse și greu de citit. Nimeni nu i-o cerea niciodată. Putea chiar să vină cu invitați. Rupsesse de mult pactul pe care îl încheiaseră mamele adoptive și îi povestea în detaliu traducătorului ce face la orfelinat. Printre altele, i-a spus și motivele pentru care a dezamăgit-o prima fetiță. Apoi i-a mai povestit amănunțit despre sosirea gemenilor kuhn și despre bulversarea majoră pe care prezența lor a provocat-o celorlalte femei.

55

Când am ajuns, în cele din urmă, după o lungă călătorie în care fusesem întovărășit de gândurile cele mai fataliste, în sufrageria din casa mea, traficantul de droguri dispăruse. Am găsit în schimb, în chip de dar, o fotografie în format mare cu câinele meu, pe care el o făcuse la vizita anterioară. În loc să-mi găsesc casa înconjurată de polițiști, trecerea traficantului de droguri orb rămăsese înscrisă doar în imaginea unui animal de companie.

56

Spre surprinderea bunicului, maimuța a acceptat să-i angajeze în același timp pe cei doi candidați la postul de grădinar. Primului, maestrului spin*, i-a propus să-l ajute, drept plată pentru grădinărit, la dezvoltarea unei teorii matematice la care lucra și pe care o numise *metoda mariotică*. Începuse să o conceapă în perioada când preda elevilor de la o școală publică. Celui de-al doilea, fratelui francisco, îi oferî să îl ascundă de persoanele care, chipurile, îl urmăreau. Amândoi aveau să locuiască în baraca de lângă remorcă. Maimuța lipise, pe peretele interior al salonului, un afiș vechi de cinema unde se făcea reclamă unui film cu actorul chinez bruce lee. Mi se pare extrem de curios că bunicul l-a pomenit pe bruce lee în interminabilele lui discursuri despre maimuță. Imaginea bunicului meu datează din anii șaizeci, și toți știu că filmele cu luptătorii din asia au apărut mai

* În original: *espín*, *spin*, referitor la mișcarea de spin a electronului (n. t.).

târziu. În pofida a toate, îmi răsună tot mai clară vocea lui afirmând că în locul cel mai important din remorcă se afla afişul filmului *enter the dragon*, mai cunoscut sub numele de *operațiunea dragonul*.

57

După un timp, poetul orb a aflat mai multe detalii despre organizația de cercetași. De mai multe ori a afirmat că regreta enorm faptul că niciodată nu s-a putut număra în rândul acestor băieți. Dădea vina pe orbire și pe faptul că a fost crescut într-un îndepărtat sat de pescari. Pe vremea aceea deja își legalizase relația cu femeia în sutană. Se vorbea chiar de o dată aleasă pentru nuntă, dar planurile au fost schimbate forțat pentru că, într-o dimineață, părinții poetului orb au fost găsiți morți în camera lor. Așa cum erau culcați, păreau că dorm liniștiți. Ca să îi fie poetului orb alinată tristețea, s-a organizat o înmormântare rapidă.

58

La început, n-am tolerat prea bine efectele trileptalului. Simțeam o ciudată rigiditate în mușchi, precum și o apatie tot mai crescută. M-a îngrijorat de asemenea și demobilizarea sexuală care a început să mă cuprindă. Și faptul că îmi sângerau gingiile. Am încercat să-i vorbesc medicului despre simptomele astea, dar n-am primit niciun răspuns convenabil. M-am adresat atunci altui specialist, și el mi-a prescris keppra și încă o encefalogramă. Când mi-a revăzut fișa clinică, a descoperit că medicul anterior nu preluase de la centrele de analize

rezultatul fundamental, al biorezonanței. Mă diagnostica-se doar pe baza tomografiei. Cu toate acestea, studiind rezultatele rezonanței magnetice, pe care le-a cerut de urgență, n-a descoperit în ele nicio modificare semnificativă. Nici encefalograma la care m-a supus ulterior n-a detectat nimic. A afirmat atunci că e posibil ca toate să fie datorate lipsei de somn și abuzului de alcool. Mi s-a părut ciudat verdictul, mai cu seamă pentru că obișnuiesc să dorm mai mult de opt ore pe zi și rareori m-am simțit beat. Tabletele de keppra ale noului doctor mi-au provocat multe efecte secundare. Mai rele decât cele ale trileptalului. Am avut vise extrem de neplăcute, precum și amorțeli până la paralizie ale extremităților.

59

Când i s-a acordat surorii literate tutela copiilor, multe dintre falsele mame au protestat în chip isteric. Au fost și dintre acelea care și-au abandonat fiii și nimeni nu le-a mai văzut vreodată pe acolo. Sora literată i-a scris traducătorului cum au reușit gemenii kuhn, în ciuda limitărilor lor, să își poarte treptat singuri de grijă. Traducătorul a întrebat-o deseori din ce motive și-a asumat creșterea unor asemenea copii.

*Începutul poveştii se plasează
în urmă cu câţiva ani*

60

Scritoarea margo glantz aşteaptă, ghemuită după perdelele din casă, ora exactă la care femeia care iubeşte animalele, aceea care bântuie prin zona unde locuieşte, agaţă de clanţa uşii principale punga cu mâncare destinată căţelei lola. De câteva zile margo glanz i-a interzis lolei, căţeaua ei, să iasă pe stradă. Pe dos faţă de stilul liber în care a fost crescută încă de pui, lola trebuie să ducă acum un trai de câine de casă obişnuit. Femeia care lasă pungile cu mâncare la primele ore ale după-amiezii trebuie să înţeleagă odată că acest câine nu e un animal de pe stradă sau înfometat. Mai mult, trebuie să înţeleagă că e vorba de lola, căţeaua lui margo glanz, care în plus e protagonista volumului de povestiri pe care stăpâna ei tocmai l-a publicat. Însă femeia care iubeşte animalele pare să ignore toate detaliile astea. Ține să lase, cu forţa, la poarta casei situate pe strada hornos colţ cu tres cruceş, kilogramul de ficăţei de pui care e sigură că îi este refuzat lolei în această locuinţă.

61

Menţionarea filmului cu bruce lee mă face să-mi amintesc de succesul pe care l-au repurtat producţiile lui în

special în zona quechua a țării. E impresionant cât de mult se identificau cei care foloseau limba proscrisă a strămoșilor mei cu filmele acestea vorbite în chineză. Câțiva spectatori au ajuns chiar să introducă în vorbirea de zi cu zi cuvinte asiatice care sunau de parcă ar fi aparținut chiar limbii lor native. Mă gândesc că pentru bunicul meu ar fi fost de folos să asiste la asemenea proiecții cinematografice, deși, dat fiind caracterul lui, mă îndoiesc că ar fi putut să participe la catharsisul pe care mulți frați întru limbă îl resimțeau în acele săli de cinema de provincie.

62

Poetul orb a vândut imediat proprietățile pe care le posedaseră părinții lui și și-a cumpărat o casă care nu avea cine știe ce utilități. A ales o casă cu două niveluri ca să doarmă la oarecare distanță de femeia în sutană, cu care s-a căsătorit printr-o ceremonie scurtă, organizată la puțin timp după înmormântarea părinților lui adoptivi.

63

Când i-am spus la telefon doctorului că respectivele keppra îmi făceau rău, mi-a schimbat imediat medicația. De data asta, mi-a prescris lamicdal, fără să facă referință la posibilele efecte colaterale. Am luat lamicdal vreme de cincisprezece zile. La început, rezultatele au părut să fie foarte bune. Am simțit o maximă dinamizare psihică și mi-au dispărut senzațiile stranii din corp. Am avut însă, la scurt timp, o criză alergică serioasă. A început cu accese de febră mai mare de patruzeci de grade și

corpul s-a umplut de erupții. O săptămână întreagă am suferit de respectivul sindrom. Nu-mi amintesc numele lui, dar e legat de ceva cu *smith & johnson*, sau ceva de genul ăsta. Medicul care mi-a prescris medicamentul nu a vrut să-și asume responsabilitatea. Ba chiar a negat, la început, că lamicdalul ar fi putut să aibă vreo legătură cu aceste simptome. M-am dus în zilele acelea la mai mulți medici generaliști, dar niciunul n-a reușit să dea un diagnostic corect. Unii ziceau că e vorba de rubeolă, alții că e un caz de scarlatină. Disperat, am ajuns într-un sfârșit la serviciul de urgență al unui spital din apropiere, unde unuia dintre doctorii adunați acolo i-a venit în cap să întrebe dacă nu luam medicamente împotriva convulsiilor. În urma răspunsului meu afirmativ, am fost condus la un dermatolog, care a fost pe punctul de a cere să fiu internat de urgență, dată fiind gravitatea tabloului clinic pe care o prezentam. Hotărî să trec pe un tratament radical, pe bază de cortizon. Încetul cu încetul, cumplitele simptome au început să se atenueze. Totuși, întreaga suprafață a corpului mi-a rămas arsă. După câteva zile mi-am schimbat complet pielea. Și ficatul a fost afectat pentru totdeauna de intoxicație. N-am mai luat niciun medicament timp de aproximativ două luni.

64

Sora literată părea să aibă nevoie de o doză minimă de alcool pentru ca atitudinea și comportamentul să i se modifice vădit. Începea să bea de la primele ore ale serii. Nu se oprea decât înspre zori. Delirul ei era legat în special de trecut. Vorbea în special despre fratele ei, traducătorul. Asta se întâmpla când se îmbăta acasă. Când

mergea la taverne lucrurile se petreceau altminteri. Ajungea acolo pe la miezul nopții având la ea, în geantă, texte scrise în zilele anterioare. Lua loc și după ce bea două pahare de rachiu își recita cu voce tare scrierile. De obicei, citea așa vreo oră. După ce termina și își dădea seama că nu o ascultase nimeni, își împărțea manuscrisele printre cei de față. Mergea de la o masă la altă și cerea păreri sau repeta fragmente știute pe de rost. Când observa că oamenii continuau să nu îi dea atenție, își strângea foile, se îndrepta spre masa ei și, privind în gol, începea să bâlbăiească tot felul de vorbe legate de secretele artei literare. În ultima perioadă, acest final a cunoscut o seamă de variații. În loc să vorbească despre profesia ei începuse să rămână ținută pe un scaun și de acolo istorisea preținsa și adevărata poveste a gemenilor kuhn.

65

Margo glanz stă mai departe ascunsă și așteaptă. Știe că, în ciuda aparentei întârzieri, femeia cu ficăței nu va renunța nici azi la strădania ei. Habar n-are cum să scape de personajul ăsta hotărât să vegheze asupra exemplarelor canine din zona centrală din coyoacán. În ciuda eforturilor ei, deși a încercat de mai multe ori să-i explice că are suficiente mijloace economice pentru ca animalul ei să aibă mereu ce mânca, femeia insistă cu și mai multă perseverență.

66

În amintirea mea, bunicul voia mereu să se deplaseze între spațiul rezervat cămilelor și bazinul destinat focilor.

Marea era aproape. Câteodată chiar se putea auzi deslușit sunetul valurilor. La un moment dat bunicul mi-a povestit despre noaptea în care una dintre foci a scăpat și a încercat să ajungă din nou la ocean. Era la mijlocul drumului când un taximetrist s-a încrucișat cu destinul ei. Foca a trebuit să se întoarcă la bazinul ei și să se mulțumească să asculte de departe zgomotul mării.

67

Poetul orb s-a îngrijit să își aranjeze în noua casă o cameră de lucru. În acest loc a dictat majoritatea tratatelor lui, inclusiv cel care avea să poarte titlul *nevoia de un celibat obligatoriu*. Marțea îi cerea femeii în sutană să îi descrie revista de coafuri și tunsori la modă la care erau abonați. Îi mai cerea, în special în nopțile cu lună, să îi transcrie rapid într-un carnet poemele pe care le recita sub inspirația unei forțe necunoscute. Femeia în sutană își îndeplinea atribuțiile cu oarecare calm. Cu toate acestea, situația nu se menținea ca atare tot timpul.

68

Doborât de insuccesul neurologilor m-am dus la un medic psihiatru, o femeie care a cerut să mi se facă ultima encefalogramă la care am fost supus. A mai spus că trebuia să efectueze această encefalogramă la un aparat extrem de sensibil, care era dirijat de calculator. De la acest aparat provin rezultatele de care dispun. Doctorița afirmă, în primul rând, că eu funcționez la un voltaj scăzut, motiv pentru care niciun aparat normal nu poate să detecteze vreo anomalie la mine. În plus, mai observă

o serioasă dezorganizare energetică. Însă susține că problema mea principală e legată de extrema sensibilitate pe care o am la medicamente. Potrivit doctoriței, cu ajutorul unui tratament susținut cu pastile, activitatea cerebrală și fluxul electric vor fi sub control în scurt timp. Cam peste doi ani nici nu o să mai am nevoie să continui cu medicația.

69

Sora literată obișnuia să spună prin taverne că gemenii kuhn s-au născut ca rezultat al unui incest comis între doi frați. Afirmă că știe asta de la niște informatori anonimi care au venit la poarta orfelinatului ca să-i povestească ei totul. Începutul poveștii era plasat în urmă cu câțiva ani, când părinții gemenilor erau copii. Era vorba de un băiețel robust și de o fetiță foarte slabă, ale căror corpuri erau potopite de alunițe. Unele dintre ele erau protuberante. Altele minuscule ca niște pistrui. Pe vremea aceea orașul avea un număr mare de locuitori cu diformități fizice. Sora literată afirma că această caracteristică, anume existența unui șir întreg de monștri, era normală în anumite etape de dezvoltare ale oricărei societăți.

70

Nu degeaba margo glanz a început să anuleze o serie de întâlniri programate pentru prânz. Nu vrea ca în lipsa ei femeia să-și ducă nepedepsită planul la îndeplinire. Nu e dispusă să accepte ca la ușa ei să atârne câteva ore bune o pungă cu mâncare pentru câini. Preferă din cauza asta ca întâlnirile cu prietenii să aibă loc în propria ei sufra-

gerie, pentru a putea să urmărească de la fereastră apropierea tăcută a femeii.

71

Bunicul mi-a povestit nu o dată că grădinarii candidați puneau tot timpul o grămadă de întrebări despre posterul cu bruce lee. Maimuța răspundea că l-a pus pe peretele principal ca omagiu adus iubitului ei mort. Bruce lee fusese actorul preferat al luptătorului devenit cizmar. Maimuța credea chiar că iubitul ei participase într-o calitate oarecare la filmările unor producții ale actorului. Nu i-a confirmat niciodată dacă îl cunoscuse personal, dar câteodată lăsa să se înțeleagă lucrul ăsta. De multe ori îi relatase detalii din viața acestuia, atât din cea de pe ecrane, cât și din existența reală. I-a vorbit despre relațiile cu mafia chinezească și despre cum aceasta îl condamnase la moarte nu doar pe el, ci și pe toți descendenții lui până la a treia spiță.

72

Femeia în sutană nu putea să se ocupe mereu în același mod de poetul orb, pentru că uneori cădea într-o stare atât de proastă încât nu putea nici să se scoale din pat. Aceste crize începeau în diverse moduri, dar parcurgeau întotdeauna un ciclu care pornea de la activitate frenetică și ajungea până la imobilitatea cea mai deplină ca să se întoarcă din nou la activitate frenetică. Din acest motiv și-a amenajat o cameră specială, întunecată voit de pânzele puse la fereastră. Atât pereții, cât și ușa fuseseră acoperite cu o placă de plută. În perioadele astea se ocupa

de treburile domestice o infirmieră care cunoștea foarte bine obiceiurile casei. Ce ieșea în evidență în fizicul acestei femei era contrastul între pielea ei întunecată și părul vopsit blond. Când poetul orb a aflat despre respectiva caracteristică a întrebat-o ce feluri de vopsea erau și cum se aplicau pe păr. Infirmiera i-a specificat că, la început, tratamentul i-a fost aplicat de un stilist, care avea un salon lângă spitalul la care lucra, dar că, în timp, a învățat să și-l facă singură.

73

Problema efectelor secundare ale medicamentelor trebuia să fie tratată în concordanță și cu cealaltă problemă, a ficatului, pentru că de-a lungul vieții am suferit de hepatită a și b. Din acest motiv, medicul psihiatru a căutat un medicament care să nu-mi mai atace din nou acest organ. Până la urmă mi-a prescris topomax. Prima pastilă a fost de-ajuns ca să pierd încă o dată simțul realității și să am iarăși tot felul de indispoziții fizice destul de neplăcute. Am avut halucinații, m-au cuprins idei obsesive și am devenit incapabil să-mi ordonez, măcar cât de cât, rutina cotidiană. Acel efect a durat cam șaptezeci și două de ore. După aceea s-a atenuat treptat. Totuși se pare că am rămas până în ziua de azi cu un grad de nervozitate destul de marcat.

74

Pe atunci anomaliile genetice erau atât de evidente în orașul descris de sora literată încât s-a format chiar și un grup de persoane care, pe baza particularităților

corpurilor lor, a început să se adune în împrejurimi. La cârma lui se afla de un bătrân orb — nu poetul și nici fotograful — care, nu se știe cum, avea puterea să împiedice transmiterea deformărilor fizice la urmași. În fiecare zi veneau la sediu zeci de perechi care doreau să aibă copii sănătoși.

75

Vizitele la casa lui margo glantz încep de obicei la două după-amiaza. Decurg îndeobște într-o atmosferă perfectă. Însă, de câțva timp, când mai e puțin până la desert, gazda se ridică de la masă destul de agitată. Aproape nimeni dintre cei prezenți nu știe cărui fapt i se datorează această schimbare bruscă a comportamentului ei. Motivul pentru care margo glantz se scoală de la masă și începe să lanseze diatribe de la fereastra bucătăriei. E vorba de prezența femeii care încearcă să atârne din nou de clanță punga cu ficăței ei fierți. Și face lucrul acesta chiar dacă știe că stăpâna casei o să strige la ea de pe geam, că o să-i ceară să plece de acolo, că o s-o amenințe că imediat cheamă poliția.

76

Bunicul mi-a zis în secret că decăderea lui bruce lee a provenit din atașamentul exagerat față de obiectele materiale din jurul lui. Am o bănuială mai puternică pe zi ce trece, că, de fapt, ceea ce încerca bunicul să-mi sugereze în timpul vizitelor la grădina zoologică e că iubitul asiatic al maimuței era însuși bruce lee.

77

Într-o noapte în care poetul orb își dicta versurile în lumina lunii, femeia în sutană a lăsat să-i cadă creionul și hârtia pe care scria. După aceea, fără să-și mai poată controla trupul, s-a lăsat și ea să alunece din fotoliul pe care stătuse așezată. Poetul orb a încercat s-o ajute, dar n-a reușit s-o scoată din starea în care se afla. S-a limitat atunci la a-i scoate de pe degetul mic degetarul de piele. Apoi a sunat-o pe infirmiera cu părul vopsit ca să vină să se ocupe ea de toate.

78

Psihiatra a sfârșit prin a-mi prescrie un medicament pentru copii. Se chema atemperator pediatric. Trebuia să iau jumătate de pipetă dimineața și jumătate de pipetă seara. Este tratamentul pe care îl iau actualmente. În *vademecum*, pe care l-am consultat pe ascuns, scrie că e unul dintre medicamentele cele mai nocive pentru ficat. Mai observ în plus o oarecare stare de apatie și o somnolență continuă. Mă trezesc târziu dimineața și trebuie să dorm la prânz în fiecare zi. Simt că medicamentul îmi afectează întreaga viață. Am renunțat la o serie de activități pe care mi-ar plăcea să le fac în continuare. Mai observ că n-au încetat stările de rău, și ele se datorează în special stimulilor veniți din exterior.

79

Sătui de privirile indiscrete ale vecinilor, părinții copiilor cu pielea potopită de alunițe pe care îi pomenea sora literată și-au dus odraslele pe terenurile unde se

aciuiase comunitatea condusă de bătrânul orb, care i-a studiat meticulos pe cei doi frați. După ce și-a trecut mâinile pe trupurile copiilor, bătrânul i-a dat pe copii afară și s-a retras într-o cameră unde i-a dictat asistentei lui o serie de prescripții. A spus că nu se poate ști încă ce fel de mutație este. Trebuia să se aștepte pentru ca, prin corpuri, timpul să-și rostească adevărul. Totuși, dacă trebuia să începi să te pregătești deja pentru ceva, era pentru căsătoria fraților între ei. Asemănătorul e vindecat de asemănător, a precizat. Doar unirea carnală între acești frați putea să împiedice în viitoarele generații agravarea anomaliilor genetice.

80

Când femeia cu ficăței dispăre, margo glantz rămâne de obicei descumpănită. Nu poate să deslușească adevăratul sens al acestei prezențe cotidiene. Câteodată se gândește că ea însăși, prin scrisul ei, este cea care creează situația respectivă. O logică de acest tip ne face să ne gândim că margo glantz asociază osteneala asupra cuvintelor cu forțele necunoscute. Femeia aceea pare să o oblige să-și regândească planurile literare. Autoarea la care ne referim ar vrea să scrie o biografie a tatălui ei, poetul jacob glantz. Poate că încearcă să cerceteze mai îndeaproape ceea ce se cunoaște sub numele de suflet evreiesc. În cazul în care va duce la capăt acest proiect s-ar putea ca povestirile lui kafka, roth, singer sau meyrink, care o interesează atât de mult pe margo glantz, să dobândească un alt sens. Va fi poate o biografie plină de situații neverosimile unde adevărul și minciuna, realitatea și irealitatea, absurdul și solemnitățile își vor găsi

confluența, unde timpurile se vor amesteca în ritmuri ciclice și eterne.

81

Potrivit bunicului, maestrul spin, unul dintre grădina-rii angajați, considera că ultimii ani ai maimuței decurseseră cât se poate de logic. Pentru a stabili acest lucru a aplicat teoria matematică la a cărei dezvoltare lucra pe atunci. Spunea că ar putea chiar s-o reprezinte grafic, cu ramificațiile ei și așa mai departe. Pentru spin, aplicarea *metodei mariotice* era poate singura modalitate judicioasă de a explica felul în care un film chinezesc comercial a făcut cu puțință ca un luptător din asia, devenit cizmar, să fugă de cei care îl urmăreau ca să moară apoi sub gloanțele unui polițist dintr-o țară străină. Și nu doar atât, ci reușea să se explice cum iubita lui, o femeie numită maimuța, a dat impresia că s-a îndrăgostit, după crimă, de casele pe care, mai târziu, s-a angajat prin contract să le vândă.

82

Infirmiera cu părul vopsit a rămas în casa lor vreo două săptămâni. Pleca dimineața ca să-și facă turele la spital și se întorcea la căderea serii. A rămas acolo până ce femeia în sutană a reușit să iasă din starea de prostrație în care căzuse.

83

Uneori văd realitatea din alt punct de vedere. Nu știu cum să explic lucrul ăsta în cuvinte potrivite, dar în

anumite momente judec lucrurile dintr-o perspectivă care ar putea fi numită exterioară. În împrejurări din acestea mă apucă spaima ca nu cumva acest nou mod de percepție să nu fie altceva decât începutul unei noi crize. Remarc adesea de-a lungul zilei apariția iminentă a unei situații anormale. Teama asta crește în timp. Traiul în asemenea condiții îmi provoacă o nesiguranță din ce în ce mai mare. Am încercat să vorbesc cu doctorița, dar spune că timpul ei e limitat. În plus, am și îndoieli privitoare la eficiența unui medicament pediatric luat în doze atât de mici.

84

Gemenii kuhn nu au fost singurii copii din oraș care s-au născut cu diformități. Pe vremea aceea s-a răspândit vestea nașterii altor gemeni despre care nimeni n-a mai știut nimic după aceea. Într-o scrisoare, sora literată i-a relatat traducătorului această întâmplare. Misiva începea prin situarea gravidei în compania propriei mame, la etajul al doilea al unui mare centru comercial. Femeii însărcinate i s-a făcut la un moment dat sete și i-a cerut mamei ei să meargă cu ea la cofetărie. Femeia însărcinată a cerut apă și, de asemenea, deși medicul îi interzisese, o prăjitură cu ciocolată. Combinația a făcut-o să se gândească la anii când încă nu venise în oraș. La școala unde studiase funcționa un program de schimb de elevi, cu ajutorul căruia a plecat timp de un semestru. După ce s-a întors, a intrat într-o logodnă încheiată prin căsătorie și acum se găsea acolo, în cofetăria dintr-un centru comercial de unde-și făcea cumpărăturile pentru apropiata naștere.

85

Femeia cu ficăței nu o să-și încheie drumurile la casa lui margo glantz câtă vreme lola o să rămână în viață. Lupta dintre cele două femei va avea drept pretext căteaua. Însă se pare că bătălia finală a început deja. Sunt oameni care afirmă că au observat prezența, la poarta principală a casei lui margo glantz, a unor păpuși din lut, puse acolo poate în speranța că vor primi suflarea divină ce le va transforma într-un soi de humanoizi.

86

Până în ziua de azi ascult cuvintele bunicului meu care îmi povestește cum, stând sub posterul cu bruce lee, maestrul spin a scos o foaie și un creion. Începu să traseze ultimele mișcări ale maimuței, de la premiera filmului până la concedierea ultimului grădinar. S-a ghemuit asupra foii. Maestrul spin purta mereu o pălărie de fetru neagră. În toate amintirile mele bunicul se referă repetitiv la pălăria asta.

87

Soția poetului orb s-a trezit pe neașteptate. După câteva momente s-a sculat din pat cu multă prudență. Și-a pus halatul și a ieșit din cameră. La etajul al doilea era o lumină aprinsă. A urcat scările precaută. A ajuns până în dormitor și când a deschis ușa a văzut că soțul ei era culcat pe spate și peste el călărea goală infirmiera cu părul vopsit. Câteva minute mai târziu femeia în sutană s-a trezit aplicând fără pic de compasiune în capul poetului orb o serie întreagă de lovituri de ciocan.

88

Munca mea cere o concentrare extremă, precum și o stare de spirit anume, ca să o pot duce cum trebuie la bun sfârșit. Pot să garantez că senzațiile pe care le încerc din cauza medicamentului pentru copii se opun pe de-a-ntregul realizării acestei munci.

89

Întrucât în acele luni picioarele femeii însărcinate au suferit o ușoară dilatare, ea poartă niște ciorapi speciali. Din același motiv și pantofii au tocuri joase. Cu două zile mai devreme fusese pentru ultima oară la ginecologul care o informase că nu a observat nicio complicație și că în scurt timp va fi mama unor gemeni.

90

*Golem*ul creat de margo glantz va crește nemăsurat și, la un moment dat, nici propria lui stăpână n-o să-i mai ajungă până la frunte ca să-i șteargă literele care vor fi cu siguranță gravate acolo. Nemaifiind posibil să-i fie smulse aceste simboluri, cumplita creatură va evada și

va bântui pe străzi din ce în ce mai îndepărtate. Se va hrăni mai ales cu câinii peste care va da în drumurile sale.

91

E curios că bunicul meu cunoștea atât de bine pălăria maestrului spin, având în vedere că el purta mereu capul descoperit. De aceea i se putea vedea oricând un puf blond care-i creștea pe urechi. De mai multe ori mi-a spus că își pierduse, una câte una, toate pălăriile pe care a început să le poarte de când s-a instalat în capitală. Ai fi zis că imposibilitatea de a purta pălărie era un fel de pedeapsă. El nu s-a gândit niciodată la asta, bineînțeles. Sau cel puțin nu mi-a spus mie așa ceva. Însă eu am văzut, mi-a apărut fulgerător. Era spiritul unei pedepse motivate poate de faptul că nu mai putuse să pronunțe niciun cuvânt în limba lui maternă.

92

Teritoriul unde trăiesc universalii, acele personaje de care poetul orb a fost atât de interesat, nu e prea bine precizat de obicei. În general, ei aleg construcții abandonate, stații părăsite de metrou sau zone rustice nu foarte depărtate de oraș. E straniu câtă nevoie au de mediul urban. Autoritățile știu lucrul ăsta, poate de aceea citadela finală a fost construită în mijlocul deșertului.

93

N-am spus-o până acum, dar am și probleme de memorie și de confuzie temporală. De multe ori, mi-e

imposibil să ordonez cronologic evenimentele din trecut. Mai simt, de asemenea, că nu sunt îndeajuns de bine integrat în situațiile care se desfășoară normal. Și asta o simt mai cu seamă când călătoresc.

94

Mama femeii însărcinate, care ceruse o prăjitură cu mere și o ceașcă de ceai, ar fi preferat ca fiica ei să fie consultată de medicul care s-a ocupat dintotdeauna de problemele femeiești din familia lor. Pachetele de cumpărături, articolele pentru nou-născuți, aproape toate au fost așezate pe un al treilea scaun. Cele două femei rămân în cofetărie în jur de o jumătate de oră. Ies apoi și o iau spre parcare centrului comercial.

95

La asemenea înălțime păpușa din lut probabil că va fi dobândit deja un tip special de liber-arbitru. Nimeni nu va putea s-o oprească. Va pune stăpânire pe piețe, pe poduri, pe bulevardele care străbat orașul de la un capăt la altul. Gloanțele polițiștilor vor fi inevitabil inofensive. Nimeni nu va îndrăzni să i se pună în cale și cu atât mai puțin să-i suprimе mesajul înscris pe frunte.

96

Mi-ar plăcea să știu din ce cuvinte a fost compusă cererea pe care bunicul, trântit într-un enorm lan de porumb după ce colegii de școală își bătuseră joc de expresiile lui quechua, i-a adresat-o dumnezeului său ca

să-i acorde moartea. Poate că aceste cuvinte nu există și sunt reprezentate simbolic în fiecare dintre pălăriile pierdute una după alta de bunicul meu de-a lungul vieții. Așa am văzut lucrurile într-o după-amiază de iulie când familia mi-a organizat serbarea aniversării în camera în care boeam. Eu tocmai trecusem printr-o gravă criză de astm. Ei mi-au umplut pereții din cameră cu baloane și cu figurine din carton care reprezentau tot felul de clovni. Cântecele de la mulți ani a fost intonat cu îngrijorarea pe fețe. Îmi amintesc că nu aveam putere să respir complet. Dar mai cred că insuportabile cu adevărat erau totuși efectele secundare ale pastilelor pe care trebuia să le iau. Simptomele principale se manifestau ca o serie de stări de greață și amețeli.

97

Universalul trăia cu soția și cu fiul lor într-o zonă izolată. Casa era alcătuită dintr-o singură cameră cu tavanul înalt. Când a ajuns acolo universalul, care pe atunci nu avea nici soție și nici fiu, casa era locuită de un grup de copii. Universalul a locuit cu ei o vreme. Brusc însă a rămas singur. Copiii au plecat de acolo pentru că s-au văzut dintr-odată implicați în asasinarea unui bătrân orb, fondatorul unei ciudate organizații pentru persoanele cu malformații.

98

În timpul călătoriilor îmi vine în minte, obsedant, că e cu mult mai puternic ce se petrece în interiorul meu decât tot ce se petrece în momentul ăsta în exterior. Prin

natura profesiei, trebuie să merg destul de frecvent dintr-un oraș în altul. La începutul lui decembrie, de pildă, trebuie să rămân în deplasare pentru câteva săptămâni bune. Mi-ar plăcea de aceea să pot avea încredere într-un diagnostic care să-mi permită să aflu ce înseamnă exact dezordinea energetică detectată de encefalogramă și să mai fiu sigur, de asemenea, că medicamentul prescris este într-adevăr cel de care am nevoie.

99

În concordanță cu previziunile, după o lună femeia însărcinată a născut. Pentru că era vorba de gemeni, a făcut o cezariană. N-au fost complicații serioase în momentul nașterii. Cu toate acestea, din momentul în care gemenii au fost născuți s-a produs o întreagă zăpăceală în sală. Au fost chemați alți medici, în special pediatri. După ce nou-născuții au fost examinați, s-a hotărât să fie transferați într-o secție specială a incubatorului.

100

Alarmați de distrugerile provocate de humanoid, probabil că la ușa casei lui margo glantz s-ar prezenta un escadron întreg de anchetatori. Câțiva vecini o vor fi denunțat-o și sigur va fi pusă sub acuzație ca implicată în dispariția nu doar a femeii cu ficăței, ci și a majorității câinilor din zonă.

101

Pesemne, și în parte ca efect al astmului, în anii copilăriei senzațiile corporale ocupau parcă tot spațiul din

jurul meu. Printre globuri și clovni de carton, bunicul mi-a vorbit, când celelalte rude au ieșit din cameră ca să ia o gură de aer proaspăt, despre un dans vechi care se dansa în zona în care se născuse. Dansul foarfecilor, a precizat. Ultimul lucru pe care mi-l amintesc, înainte de a adormi din cauza medicamentelor, e că dansatorii erau pregătiți de mici ca să îndeplinească această misiune extrem de importantă. Pentru ei, foarfecile aveau o semnificație absolută. Și o forță comparabilă cu cea pe care au dobândit-o ustensilele de pielărie cu care luptătorul din asia a încercat să împiedice pătrunderea polițiștilor în atelierul lui.

102

Judecând după câteva urme pe care universalul le-a găsit în timpul șederii lui acolo, s-ar fi zis că la un moment dat casa în care locuia a servit drept fabrică clandestină de alcool. Universalul a găsit alambicuri îngropate, precum și niște carafe ascunse sub o pardoseală falsă din dos. Când și-a adus nevasta să locuiască acolo cu el, universalul a tăiat cu multă grijă carafele — făcuse rost de un cuțit special de tăiat sticla — și le-a transformat în pahare și castroane.

103

Medicamente încercate:

Trileptal

Keppra

Lamicdal

Topomax

Atemperator pediatric
Niciunul n-a dat rezultate.

104

Gemenii au rămas sub observație și în așteptarea rezultatelor de la analizele clinice care le-au fost făcute. Ceea ce îi îngrijora atât de mult pe membrii personalului medical era că se născuseră cu extremitățile nedevelopate.

105

Cum e de presupus, la poarta casei lui margo glantz n-au mai apărut pungi de mâncare. Lola a putut să străbată străzile din împrejurimi fără să se mai teamă că o să se dea peste câini vagabonzi și fără să mai fie considerată un animal lipsit de îngrijire. În momentele de libertate pe care i le permitea scrisul, margo glantz va fi văzând la televizor imagini cu ființa pe care, chipurile, ar fi creat-o, *golem*ul artizanal, provocând dezastre prin oraș.

106

Pe bunicul părea să-l indigneze profund faptul că maimuța a ajuns așa de târziu la locul crimei. Atelierul cizmarului avea două încăperi acoperite. Cea din față era folosită pentru a fi expuși acolo pantofii puși în vânzare. Erau modele demodate, simple, care încercau totuși să respecte o anume linie clasică. Erau expuși pe niște rafturi din lemn. Tot în această încăpere se aflau și uneltele de lucru. Erau ustensile de pielărie, niște foarfeci neobișnuite, ațe și materiale pentru cusut. Pe jos erau aruncate

tot felul de tălpi de diverse mărimi. Dosul prăvăliei era aranjat în așa fel încât să servească drept dormitor. Într-o latură a camerei era un pat acoperit cu un tul care atârna din tavan. În față, o sfoară spânzura de la un capăt la altul al peretelui. La distanță de aproximativ un metru erau agățate de sfoara asta bucăți de carne crudă. Sub fiecare bucată erau așezate niște cutii de metal cu o piedică în partea superioară. Șobolanii, din a căror piele erau făcuți pantofii, se suiau noapte pe cutiile astea, cu siguranță atrași de mirosul cărnii atârnată sus, și, datorită mecanismului piedicii, cădeau înăuntru.

107

Când a adus acasă primii pui de bull terrier, universalul a ratat o ocazie importantă. A făcut greșeala de a-i crește ca și cum ar fi fost vorba de animale domestice oarecare. I-a lăsat pe nevastă și copil să-i alinte. Le-a permis animalelor să-și dezvolte instincte total opuse naturii lor. Universalul știe că din cauza asta n-au ajuns la vârsta adultă. S-au omorât între ei. Asta s-a întâmplat când puii se apropiau de vârsta de zece luni și nevestii universalului i-a cășunat să le arunce un os ca să vadă care dintre cei doi o să-l prindă primul.

108

De câteva ori m-am descoperit, și la asta mă refer când vorbesc de ideile insistente care mă însoțesc, copiind, de exemplu, pagini întregi din cartea de telefon sau fragmente din textele scriitorilor mei preferați. Acest exercițiu de transcriere a frazelor altor autori va reveni mai

târziu, în cuba, unde, din cauza sărăciei, mașina mea de scris era împovărată de funcțiile unui soi de serviciu public. Era singura disponibilă pe o arie de câteva străzi. Era imposibil să-l refuzi pe omul care trebuia să scrie o scrisoare pentru comitetul central, să nu dactilografiezi povestirile care trebuiau trimise de urgență la un concurs sau formularul de cerere pentru părăsirea definitivă a țării. Acela a fost momentul în care a trebuit să inventez o metodă pentru a-mi *exorciza* mașina de scris underwood, după ce pe tastele ei trecuseră atâtea mâini. Copiam fără oprire paginile unuia sau altuia dintre autorii mei preferați până ce consideram că mașina a redobândit neutralitatea necesară pentru ca eu să pot continua să scriu.

109

Cel mai mare compozitor contemporan este copilul thalidomid.

joseph beuys

110

Într-o dimineață de vară și aparent fără nicio legătură cu subiectul *golemului* artizanal, margo glantz s-a trezit transformată într-un tânăr avocat stagiar. Nu și-a putut da seama în momentele acelea ce întâmplare a fost în stare să genereze o asemenea situație. Din primul moment a exclus posibilitatea ca acest fapt să fie legat de procesul de clonare la care se supusese cu câteva luni în urmă, la cererea lui mario bellatín care pregătea un soi de instalație compusă din dublii scriitorilor. Pentru ca

acest tip de *happening* să poată avea loc, margo glantz îl instruisese nici mai mult nici mai puțin decât pe un avocat stagiar prezentându-i cele zece teme fundamentale ale gândirii ei. De fapt, în luna următoare, în septembrie, într-un spațiu artistic din paris, ea va fi reprezentată de acest tânăr, antrenat vreme de câteva săptămâni de însăși margo glantz pentru a fi capabil să repete pe de rost, în fața publicului, temele aduse în discuție.

111

Dacă accept că sunt adevărate cele povestite de bunicul meu, în cazul ăsta luptătorul din asia obținea în fiecare noapte între patru și cinci animale, care ieșeau din țevile lăsate deschise special pentru asta. În dimineața următoare le hăcuia în curtea din dos. Își ducea prada până acolo unde, cu un lemn, le lovea peste bot omorându-le pe loc. Apoi le despica burțile cu un cuțit și le scotea măruntaiele dintr-o mișcare.

112

În felul acesta, văzând cum se sfâșie câinii între ei, universalul a înțeles că esențialul la acești terriers e să respecti regulile de creștere. Un an mai târziu, asta și din cauza unei tornade care a devastat zona în care trăiau, nevasta universalului a trebuit să plece la oraș în căutarea unei slujbe. Nu s-a întors decât șase luni mai târziu. Tot timpul ăsta universalul a rămas singur cu fiul lor. Femeia s-a întors fără bagaje. Avea cu ea doar o cușcă mică pentru câini. Universalul s-a apropiat, s-a uitat printre gratii și a văzut cățeeii. Numaidecât s-a apucat să

facă o cușcă pe pământ. O să folosească niște resturi pe care le-a lăsat tornada în trecerea ei prin zonă.

113

Am o mână artificială. Marca otto bock. Una dintre calitățile ei majore este precizia și faptul că funcționează pe baza pulsațiilor creierului. Acum câteva zile, când am fost supus la altă serie de encefalograme al căror scop era diagnosticarea ciudatelor stări de greață pe care începusem să le am, am avut deodată certitudinea că semnalele electromagnetice pe care le emite această otto bock de fiecare dată când primește un ordin pot să aibă legătură cu amintitele tulburări. În așteptarea rezultatelor finale de la analize continui să îmi duc mâna cu mine pe oriunde merg. Continui să-i dau îngrijirile minime pe care mi le cere. O curăț cu o bucată de vată îmbibată cu alcool. Am respins de la bun început ideea kiturilor de curățat calculatoarele. Printre altele pentru că s-ar fi șters numele de otto bock și nu cred că mâna ar rămâne aceeași dacă nu și-ar purta numele scris între cleștii care joacă rolul de degete.

114

Primul din familie care a aflat vestea anormalității la naștere a fost tatăl copiilor. Directorul spitalului i-a vorbit între patru ochi și, cât se poate de calm, i-a povestit amănunțit cum au decurs lucrurile. I-a arătat chiar și niște fotografii făcute la câteva minute de la naștere. Nou-născuții fuseseră așezați pe o masă din metal. Tatăl a putut să o vadă într-una dintre fotografiile pe mama care, puțin

mai în spate, dormea sub acțiunea anestezicului. Atât tatăl, cât și mama erau persoane credincioase. Se cunoscuseră în timpul unei peregrinări spirituale pentru tineri, organizate de o grupare catolică. Ascultându-l pe director, tatăl începu să plângă cu fața în mâini. Când se liniști și privi fotografiile, își împreună mâinile ca un copil când se culcă și începu să se roage. Era o persoană de doar douăzeci și cinci de ani, care încercă să dea un aer mai demn momentului spunând lucruri de genul că această întâmplare n-o să-l facă decât să-și iubească încă și mai mult copiii. Următorul pas consta în transmiterea veștii celorlalți membri ai familiei. Privindu-l fix pe director, care rămăsese în alertă urmărindu-i reacțiile din spatele biroului, spuse că o să iasă câteva minute din spital și că după aceea o să se întoarcă și o să le comunice personal vestea. Ceru discreție. Directorul îl însoți pe tată până la ușa biroului și îl văzu cum se duce pe culoarul pavat cu dale și străjuit de un șir lung de ferestre înalte. Din acest moment nimeni n-a mai știut nimic de el.

115

Ba nu. Experiența clonării realizată de mario bellatín pentru galeria de artă nu putea să fie decât un joc, se gândi margo glantz. Și cu toate astea, uită-te la ea. În patul ei, dis-de-diminează, transformată într-un viitor avocat.

116

Mă gândesc că bunicul meu n-ar fi acceptat în viața lui o pereche de pantofi confecționați de luptătorul chinez. Despre posibilele reacții pe care maestrul spin și fratele

francisco le-ar fi avut, cine știe, în fața unor asemenea pantofi, bunicul nu mi-a zis niciodată nimic.

117

De mai mulți ani banda universalilor se ocupă cu pariurile la luptele de câini. Obişnuieşte să organizeze spectacole având grijă să nu afle autoritățile. Acestea sunt puținele ocazii când banda intră în contact cu oameni care nu aparțin grupului lor. Îndeobşte, când ajung într-o nouă localitate, studiază populația ca să afle cine ar putea fi cei interesați de pariuri. Se aşază în piața principală la soare. Își petrec nopțile într-o tabără unde țin câinii, instalată la marginea localității. Sunt ușor de identificat. Poartă întotdeauna pantaloni galbeni, foarte strânși pe picior, cămăși albe, cu niște batice la gât și cizme militare. Își lasă părul lung, unii îl țin strâns în coadă, și mulți se împodobesc cu brățări din piele pe care se reliefează țintele de metal. În funcție de dimensiunile localității, vin cu trei sau patru animale. Își fac adăpostul și dorm împreună sub prelate de mari dimensiuni, în general de culoare oliv.

118

Îmi place în mod special culoarea mâinii. E de un gri metalizat, care se asortează cu piesa neagră de carbon cu care e prevăzută și care joacă rolul antebrațului. Într-una dintre ultimele călătorii mi-am găsit un ceas swatch al cărui design are aceleași tonalități. M-a surprins că, iată, combinația de culori e identică. Același gri metalizat la

curea și un negru închis pe cadran. Am cumpărat ceasul numaidecât.

119

Sora literată îl punea de obicei la curent pe traducător, prin scrisori, cu toate amănuntele vieții ei de zi cu zi. Traducătorul era la fel de expansiv în răspunsurile lui, deși nu a primit aproape nicio informație despre cazul tatălui care și-a abandonat copiii diformi la spital. Prin această corespondență atât de amplă păreau că vor să umple cumva golul pe care li-l provoca faptul că nu pot sta de vorbă față în față. După plecarea traducătorului, nu s-au mai văzut niciodată. Traducătorul nu voia să se întoarcă sub niciun chip, indiferent de motiv, iar sora literată nu avea mijloacele financiare necesare ca să facă o călătorie lungă. Cu siguranță, pentru a nu distruge imaginea pe care o aveau unul despre altul în momentul despărțirii, scrisorile n-au conținut niciodată nicio fotografie.

120

În vreme ce zorii luminau camera, margo glantz începu să și-l imagineze pe avocatul stagiar în care se transformase intrând într-o serie de *boutiques* unde se puteau proba hainele concepute de cei mai mari designeri. La ora aceea încă nu voia să ajungă la miezul problemei, anume la modul în care acel tânăr se va confrunta cu rafinații pantofi pe care și-i alege margo glantz de obicei. Nici vorbă, povestea cu avocatul stagiar și pantofii era deja prea mult, se gândi ea pregătindu-se să se scoale din pat ca să pună capăt situației.

121

Bunicul mi-a spus că maestrul spin fusese concediat, pe nepusă masă, de la școala primară unde lucra. A fost acuzat că nu respectă programa școlară și că își folosește elevii pe post de cobai pentru teoria pe care își propunea s-o pună la punct. Întrucât elevii lui erau ocupați cu alte subiecte, complet diferite față de cele din programă, la sfârșitul lunii completa el însuși foile de examinare obligatorie. De asemenea, tot el le făcea, în fiecare zi, temele. Ducea apoi foile la direcțiune prezentându-le ca raport asupra desfășurării activității în clasa de care se ocupa. A fost descoperit în momentul în care un tată de familie a depus o plângere prin care semnală că fiul lui nu știa să rezolve nici cea mai simplă operație de aritmetică.

122

Caracterul unui adevărat câine de luptă nu se mai regăsește la aproape nicio altă rasă. Printre alte reguli, universalii mai știu că aceștia nu trebuie să conviețuiască cu oamenii în perioada de creștere. Totuși, uneori, li se mai permite viitorilor luptători, care mai târziu vor încerca să se sfâșie, să ducă un trai domestic, dar numai în anumite limite. Se acceptă să stea pe lângă casă cu condiția ca omul să nu-și interpună afectele între două animale. Se pare că la sfârșitul luptei, când animalul e deja înnebunit de durere, își amintește fulgerător de o dezmierdare, care-i fusese destinată doar lui, și aceasta îi dă forța necesară să-și sfârtece mai departe rivalul, chiar dacă propriul lui corp e deja făcut praf.

123

O altă obligație pe care mi-o impune această otto bock este să-i țin mereu bateriile încărcate. În fiecare noapte, înainte de culcare, repet ritualul care constă în a le pune la încărcat într-un dispozitiv cu două leduri roșii care luminează intermitent când bateriile sunt gata de a fi folosite din nou.

124

Traducătorul afirma că pentru gemenii kuhn a fost chiar un soi de binecuvântare faptul de a nu avea brațe și picioare. Dacă s-ar fi născut cu toate membrele normale, poate n-ar fi fost decât o cifră în plus printre atâția copii abandonați de părinții lor. Lipsa extremităților a atras însă atenția. Ziariști de la diverse ziare au făcut nenumărate reportaje de îndată ce un pescar i-a găsit în peștera din faleză. Au continuat și după aceea să provoace interesul. Când s-a creat ziua copilului sau când se organiza vreo colectă pentru copiii cu probleme, gemenii kuhn erau aproape întotdeauna simbolul campaniilor.

125

Margo glantz s-a ridicat. S-a privit în oglinda mare din dormitor și, îngrozită, s-a culcat la loc.

126

Se întâmpla frecvent ca bunicul să mă ducă să mă uit la șerpii de la grădina zoologică, mai ales în zilele în care erau introduși în cușca lor sticleți vii pe post de hrană. Nu-mi amintesc ca bunicul să-mi fi spus atunci ceva despre obiceiul ăsta cutremurător, ci doar mult mai târziu. În general, se limita la a privi ce se întâmplă. Urmărea cu o infinită răbdare tactica viperelor. Am reușit în fine într-o zi să înțeleg ce-l fascina atât de mult la un asemenea spectacol. Mi-a spus că moartea de acest tip semăna bine cu moartea multor ființe care trăiesc în regiunile quechua.

127

Până acum câțiva ani universalul nu se sinchisea prea mult de activitățile cu care se îndeletniceau ceilalți membri. Prefera să se plimbe prin oraș și doar la căderea nopții se aduna cu ceilalți la ruinele școlii de circ, unde își înjghebaseră un spațiu de refugiu. Universalul nu era de acord cu multe dintre ideile grupului. Mai cu seamă când încercau să se organizeze ca să facă cine știe ce acțiune. Nu i-a secondat niciodată și n-a participat, de pildă, la ziua distrugerii totale și nici la atacul asupra camioanelor încărcate cu biciclete care ieșeau dintr-o fabrică din apropiere.

128

Nu toate au mers dintotdeauna ca pe roate cu această otto bock. La început a trebuit să trec prin lungi perioade de adaptare, care m-au făcut nu o dată să o reneg. Cu toate acestea, după câteva reparații și aranjamente, a început să-mi fie de real folos. Începând de atunci, obiceiurile mele au suferit o transformare notabilă. La puțin timp făcea deja parte din viața mea cotidiană și nu puteam să concep că am petrecut atâția ani recurgând la alt fel de sisteme. Alt motiv al respingerii mele inițiale a fost legat și de banii pe care a trebuit să-i investesc în ea. Era o sumă destul de ridicată pe care, pe vremea aceea, nu o aveam. Cele care mi-au împrumutat banii au fost câteva persoane din cercul de apropiați, entuziasmate peste poate de ideea că aş putea să folosesc o otto bock.

129

Sora literată a murit în casa ei, într-una din nopțile în care a hotărât să se îmbete. Era însoțită de muzician, căruia, înainte de criza finală, tocmai îi reproșase că stă lângă ea doar pentru prestigiul pe care i-l dădea faptul că e cu o poetă. Pe măsură ce noaptea trecea, furia ei creștea tot mai mult. Muzicianul s-a închis în dormitor. În dimineața următoare a găsit-o stând sprijinită cu capul de masa din sufragerie. A chemat doctorul imediat și a vorbit și cu traducătorul. La telefon, pe lângă știrea morții surorii lui, i-a mai cerut și banii necesari pentru cheltuielile de înmormântare.

130

Bunicul nu a părut niciodată să ia în seamă preferințele mele. Eu nu voiam să mă desprind de spațiul rezervat cămilelor. Voiam să le văd cât mai mult cu putință. Triste, famelice. Dar întotdeauna eram luat de acolo.

131

Înainte de a o cunoaște pe nevasta lui de acum, universalul fusese într-o relație cu o membră a comunității de universali vecine. Provenea din tabăra principală, care fusese instalată între resturile unui ditamai zidul din ciment și unul dintre canalele care aprovizionează orașul cu apă. Tabăra era compusă din vechi tancuri și camioane militare, vagoane dezafectate, caroserii de autobuze și zeci de automobile distruse.

132

Această otto bock e cu adevărat scumpă. De aceea, deși e clar că are nevoie de o revizie generală, printre altele pentru că presiunea exercitată de ea e minimă, rușinea legată de datoria pe care încă o mai am, nu doar față de cei care mi-au împrumutat o parte din bani, dar și față de cei care mi-au vândut-o, mă împiedică să mă apropiu de inginerii specialiști, singurii care ar putea, chipurile, să-i redea prestația pierdută. De aceea, caut tot felul de scuze ca să justific randamentul ei actual. Încerc să-mi amintesc de momentul acela oribil când fără să vreau mi-a prins cealaltă mână cu o forță nemaivăzută. A fost o situație cu adevărat periculoasă. Din cauza modului în care s-a produs accidentul, mi-a fost complet imposibil timp de câteva minute să activez mecanismul pentru situații de urgență, cum era cel de față.

133

După ce l-a ascultat pe muzician, traducătorul a închis telefonul cu furie. A ieșit din casă și s-a dus pe faleza aflată la doar câțiva metri de clădirea în care locuia. În timp ce se plimba, se gândea la viața pe care o dusesese sora literată. De fiecare dată când cineva murea, traducătorul se întreba, în chip de consolare, dacă mortul a fost fericit. S-a gândit că sora lui literată a avut o existență nenorocită. A nutrit intenția absurdă de a-i fi citită cartea și de altcineva, din afara cercului foarte special care se aduna joia într-o casă din centru. În plus, într-una din ultimele scrisori pe care i le-a trimis îi spusese că muzicianul cu care trăia nu cânta la niciun

instrument, ci, de câțiva ani buni, acorda pianе și repara mașini de scris.

134

Bunicul meu se întorcea invariabil la momentul în care maimuța îl așeza pe fratele francisco pe canapeaua din baraca ei ca să vorbească despre *ziua dragonului*, filmul cel mai de succes al lui bruce lee. De fapt, maimuța nu-l văzuse niciodată. Oricât ar fi insistat iubitul ei, maimuței nu-i plăceau filmele cu bătași și gata. Pe vremurile când el îi cerea să vadă filmul, ea locuia singură într-o pensiune din centrul orașului. Acolo a primit vestea că iubitul ei fusese ucis. Atelierul cizmarului se găsea la distanță de câteva străzi. Când a ajuns acolo, cadavrul fusese deja transportat la morga municipală. Câțiva agenți de poliție mai erau încă prezenți. Era prima dată când maimuța vizita locul. Cizmarul îi interzisese cu desăvârșire să vină la el.

135

Limita pe care corpul universalului era obișnuit să o suporte erau câteva barbiturice pe la căderea serii. Odată, însă, a vrut să încerce noi experiențe.

136

Îmi amintesc de momentul în care s-a produs un scurtcircuit în această otto bock. Eram la volan. În ziua aceea mă însoțea și fiul meu în mașină. Eram pe o autostradă și câteva clipe s-a încleștat de volan cu o forță nemaipomenită. Incidentul nu a avut repercusiuni seri-

oase. Singurul lucru care a rămas a fost o urmă imposibil de șters pe volan și pe care nu știu cum o s-o motivez când o să vreau să-mi pun mașina în vânzare.

137

Traducătorul s-a oprit din plimbare și a rămas cu privirile ațintite spre mare. Erau mai multe iahturi și câteva veliere. Niște șalupe apăreau la răstimpuri. Era vară. Cea mai proastă perioadă pentru lucru. Locul era plin de turiști. După ce s-a uitat în orizont, încercând pe cât posibil să nu-și oprească privirea asupra turiștilor, traducătorul luă hotărârea să vândă cât mai grabnic casa surorii literate.

138

Bunicul meu știa că maimuța a intrat în atelier când cadavrul nu mai era acolo. Poliția făcea o anchetă în momentul acela. Tocmai descoperiseră că pardoseala fusese găurită ca să lase descoperite țevile. Pe lângă cutiile cu piedici, mai erau și capcane obișnuite pentru șobolani. Pe o masă rămăseseră câteva piei tratate doar pe jumătate. Maimuța a fost solicitată să meargă la morgă ca să recunoască mortul. A însoțit-o unul dintre agenții de poliție. Maimuța le-a spus, atât maestrului spin, cât și fratelui francisco, că a fost o experiență dificilă. Le-a descris cum a descoperit, când se întorcea de la morgă, fața lui bruce lee în mijlocul străzii. Iubitul ei îi arătase fotografia actorului doar o dată. Dar se părea că a fost de ajuns ca să îl recunoască. Figura lui se afla chiar deasupra, într-un morman de afișe de filme cu lupte marțiale pe care le etala un vânzător ambulant.

139

În felul acesta, sub efectul unor puternice barbiturice, universalul a aflat vestea că școala de circ nu mai exista. Câteva patrule de militari încercuiseră locul cu câteva nopți în urmă. Echipetele au aprins imediat focul, obligându-i pe universali să iasă de-a valma. Cum era de așteptat, n-au opus nici cea mai mică rezistență când au fost arestați. S-au lăsat conduși cât se poate de docili. Nici când focul le-a distrus lucrurile nu s-au arătat prea impacientați. Păreau interesați doar de soarta câinilor care se menținuseră la oarecare distanță de locul acțiunii în forță.

140

În toți anii ăștia, această otto bock s-a dovedit destul de fidelă, deși simt că trebuie să urmez în detaliu instrucțiunile ei pentru ca fidelitatea ei să continue tot așa, fără probleme. Trebuie, de exemplu, să o deconectez când mă urc în avion sau când mă apropiu de boxele din discotecă. Pe deasupra, câteodată, se activează singură când intră în rezonanță cu undele de la vreun telefon mobil.

141

Singurul moment cu adevărat tensionat care a apărut între traducător și sora literată a survenit când traducătorul a aflat de existența muzicianului. Prima lui reacție a fost să înceteze să-i mai trimită bani. A folosit suma respectivă ca să-și plătească un tur prin zonele necunoscute unde se vorbeau dialecte aproape moarte. Nu făcea asta pentru că s-ar fi gândit că o dată cu apariția muzi-

cianului situația economică a surorii literate s-ar fi rezolvat, dar nu suporta ideea ca de banii lui să profite un necunoscut. Sora literată îi spusese că muzicianul avea peste șaiszeci de ani și că era necăsătorit. Îl mai informă de asemenea că era una dintre puținele persoane care îi înțelegeau textele. Singurul care a ascultat-o cu atenție în taverne și unul dintre puținii cărora povestea gemenilor kuhn i-a deșteptat cu adevărat interesul.

142

Maimuța le-a spus bărbaților așezați pe canapea că la urma urmei iubitului ei nu i-a adus niciun folos faptul că și-a lăsat viața pe care o ducea în străinătate.

143

Universalii au fost urcați în dubele mari staționate în fața ruinelor fumegânde. Tăceau. Pe la mijlocul dimineții au sosit și câteva ambulanțe. Universalii au fost atunci scoși din dube și aliniați în șiruri în fața acestor vehicule, de care au fost legate niște prelate și sub care se găseau două mese mici și câteva instrumente medicale. De îndată ce universalii au fost dați jos, câinii, care până atunci stătuseră la pândă, au început să latre. Când s-au pus în formație, universalii au fost obligați să întindă brațele ca să li se ia mostre de sânge.

144

Fiul meu a visat ieri că un camion încărcat cu marfă trecea în viteză prin camera mamei lui înainte de a se izbi

de ceva și de a cădea într-o prăpastie. Am aflat de visul acesta prin telefon. Am ascultat și cuvintele lui gângăvite care îmi reproșau că n-am venit să-l vizitez. De fapt, nu cred că ne cunoaștem cum trebuie. Momentele în care am stat împreună sunt doar niște întâlniri rapide, care nu pot, cred eu, să lase înscris ceva durabil în micuța lui memorie. Fiul meu crește încrezându-se în imaginea unui tată pe care sigur o vede apărând adesea printre colegii lui de școală. Sau poate că încrederea asta are mai degrabă de-a face cu o nevoie de sorginte atavică pe care nici măcar stăruitoarea absență a unei figuri paterne nu e în stare să o atenueze. Mă gândesc la turmele de zebre care fără oprire străbat stepa africană. La familiile acestea ecvine care sunt capabile să se recunoască între ele prin codul sângelui înscris în dungile de pe corpurile lor.

145

Traducătorul i-a scris urgent muzicianului cerându-i să elibereze casa surorii literate în cel mai scurt timp posibil. Și să-i lase lucrurile intacte. Traducătorul trebuia să meargă acolo în următoarele luni ca să se ocupe de toate cele necesare. Calculă că o s-o facă în momentul în care o să fie gata traducerea primei părți din *castelul*. De fapt nu voia să facă toată călătoria asta. Printre altele, pentru că nu își dorea să se confrunte din nou cu marea copilăriei.

146

Pentru bunicul meu, moartea cizmarului chinez fusese destul de previzibilă. A început cu plângerile repetate ale

vecinilor legate de mirosurile cumplite care veneau de la țevăria descoperită, cu incursiunea polițiștilor, cu apărarea marțială și, în sfârșit, cu glonțul tras drept în inimă. Deja rănit, cizmarul a rămas parcă suspendat în acțiune, nemișcat, ținând foarfecile ridicate spre cer.

147

După ce li s-au luat probele de sânge, universalii au fost urcați din nou în dubele mari ale poliției. Acolo au stat toată ziua, suportând marea căldură fără să se plângă. Nu au primit nici mâncare, nici apă. Puțin înaintea zorilor a apărut o ambulanță urmată de un camion militar. Universalii au fost din nou așezați în șir. Au început să fie strigați pe numele pe care ei înșiși le dăduseră cu câteva ore înainte de a li se lua sânge. Cei care n-au fost menționați au rămas în spate, iar asta a făcut mai ușoară încercuirea lor de grupurile de polițiști care încercau să-i bage în niște pungi imense de plastic pe care le aveau pregătite. Universalii au opus oarecare rezistență de data asta. Dar până la urmă s-a reușit introducerea lor în pungi. Erau niște pungi groase, pe care le-au lipit cu o bandă adezivă specială. Era curios să vezi că uneori găurile de respirație nu coincideau cu nasul. Imediat după aceea au băgat pungile în camion.

148

Nu era prima dată când fiul meu mă suna ca să-mi povestească vise. Cu luni în urmă, mi-a spus că într-o dimineață de iarnă, înainte de a fi dus la școală, a rămas

uimit când a observat că mașina care-l transporta nu are coada de câine pe care o văzuse în somn.

149

Traducătorul nu voia sub niciun chip să se întoarcă la marea copilăriei, care era atât de aproape de casa surorii literate. Atât de aproape și de marea copilăriei pe care o evoca elias canetti în multe dintre scrierile lui. Marea asta putea fi văzută și de la ferestrele orfelinatului de stat. Gemenii kuhn vor fi auzit zi și noapte sunetul ei.

150

Acolo, uitându-se la sticleți și la șerpi, în sfârșit, într-o dimineață de iarnă, bunicul a început să îmi povestească despre cum și-a lăsat maimuța casele și grădinile de care se ocupa ca să pornească spre regiunile quechua ale țării. Bunicul credea că o făcuse pentru că nu putea să mai suporte ca până și cei doi grădinari angajați, maestrul spin și fratele francisco, să dispară exact la fel cum o făcuseră toți grădinarii anteriori. Dar nu cred. Mai degrabă aș spune că știu că bunicul a avut un rol însemnat în plecarea asta. A obligat-o pe maimuță să se ducă în colțul acela de țară unde bunicul meu n-a mai putut să se întoarcă niciodată. Potrivit lui, maimuța a început să-i relateze cât de uimitoare i se păreau multe dintre riturile funerare din zonă. Părinții copiilor decedați, de exemplu, trebuiau să-i anunțe imediat pe nași pentru ca aceștia să se pregătească să suporte cheltuielile necesare. Nașii soseau seara însoțiți de un harpist angajat

special pentru această ocazie. Dar ceea ce o surprindea cel mai mult pe maimuța era că invitații își petreceau primele ore ale ceremoniei încercând să descopere dacă pruncul murise cu ochii deschiși. Se apropiau unul câte unul de masa micuță pe care zăcea trupul și își spuneau părerea cu voce tare. Nu e tot timpul ușor să-ți dai seama de cât de închiși sunt ochii unui mort. Și cu atât mai puțin când e vorba de un copil. În cazul în care oaspeții nu reușeau să se pună de acord, cei de față știau că acest dubiu e o prevestire a faptului că în scurt timp copilașul o să-i ia cu sine pe unul dintre cei adunați acolo.

151

Universalii care au rămas în câmp nu au fost selecționați pentru a fi internați în citadela finală. Vor trebui de aceea să vină în continuare la gard și să perpetueze comerțul de sânge pe droguri. Într-un fel, această scenă mă face să mă gândesc la niște lucrări ale artistului Joseph Beuys, mai cu seamă la cele făcute după război.

152

Nu știu sigur dacă nu cumva visele fiului meu nu vor să spună că de fapt lucrurile nu merg chiar așa cum trebuie. E ciudat că nu știu dacă ar trebui să fiu entuziasmat de o imaginație atât de deosebită sau dacă ar trebui să mă îngrijorez pentru că nu înțeleg ce-or fi însemnând de fapt asemenea manifestări. Nu știu dacă aș vrea ca fiul meu să-mi fie aproape, jucându-se cu o sticlă de lapte vărsată sau explorând dinții vreunuia din câinii mei.

153

Când traducătorul a terminat ultima scrisoare s-a hotărât să treacă pe la bancă. Voia să-i trimită banii necesari pentru cheltuielile de înmormântare și întreținerea, chiar dacă temporară, a gemenilor kuhn. Era sigur că nu va întârzia să apară o altă mamă înlocuitoare. Își dori în gând să fie o femeie cu o reputație bună. Deși știa că femeile care încercau să devină mame la orfelinat erau în general sărace. Ba chiar așa de sărace încât la un moment dat au vrut să-și deschidă o afacere cu copii, pe care autoritățile au trebuit s-o oprească din start.

154

Ignor motivele pentru care maimuța îi făcea bunicului descrieri amănunțite despre șederea ei în regiunile quechua. Îi povestea, de exemplu, că nașul copiilor morți trebuia să-i dea paracliserului o sticlă de rachiu ca să bată cu putere clopotul de la biserică. În groapa săpată chiar de tatăl copilului așezau trupșorul învelit într-un fel de antieriu. După aceea începea dansul. La momentul acesta al ceremoniei harpistul trebuia să cânte ceva foarte însuflețit. Primii care dansau în jurul gropii erau de obicei nașii, urmați de restul adunării. Nașii trebuiau să închine pahare după pahare și să țină discursuri după discursuri în limba lor. Din cauza asta, și mai ales dacă fuseseră cu adevărat darnici, erau după aceea cărați pe brațe, de beți ce erau, până la casele lor.

155

După incendiul de la școala de circ, universalul a rătăcit o vreme fără să aibă un domiciliu bine precizat. La un moment dat a locuit chiar în tabăra universalilor din nordul orașului.

156

Nu am altă soluție decât să aștept următorul telefon. Să aștept până ce răsună clinchetul telefonului și să-l ascult pe fiul meu cum îmi cere să vin să-l văd. Îmi imaginez că va fi greu să-i dau un corp vocii care se aude prin receptor. Totuși, e mereu dispus să vorbească cu mine și stă la telefon atâta vreme cât e nevoie. Am aflat că lasă toate treburile pe care le face în momentul acela ca să asculte ce-i spun. Câteodată intrăm într-un dialog idiot, în care eu îi cer să ia un avion și să vină la mine acasă în vizită. În astfel de situații, de obicei amuțește. Îl descumpănesc atâtea prostii îndrugate de mine. Sunt conștient de absurdul multora dintre ideile mele, cu toate acestea mă străduiesc să mi le păstrez așa cum sunt.

157

Pe vremea când traducătorul a ajuns în stațiunea balneară în care locuiește acum, lucra la traducerea *morții la veneția*. În paralel cu explorarea noii reședințe a încercat să caute similitudini între peisajul acela și cadrul în care se desfășura nuvela.

158

Îmi amintesc momentul în care bunicul mi-a spus că maimuța nu știa niciodată ce să răspundă când locuitorii o întrebau, mai cu seamă la serbările de înmormântare, dacă i se părea o idee bună să-și dezgroape morții. În mijlocul petrecerii îi descriau ce greutate au întâmpinat cu gropile și cu starea craniilor părinților, fiilor, bunicilor. Totuși, la multe dintre ele ochii se păstrasera în stare bună, cu o lucire specială care voia să spună, poate, că sufletele nu au primit ca destinație un loc neplăcut.

159

Una dintre măsurile cele mai înțelepte pe care le pot lua membrii unei societăți unde faptele în aparență nesemnificative pot fi considerate un delict este aceea de a se transforma în cetățeni invizibili. Primul pas care se recomandă este renunțarea totală la orice bun, de tip material sau spiritual. Acum câțiva ani am cunoscut un grup de universalii capabil să ducă acest cuvânt de ordine până la ultimele consecințe.

160

Mama fiului meu, coregrafă de profesie, lucrează la o producție scenică bazată pe ideea de vis. Face schițe pentru viitoarea creație. Montează un spectacol în care ia ca pretext povestea *frumoasa din pădurea adormită* ca să exploreze o seamă de idei care confirmă din nou condiția vieții ca un mare vis de care nu putem fi conștienți.

161

După ce s-a instalat în stațiunea balneară, și la câteva săptămâni după ce a predat *moarte la veneția*, traducătorul a primit comanda de a se apuca de opera în proză a lui bertold brecht.

162

Maimuța vorbea adesea de faptul că exista un fel de obsesie legată de unghiile morților. Locuitorii făceau mereu referință la ele. La modul în care continuau să crească în pofida a toate. Nu i-au spus-o niciodată deschis, dar ea părea să intuiască destul de clar că după felul în care trupurile se păstrau sub pământ se puteau trage concluzii de netăgăduit despre viața pe care o dusesese mortul.

163

Universalii își fac pelerinajele pe fundalul unei derute care va conține doar în momentul în care vor fi într-adevăr letale doctoriile pe care unii asistenți de la laboratoarele de stat le fură din depozitele centrale ca să le vândă mai târziu. Sau poate când vor reuși ca probele de sânge să le permită internarea definitivă în citadela finală.

164

Cu toate acestea, fiul meu, la telefon, îmi solicită prezența în repetate rânduri. Mi-e teamă de consecințele unei întâlniri. Prefer să mă cuibăresc într-o ambiguitate nerezolvată încă. Să mă dau la fund și să stau la adăpost în mijlocul unui întreg șir de dubii. Într-un fel, vreau să rămână de neclintit o anumită idee a tatălui, capabilă să mă suplinească cât mai eficient. Va fi greu să uit seara ploioasă în care fiul meu a dispărut pentru totdeauna în spatele posturilor de control dintr-un aeroport. Să nu-mi amintesc de prima poveste pe care i-am șoptit-o la ureche, în care vorbeam despre niște copii striviți în sălile lor

de clasă din cauza unui cutremur. Școala copiilor morți era situată în fața apartamentului în care locuiam pe atunci. Printre ramurile copacilor puteai să vezi pereții reconstruiți. Nimeni n-ar putea să afirme că locul acesta atât de liniștit a fost scena unei tragedii. Fiul meu avea mai puțin de două luni pe atunci. E imposibil să-și amintească de pielea mea de atunci sau de acea școală cu acoperișuri roșii care se vedea de la fereastră.

165

Traducătorul și-a pus nu doar o dată întrebarea de ce copiii adoptivi ai surorii literate erau cunoscuți sub numele de gemenii kuhn.

166

Acum aproape un an, la anterioara zi a morților, o femeie din sat i-a sugerat maimuței să deschidă pe furiș mormântul luptătorului din asia, al cărui cadavru bunicul o obligase să îl ia cu dânsa.

167

Prima amintire pe care artistul joseph beuys o are despre asia, un continent extrem de însemnat pentru bună parte din instalațiile lui, e aceea că mâncarea de acolo i-a inspirat mereu o nesfârșită silă. Detesta mai ales bilele tari din orez fără sare și, în plus, faptul că bucătarii japonezi nu se mai oboseau să pună carnea pe foc. Pentru joseph beuys a fost o adevărată tortură să suporte în timpul războiului expedițiile săptămânale cu o astfel de

hrană, deoarece pentru o vreme a fost obligat să bage în el mâncăruri japoneze fără să aibă nici cea mai mică posibilitate de a refuza acest lucru.

168

Mi se pare extrem de curios acest tip de înțelegere secretă care se țese, prin intermediul viselor, între fiu și mamă. Poate că în limbajul zebrelor această conduită are o semnificație tangibilă. Când moare masculul unei familii din această specie, fiul trebuie să se pregătească de mic să-și însușească un comportament de adult. Începând din acest moment, își expune corpul pentru ca dungile care îl individualizează să fie înregistrate în inconștientul turmei.

169

Traducătorul n-a știut niciodată la ce instrument cânta muzicianul. Cel mai logic ar fi fost să-l creadă pianist, dacă tot se vorbea de un acordor de pian.

170

Potrivit chibzuinței bunicului meu, care m-a asigurat că reproducea fidel pentru mine vorbele maimuței, după felul în care se păstrau corpurile în pământ se putea ști dacă defunctul a fost un om bun, dacă zeii au fost de acord cu tipul de existență pe care l-a dus și, mai ales, dacă această moarte era capabilă să le confere rudelor lui prosperitatea.

171

Nașul de război al lui Joseph beuys era japonez. Era numit naș de război tutorele care trebuia să vegheze la bunăstarea soldaților. Își îndeplinea această sarcină mai ales prin expedierea de bani la comandamentul central sau de pachete cu mâncare pe câmpul de luptă. Familia lui menținuse legături strânse de prietenie cu un om de vază japonez, care ajunsese în țara lui pe timp de război. S-a instalat împreună cu soția lângă casa familiei beuys și din primul moment s-au legat între ei niște legături mai mult decât cordiale, de o asemenea amploare încât după doar câteva luni acești vecini au fost aleși drept nași pentru fiul soldat. Joseph beuys n-a fost niciodată de acord cu relația aceea insolită. Vedea prietenia asta ca un semn vădit al sprijinului acordat de familia lui revoltătoare stări de fapt care domnea pe atunci în țară.

172

Nu am habar din ce motive vehiculele pentru transport apar atât de frecvent în visele fiului meu. La început a fost camionul avariat, apoi mașina cu coadă. Bănuiesc existența altor vise care nu mi-au fost dezvăluite. În propriile mele amintiri plutește imaginea tatălui meu conducând frânt de oboseală mașina pe un drum periculos. Precum și lovitura cu care m-am pricopsit în frunte când în toiul orelor de condus mama s-a izbit de un stâlp.

173

Exact atunci a sunat cineva la ușa traducătorului. I se lăsase un plic la poartă. Câteva minute mai târziu

traducătorul citi numele expeditorului. Era editura care îi dăduse comanda traducerii lui franz kafka.

174

De câteva ori, maimuța a văzut cum locuitorii, după festivități, se duceau la casele lor purtând cu ei fragmente din corpurile dezgropate. La început s-a gândit că erau dovezi ale unei iubiri care depășea limitele stabilite. Acel obicei îi amintea vag subiectul unui film cu bruce lee, pe care i-l povestea adesea lupătorul din asia, în care personajul principal străbătea orașul purtând după el un sac cu rămășițele iubitei lui.

175

Pentru joseph beuys, una dintre situațiile cele mai rușinoase din viața lui e cea din noaptea când, în timpul unei razii a forțelor aliate, familiei japoneze i s-a oferit refugiu în casa părintească.

176

Fiul meu a învățat să spună câteva povestiri de la un capăt la altul. Mama lui i-a cumpărat niște marionete cu care ajunge chiar să încerce să facă reprezentații. Nu știu dacă aceste dovezi de iscusință sunt în măsură să îi dea o mai mare stare de liniște pentru a putea înfrunta noaptea un vehicul care se face zob într-o cameră. Prezența camionului a coincis cu o lungă perioadă de tăcere a telefoanelor din partea mea. Mama lui ar fi părut că mi-o reproșează în mod foarte subtil. Am avut senzația că

încearcă să-mi spună că indiferența mea îi provoca fiului visele cele mai bizare. Din câte am aflat, izbitura a fost asurzitoare. Au fost chiar și câțiva morți. Ce-i curios e că pentru fiul meu acest vis n-a fost un coșmar. Nu a constituit un motiv suficient ca să se trezească panicat, și nici ca să strige pe cineva ca să suporte în tovărășia lui spaima de întuneric. A doua zi a așteptat să se termine micul dejun ca să se apuce să-l povestească.

177

Multe dintre mamele adoptive, fără știrea autorităților, bineînțeles, au acceptat să-și închirieze copiii sau să le încredințeze altor femei dreptul de posesiune. Propunerile au venit mai ales din partea femeilor recent venite la orfelinat care nu găsiseră copii disponibili. Traducătorul știe că sora literată a fost cea care a primit cele mai multe cereri de acest tip.

178

Bunicul părea cumva îngrijorat când îmi împărtășea aceste lucruri, și nu mai știu dacă asta se întâmpla în fața bazinului focilor sau a cuștii cu șerpi. Nu prea avea încredere în maimuță și-i era teamă să nu-și dezgroape din nou mortul ei.

179

E posibil ca în multe momente din traiectoria lui de artist conceptual joseph beuys să-și fi văzut propria imagine imobilizată în atitudinea celui care interzice să existe mâncare asiatică în apropierea lui.

180

Continui să aștept următorul telefon al fiului meu. Se poate ca, atunci când o să-i vorbesc, să mă comport mai departe la fel de prostește și să încerc să-l fac să-și amintească povestea cu copiii striviți în sala de clasă. S-ar putea să-l mai întreb de asemenea câte morți a provocat exact accidentul de camion, să-l întreb ce marfă transporta sau să vreau să-l asigur că, de fapt, coada pe care o are mașina mamei lui nu e de câine, ci de dragon. Habar n-am ce încerc să fac prin tot acest comportament. S-ar zice că nu prea îmi pasă de repercusiunile pe care acțiunile astea ar putea să le aibă asupra personalității lui în formare.

181

Aproape de broadway și strada 42, în stația de metrou din strada 51, apariția rutinieră a unui om însoțit de un câine pentru orbi nu era deloc neobișnuită. Trăsătura insolită consta în faptul că acest om nu doar că avea mereu atârnat de gât un aparat de fotografiat, ci mai purta, în plus, sub braț, ziarul de dimineață. Personajul cobora de obicei pe scările din stația de metrou, aștepta venirea trenului și se așeza apoi pe scaunul rezervat persoanelor cu handicap.

182

De fapt, orice ar fi povestit sau ar fi gândit bunicul meu, maimuța n-ar fi făcut niciodată un ritual quechua cu mortul ei.

183

Acum câțiva ani, în timp ce autorul *lecțiilor pentru un iepure mort* încerca să scrie cartea *salon de frumusețe*, a început să-i frecventeze casa un prieten care, concomitent cu studiul filosofiei, obișnuia să se travestească noaptea. Această descoperire, a unui filosof travestit, i s-a părut îndeajuns de interesantă ca să-și petreacă după-amieze întregi ascultându-i poveștile, nu doar cele despre aventurile lui nocturne, ci și cele legate de modul în care aplica în viața lui reală cunoștințele dobândite de la kant și nietzsche, pe care-i venera. Scriitorul își amintește că filosoful travestit venea la el acasă, își făcea un ceai și începea să vorbească despre mitul eternei reîntoarceri sau să critice categoriile kantiene. Avea mereu cu el o servietă cu câteva cărți și cu strictul necesar pentru incursiunile lui nocturne. În timp ce vorbea, își scotea cerceii, rujul de buze și perucile pe care avea să și le pună mai târziu. Fără urmă de pudoare își scotea pantalonii și-și punea niște ciorapi *fantesie*. Așa vedea mario bellatin, pe fundalul litaniiilor despre kant și nietzsche, cum se transformă studentul ăsta timid într-o femeie agresivă, care, noapte de noapte, se expunea la tot felul de riscuri în descinderile ei în oraș.

184

Câteodată mă trezesc în plină noapte, brusc. Deschid ochii în întuneric, motivul fiind adesea o idee care îmi revine, despre imposibilitatea ca un camion încărcat cu marfă să se facă praf în mijlocul unei camere.

185

Într-o dimineată de vară, un polițist care credea că știe destule despre lumea orbilor, întrucât cu ani în urmă mama lui își pierduse vederea, s-a hotărât să-l urmărească pe omul cu aparatul de fotografiat. A așteptat să intre în stație și a coborât după el. S-a urcat în același vagon. Fotograful orb a luat loc și, după câteva minute, a deschis *new york times* în fața ochilor. Acest semnal a fost de ajuns pentru ca polițistul să se năpustească asupra lui, să-i pună cătușele și să ceară întăriri prin stație. Câinele a lătrat, dar nu l-a atacat pe agresor. Înainte să poată să-i arate carnetul de orb, omul cu aparatul de fotografiat a fost acuzat că se folosește de nenorocirea oamenilor ca să-și bată joc de buna-credință a cetățenilor cinstiți. Înspăimântat, fotograful a trebuit să explice care sunt caracteristicile cecității lui. A vorbit de felul în care îi era cu puțință să vadă, anume de parcă ar fi privit printr-un periscop. Din cauza asta, ca să cunoască realitatea, trebuia să o reducă la expresii comprimate, cum ar fi fotografiile, ziarele, înregistrările video.

186

Nu cred, sau mai bine zis nu vreau să cred, că bunicul meu a inventat pretinsa retragere a maimuței în regiunile quechua doar ca să aibă un pretext să-mi povestească despre datinile funerare din regiunea lui natală. Mi-e mult mai puțin incomod când îmi povestește despre vremurile mai îndepărtate ale vieții maimuței, despre cât de mult a suferit din cauza morții iubitului ei asiatic. Aș fi preferat chiar să-mi povestească despre dansatorii de foarfeci.

187

Filosoful travestit avea o disciplină de fier. La orice oră s-ar fi culcat, la șapte era mereu în picioare ca să nu lipsească la prima oră de curs. Cu ochii înroșiți și încercând să ascundă cu produse chimice mirosul de alcool, nu voia să piardă nicio idee din expunerile dascălilor lui. Numai în pauze se odihnea pe o peluză din jurul universității. Se așeza pe o bancă și trecea în revistă întâmplările din noaptea anterioară. Dacă l-a luat cineva cu mașina, l-a dus, ca de obicei, pe plajă, loc unde fusese abandonat nu o dată. În situații din astea, cel mai tare îi era frică de băieții care mergeau în gașcă și care de multe ori îl invitau la plimbare doar din plăcerea de a-și descărca pe corpul lui o insolită violență. Când se întâmpla să se întoarcă pe jos, era mereu însoțit de bărbați nevoiași: paznici la fabricile din împrejurimi sau muncitori care trebuiau să se întoarcă în zori la muncă. Cu ei intra în locuri în paragină pe care le știa el sau în parcuri unde erau boscheți înalți. Oricum, că se întorcea pe jos sau cu mașina, când ajungea acasă trebuia să se trezească printr-un duș rece ca gheața. Era singurul mod de a-și asigura condițiile de funcționare pentru orele din ziua următoare.

188

Mi se pare cu totul ciudat că pot să-mi amintesc, cu o precizie aproape matematică, nu doar visele fiului meu, ci și atelierele unde se fabrică aparatele ortopedice pe care le folosesc. Se află îndeobște în subsolurile marilor spitale. Cel pe care îl vizitam cel mai des, cu părinții sau cu femeile care decisese să vegheze asupra

bunei funcționări a protezei mele din copilărie, era un loc dezolant. Grilajul de la intrare era de obicei deschis și ca să intri trebuia să pășești peste un lanț ruginit care era pus acolo ca să nu lase mașinile neautorizate să intre. Solul era mereu acoperit cu o mazăgă de culoare nedefinită și, cine știe cum, se afla acolo un rond de flori pe ale cărui margini înfloreau imortele. În centrul lui erau niște tufe de trandafiri goale. Pe margini, de ambele părți ale rondului de flori, se aflau grădinile mari care dominau intrarea în clădire. Trebuia să treci prin ele ca să ajungi la poarta principală. Acolo urcai pe opt trepte mari. Ajungeai la prag și apoi în hol. Eram într-un loc aerisit și luminos. Pe partea dreaptă era o pictură murală cât tot peretele. Reprezenta un soi de luptă între om și corpul lui. Vedeai trei ființe suferinde, contorsionate. În fund, lângă peretele din față, se afla un conglomerat de săgeți care indicau direcțiile de mers.

189

După acel incident, fotograful orb și-a continuat drumul. Se îndrepta spre apartamentul unde locuia prietena lui, flo fox. A sunat mult la ușă. Flo era închisă în laboratorul fotografic pe care îl improvizase în baie. Când i-a deschis într-un sfârșit, a întins mâna ca să-l mângâie pe cap pe câinele pentru orbi. Flo era total oarbă. În cazul ei, era vorba de o degenerare a retinei cauzată de diabet. De câțiva ani, de când handicapul i-a fost declarat ireversibil, a început să frecventeze, cu un aparat fotografic minuscule, barurile de sadomasochiști cele mai dure din oraș.

190

Una dintre credințele cele mai adânc înrădăcinate în zona quechua era aceea că, dacă un mort întreținuse relații fizice cu una dintre rudele apropiate din familia lui, era foarte periculos să-i dezgropi cadavrul. Oamenii aceștia sufereau deja transformări chiar și înainte de moarte. Sufletele lor se desprindeau de corp noaptea, în timp ce dormeau, și se transformau într-un animal disperat care rătăcea prin preajmă scoțând strigăte cumplite.

191

Scriitorul îl asculta în liniște pe filosoful travestit. Doar din când în când îl întrerupea ca să clarifice anumite puncte. Atitudinea sa semăna cu cea a unui psihanalist în plină sesiune. Filosoful travestit vorbea într-una. Îl avea pe scriitor drept unică oglindă a cuvintelor lui. Câteodată se zăpăcea și-i vorbea de parcă ar fi fost unul dintre bărbații care îl frecventau.

192

Îmi amintesc că de la panoul cu săgeți care indicau tot felul de ateliere de ortopedie începeau tunelurile: întunecate, lungi, imprevizibile. Pereții erau verzi, placați la intervale egale cu faianță. Străbăteam labirinturi din ce în ce mai îndepărtate până când, deodată, la un colț, dădeam de o scară ce ducea în jos. Da, brusc, așa ajungeam deasupra scării din ciment și cu faianță pe pereți. De sus, lumina intra prin niște ferestre mici cu geamuri din sticlă ornamentală. Lumina care ajungea aici era destul de difuză. La capătul scărilor ne întâmpina un alt

culoar, de data asta orientat invers față de cel anterior. Aici nu mai erau uși pe laturi, ca la etajul de mai sus. Pe tavan se găseau și se încrucișau țevi nenumărate, groase și opace, o întreagă rețea de țevi. Unele dintre ele coborau și dispăreau în podea. Din loc în loc găseam noi surse de lumină, alimentate de ferestre minuscule asemănătoare celor de pe scară. Acolo vedeam săgeata, continuând, insistând cu indicația ei. O regăseam sigură și precisă mai ales la bifurcații, deoarece coridorul se despărțea în ramuri de câteva ori și în aceste locuri de întretăiere asistai la nașterea unor noi coridoare pe care nu am fi șovăit să le urmăm dacă n-ar fi fost săgeata care ne ghida de ceva timp. Pe tot drumul aceasta, podeaua era acoperită cu dale din material sintetic. Poate că din cauza umezelii câteva dintre ele se dezlipiseră scoțând la iveală pete negre care ne dădeau senzația că pășim pe mozaicuri înțesate de figuri înspăimântătoare.

*Poetul césar moro nu voia
să lase nicio urmă a prezenței lui*

193

Fotograful orb și flo fox împărțeau același laborator. Se închideau împreună în baia de dimensiuni reduse și executau, fiecare, un mod propriu de dezvoltare. Incidentul din metrou al cărui erou principal fusese fotograf, câteva minute mai devreme, a deschis o discuție asupra părerii pe care și-o fac ceilalți despre orbi. Pentru majoritatea oamenilor, orbirea nu admite gradații. Descoperirea faptului că un orb poate vedea, chiar dacă nu-i vorba decât de niște pete imprecise, este considerat adesea drept o fraudă.

194

Prin vorbe distorsionate, femeia care îi propusese maimuței să-și dezgroape mortul îi destăinui acesteia că tocmai își scosese din mormânt fratele, care abuzase de fiica ei, anul trecut, când toți cei ai casei dormeau. Femeia îi povesti că fratele ei se transformase într-un iepure chinuit de dureri care scotea noaptea niște strigăte sfâșietoare în apropierea drumului principal.

195

Ascultând poveștile filosofului travestit, scriitorul a aflat mai multe despre copilăria acestuia, despre primele lui incursiuni în jocul schimbării identității sexuale, despre mama lui, pe care o abandonase fără milă într-un spital și, mai ales, despre pasiunea lui timpurie pentru lectură. Scriitorul a aflat că, de copil, filosoful travestit bătea toată ziua pe la ușile vecinilor ca să găsească la ei o carte pe care i-ar fi putut-o împrumuta.

196

Și vine și ultimul cot și drumul pe care-l urmăm ajunge la vestiare. Sunt de obicei în număr de șase, din lemn, au o perdea din pânză ca să nu se poată vedea în interior. Dar este și unul deschis și vedem că mobilierul se compune dintr-o masă veche și solidă, un scaun și un cuier. Aici deja se pot auzi zgomotele care vin dinăuntru: mașini care scârțâie, strunguri în mișcare, zgomote de ciocan și radiouri cu tranzistori.

197

În aceeași zi fotograful a trecut pe la o firmă de xerografie și a cerut să i se reproducă la cea mai mare scală posibilă fotografiile pe care le dezvoltase în laboratorul improvizat. Aceste fotografii mărite urmau să fie lipite pe pereții apartamentului în care locuia. Fotograful orb își aranja fotocopiile în așa fel încât să le poate vedea, sub lumina unor reflectoare puternice, și le lăsa acolo atâta timp cât era necesar ca să-și poată face până la urmă o idee clară despre realitate. Dacă l-ar fi văzut în starea asta,

nimeni nu s-ar fi gândit că-i vorba de același personaj, fotograful orb, care, în vreme ce eu mă chinuiam să descifrez la new york metodele folosite de scriitorul sergio pitol pentru a transforma tragedia în carnaval, îmi folosea masa din sufragerie ca să-și desfășoare afacerile ilicite.

198

În ciuda situației, maimuța a remarcat că mama și fiica siluită s-au încăpățânat să vâneze iepurele în care se transformase fratele femeii. Lăsau pe drumuri, după asfințit, momeli otrăvite. Fratele slăbea pe zi ce trece. Se întorcea acasă tot mai palid. În ziua când, la prima lumină a zorilor, iepurele a fost văzut culcat la marginea drumului, fratele nu s-a mai trezit. Abia atunci femeile au putut să-și găsească tihna.

199

În perioada în care filosoful travestit îl vizita, scriitorul tocmai terminase *casa frumoaselor adormite* de yasunari kawabata. Chiar dacă adevărul e că mai citise romanul în urmă cu câțiva ani, această a doua incursiune părea să-l fi lăsat perplex. Cum cu siguranță mulți știu, în carte este descrisă o casă de prostituție exclusivistă în care serviciile sunt oferite doar unor bătrâni care se bucură de un oarecare prestigiu social. Acești clienți se așază în pat alături de tinere fete cărora li s-au dat în prealabil narco-tice ca să nu știe cu cine și-au petrecut noaptea. Bătrânii nu pot nici măcar să încerce, și asta face parte din restricțiile locului, să aibă relații sexuale cu fetele adormite. Întregul roman, de fapt un tratat despre tristelegături

care există între tinerețe și bătrânețe, se desfășoară de-a lungul a cinci nopți. Naratorul nu are nevoie decât de o casă din suburbii și de un discurs oarecum monocord ca să construiască o metaforă a existenței.

200

După ultimul vestiar începe un coridor diferit de cele de dinainte. Pe o latură a lui, pereții sunt acoperiți cu faianță, dar în față sunt o grămadă de ferestre cu rame subțiri prin care se văd oameni muncind. Zgomotul devine tot mai puternic. Acest nou coridor dă într-o sală mare, iluminată cu lămpi de neon care dau o lumină rece. Sunt acolo mai multe mese cu ustensile, forme, diverse fiare ciudate. E locul în care se execută lucrările de turnare și modelare a protezelor. Undeva, într-o parte, se vede împrăștiată pe jos o grămăjoară de ghips cenușiu.

201

Există o căsuță din lemn situată pe cele mai abrupte faleze care se pot imagina. Câțiva metri mai jos, oceanul pacific lovește niște stânci acoperite cu mușchi. Sunetul pe care îl iscă e înspăimântător. Mai cu seamă dacă îl auzi în zorii zilei. În această casă și-a trăit agonia poetul supra-realist César Moro.

202

Văzând-o pe femeia beată purtând rămășițele fratelui ei, maimuța a înțeles că nici omul cel mai curajos din sat n-ar fi îndrăznit să dezgroape acel cadavru. Deși eu sunt

sigur că bunicul meu n-ar fi simțit nici cea mai vagă urmă de frică. Fluturând în mână niște foarfeci imense în chip de talisman și cântând în limba lui maternă, ar fi fost chiar mândru că îndeplinește o asemenea misiune.

203

La puțin timp după vizitele filosofului travestit, scriitorul și-a dat seama că, pentru a-și crea condițiile optime, avea nevoie să se înconjoare de animale. De multe ori, pornind de la observațiile pe care le făcea asupra lor, a găsit soluții pentru modurile de a se comporta ale oamenilor care i se vedeau în manuscritele lui ca foarte greu de înțeles. În mai multe rânduri, atitudinea unei pisici geloase sau procesul de învățare al unui câțel i-au permis să perceapă câteva elemente universale, atavice, prezente în reacțiile ființelor umane. Îl fascina faptul că animalele sunt ceea ce sunt. Ființa animală se prezintă într-un mod transparent, fără opacități capabile să știrbească contondența pe care trebuie să o aibă un adevărat personaj sau o situație literară.

204

La capătul acestui spațiu imens, unde ar părea că se sfârșește rețeaua de coridoare și uși pe care le-am urmat, se află cuptorul. De pereți sunt agățate planșe care înfățișează corpul omenesc. Se mai pot vedea și fotografii cu mutilați pozați înainte și după reabilitare. Mai este o sală care, pe lângă mesele de lucru, posedă câteva spaliere și o oglindă mare, folosite de pacienți pentru exerciții.

205

Nu există nicăieri în lume o casă care să semene cu cea a lui César Moro. Construită acum mai bine de o sută de ani pe o platformă, niciuna dintre încăperile ei nu e astfel dispusă încât curgerea neîncetată a valurilor să nu-și facă auzită prezența. Dar locul în care furia mării e în cel mai înalt grad evidentă e galeria care dă piept cu vântul venind din sud. Chiar în acest loc César Moro i-a cerut iubitei lui să-i instaleze un fotoliu din răchită. Și a mai cerut să fie pus în acest fotoliu când simptomele sfârșitului aveau să fie evidente.

206

Povestea despre fratele transformat în iepure se pare că m-a impresionat destul de mult. Și cred că bunicul meu a intuit acest lucru.

207

În perioada filosofului travestit, o prietenă i-a împrumutat scriitorului un acvariu de dimensiuni medii. I l-a dăruit pentru că peștii pe care a încercat să-i crească i-au murit unul după altul. Niciodată înainte de asta scriitorul nu avusese acvarii cu pești: poate din cauza asta a fost interesat să exploreze posibilitățile narrative ce puteau să fie declanșate de o privire aruncată lumii acvatice. După ce a primit respectivul acvariu, Mario Bellatín s-a dus la un magazinul unde se vindeau pești și a ieșit de acolo cu o pungă de plastic în care se aflau exemplare piscicole care nu necesită îngrijiri speciale într-un interior de casă.

208

„Nu contează, o să-l iubim la fel de mult”, am citit, după mulți ani, într-o scrisoare pe care i-o trimisese bunica mamei mele. După câteva fotografii pe care cineva le-a făcut în aeroport, îmi dau seama că am ajuns în țara părinților mei îmbrăcat în mexican. Cel mai probabil e că, de fapt, mă înșel, dar cred că îmi amintesc de niște cizme care mă strângeau dureros la picior.

209

Agonia lui César Moro s-a desfășurat conform unor ordine îndeplinite până în ultimele detalii.

210

Potrivit bunicului, ar fi fost imposibil ca maimuța să știe în ce stare se afla cadavrul pe care îl purta după ea femeia beată. După câte se poate ghici, ar fi fost vorba de un corp foarte mic. Sau poate că nu ducea cu ea întregul cadavru, ci doar câteva părți din el.

211

Scriitorul a așezat acvariul lângă mașina de scris. În perioada în care își încheia cartea la care lucra în momentul acela a putut să observe cum se dezvoltau lângă el niște vieți uimitoare, mai ales pentru cineva care nu avusese nicio legătură până atunci cu acel univers. Deși a respectat, după părerea lui, toate cerințele pentru asigurarea unei creșteri normale a peștilor, experimentul s-a încheiat dezastruos. Pusese peștii în acvariu, două

femele și un mascul, după recomandarea vânzătorului de la magazin. În ziua următoare, însă, peștele mascul era mort. Imediat ce l-a descoperit așa, scriitorul a mai văzut, în plus, că restul peștilor încercau să-l mănânce. L-a scos imediat din apă. Simți o oarecare scârbă când îl atinse. Folosi de aceea o mănușă de cauciuc. Două zile mai târziu, dimineața, observă apariția a nenumărați peștișori. Din câte se părea, una dintre femele fusese gestantă și tocmai născuse. Dar după o oră, scriitorul se apropie din nou de acvariu și-i veni greu să deslușească peștii nou-născuți. Cele două femele îi mâncaseră. Și deja spre după-amiază înotau singuratece, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic nefiresc.

212

În primii ani pe care i-am petrecut în orașul părinților mei am aflat că un văr bun de-ai mei suferea de astm, de aceea nu i s-ar fi părut nimănui anormal să mă îmbolnăvesc și eu de o asemenea boală. Probabil că din acest moment principalul meu defect a constatat în incapacitatea de a respira pe deplin. Extremitatea care îmi lipsea devenea, atunci, doar simbolul ciudatului sindrom cauzat de talidomidă și putea să treacă pe planul doi.

213

César moro nu voia să lase nicio urmă a prezenței lui. Aceea nu era singura lui moarte. Mai cunoscuse și altele înainte. Prima în franța, când a fost dat afară din mișcarea suprarrealistă, deși fusese unul dintre întemeietorii ei. Cealaltă în mexic, când după o ședere de zece ani a

vrut să se întoarcă în țara de origine, motivat în principal de faptul că nu putea crede că se născuse într-un loc atât de abject pe cât i-l descriau scrisorile pe care le primea. Singurul lucru care avea să îl aștepte și să fie pe măsura speranțelor lui a fost căsuța din lemn construită în faleză.

214

Nu de puține ori, în întunericul nopții, maimuța a văzut iepurele sărind pe una din ferestrele casei ei.

215

În ziua următoare femela care născuse peștii a rămas nemișcată pe fundul acvariului, pe pietrele multicolore puse acolo de scriitor. Nu s-a mai ridicat niciodată. În acvariu a rămas doar celălalt pește, căruia, ca să pună capac, a început să-i apară, poate din pricina unor ciuperci, un soi de nor alb pe spate, fapt care îl obligă pe mario bellatín, care urmă astfel cu strictețe instrucțiunile vânzătorului, să-l omoare de îndată, fără discuție.

216

Astmul a fost începutul unei copilării caracterizate prin nenumărate privațiuni, care se schimbau în funcție de medicul care mă trata în momentul respectiv. Interdicție de a mânca dulciuri, anumite fructe, de a face mișcare, de a ieși noaptea din casă. Pe lângă asta, aveam corpul intoxicat cu cortizon și antihistaminice.

217

César moro a murit fără să știe de ce murea. Cineva a spus că o operație l-ar fi ajutat. Alții, că trupul lui fusese măcinat de o depresie gravă.

218

Maimuța l-a informat pe bunicul meu că fata care s-a născut ca rezultat al incestului, care l-a transformat pe agresor într-un iepure nocturn, a murit la o lună de la naștere. Atunci, pentru prima dată, a desenat scena priveghiului pe o foaie de hârtie. Când a terminat desenul a așteptat să vină harpistul ca să poată pleca acasă.

219

E posibil ca în zilele acelea, pe fundalul vizitelor filosofului travestit, să fi început să prindă formă în mintea scriitorului un proiect narativ care până la urmă s-a transformat în cartea *salon de frumusețe*.

220

Câteva prietene încercau s-o îmbărbăteze pe mama. Îi spuneau că astmul o să dispară pe măsură ce o să cresc. Și în timp ce adolescența mea se apropia, ele se relaxau dând rețete de gospodine. Care mai de care mai cumplită: să nu beau apă timp de-o săptămână, să fierb frunze de mușcată și să beau infuzia pe stomacul gol. Să nu mănânc toată ziua altceva decât miere de albine. Mai recomandau și medici care practicaau medicina alternativă, la care din

fericire nimeni nu m-a dus niciodată, din aceia care propun să te speli la furtun dis-de-dimineată și în aer liber.

221

În acele momente César moro s-a gândit ca niciodată până atunci la prietenul și tovarășul său de aventuri, poetul Xavier Villaurrutia. E imposibil să nu-l fi însoțit nocturnele din *nostalgia morții* în singurătatea acelor dimineți, pe care nici prezența statornică a iubitei lui n-a reușit să o spulbere.

222

Actualmente activitatea maimuței constă în a desena la priveghiurile de copii, în special la priveghiurile copiilor nedoriți.

223

Cartea *salon de frumusețe*, când a fost terminată, a dat impresia că are drept temă un salon de estetică ce se transformă într-un loc pregătit pentru moarte. Vocea unui stilist povestește cum e cu puțință ca o întreprindere înfloritoare să se transforme într-un muridor, o anticameră a morții deschisă pentru public. În unele părți din povestire personajul descrie vremurile de glorie ale instituției, când factorul determinant îl constituia prezența unor pești colorați. În alte fragmente se povestește despre venirea progresivă a oaspeților bolnavi, pe care era imposibil să nu-i asociezi cu apele tulburi care încep să se insinueze în splendidele acvarii.

224

Cunosc teoria referitoare la astm ca mecanism de apărare. Ca protest nu doar față de mutarea intempestivă în altă țară, ci și, așa cum am zis, ca element specific al camuflării ciudatului sindrom pe care îl prezintă corpul meu. Cred în aceste caracteristici ale bolii pentru că la împlinirea vârstei de treisprezece ani am făcut o scurtă călătorie înapoi la ciudad de méxico și a fost de ajuns să ajungem acolo pentru ca orice dificultate în respirație să rămână doar de domeniul amintirii. Simțindu-mă mai bine ca niciodată am străbătut locurile prin care obișnuiam să mă plimb când eram mic. Am mers chiar și la creșa din copilărie.

225

Poate că n-o să mă creadă nimeni, dar ezequiel e alt personaj despre care mi-a vorbit bunicul. În cele câteva ocazii când mi-a vorbit despre el nu mi-a spus dacă l-a cunoscut cu adevărat. Apariția bruscă a lui ezequiel a diluat dintr-odată contururile grădinii zoologice din jurul nostru. Precum și camera în care bolisem și unde erau organizate în cinstea mea serbările de copii, de care profita bunicul meu ca să-mi povestească despre dansurile exotice cu foarfeci. Mi-au rămas în minte doar cuvintele pe care a început el să le pronunțe. Erau cuvinte puternice, structurate, memorabile. În niciun moment n-am găsit în ele vreo urmă care să amintească de quechua sau de vreun dialect oriental. Restul le-am uitat.

226

După ce m-am simțit așa de bine în scurta vacanță în ciudad de méxico, întoarcerea în țara părinților mei a fost sinistă. Din nou spitale, cortizon și o nouă descoperire: inhalatorul pentru dilatarea bronhiilor. Medicament extrem de periculos pentru că, potrivit medicilor de pe vremea aceea, efectul lui secundar consta în aceea că îți ataca inima. Au început să curgă povești, în principal de la prietenele mamei mele, despre copii care mureau fulgerător în urma unei singure aplicări a tratamentului. De aceea inhalatorul a fost păstrat doar pentru cazuri disperate.

227

Locuitorii satului în care se refugiase maimuța împărtășeau părerea că pictura pe care o realiza aceasta avea legături extrem de vagi cu realitatea.

228

Ezequiel pare să ignore prezența unei femei alături de el. Nu cred că femeia asta era maimuța. Bunicul ar fi punctat acest detaliu de la bun început. Dintr-odată, în locul în care se află, o stradă din hong kong, se aude huruitul unui atac aerian. Este bombardat orașul. Femeia se adăpostește. Ezequiel strigă la avioane.

229

Descrierea întâmplărilor din *salon de frumusețe* nu depășește limitele celor patru pereți reprezentați. Se

circumscrie unui salon vetust decorat cu un gust în-doielnic. Încetul cu încetul scriitura face să apară acvariile, boala ca o închisoare a corpurilor, geamurile mereu închise și aerul îmbâcsit de miasme tipice mai degrabă unui spital sau unei morgi decât unui salon de frumusețe.

230

Diminețile, când eram trezit de șuieratul pe care-l scoteau bronhiile, singurul meu scop era acela de a obține inhalatorul. Începeau investigațiile nocturne în camera părinților ca să depistez unde putea fi ascuns. Uneori îl găseam singur. Alteori părinții mei se trezeau în cea mai proastă dispoziție imaginabilă. Începea atunci o scenă destul de neplăcută, care dura aproximativ o oră și care se încheia când mama mea, învinsă, îmi dădea inhalatorul. Eram atât de ahtiat după inhalator, încât am hotărât să-mi cumpăr chiar eu, pe ascuns, propriul aparat.

231

Mormântul în care, potrivit bunicului, maimuța l-a îngropat definitiv pe luptătorul din asia se găsea chiar la intrarea în cimitir. Deasupra au pus o piatră ceremonială pe care locuitorii satului au adus-o din zona sfântă, de pe muntele care domina așezarea. Maimuța n-ar fi îndrăznit niciodată să ceară așa ceva. Bunicul mi-a spus că locuitorii au făcut-o pentru că ea le spusese că era vorba de cadavrul lui bruce lee.

232

Bunicul insista să îmi dea cât mai multe detalii în poveștile lui. Părea că pentru el e foarte important să nu-mi distrag atenția. E posibil să fi intuit că episoadele din viața maimuței în regiunile quechua nu mi se păreau, mie personal, cătuși de puțin verosimile.

233

Când trei romane au apărut publicate într-un singur volum, scriitorul a descoperit un soi de unitate care l-a făcut să se gândească, ușor pueril, că toate cărțile lui nu sunt de fapt decât una singură.

234

Determinat de siguranța pe care mi-o inducea posesdarea propriilor mele inhalatoare, mi s-a născut un interes neobișnuit pentru ciclism. Pasiunea asta a început brusc. Fără niciun motiv aparent, într-o dimineață am simțit un impuls de nestăpânit de a fi pe o bicicletă. A fost ceva ciudat în procesul deprinderii cu pedalatul.

235

În ciuda reticențelor mele, bunicul mi-a explicat că ezequiel era condamnat, precum personajele dintr-un anumit gen de filme chinezești, să fie victima unor atacuri aeriene cu totul neobișnuite și să presteze muncile cele mai de jos. Îndatoririle lui nu se puteau compara nici pe departe cu vânzarea de case cu care se ocupase mai-

muța și nici cu lucrările de grădinărit ale maestrului spin și ale fratelui francisco. De bună seamă că nici cu cizmăria cu care s-a îndeletnicit în ultima perioadă a vieții luptătorul din asia.

236

Unele persoane au crezut că descoperă prezența unei boli anume citind *salonul de frumusețe*. Alții au găsit similitudini între muridor și acele *morideros* din evul mediu care serveau drept ultim adăpost pentru tot felul de ciumați. Și au mai fost unii care au găsit o serie de metafore sau punți între peștii din acvarii și personajele bolnave.

237

Când începeam să pedalez criza de astm se manifesta numaidecât. Fără să reduc viteza scoteam inhalatorul și îmi aplicam două doze una după alta. Rețineam aerul în piept, mai dădeam câteva pedale și din nou inhalam. Din acel moment puteam să parcurg, respirând în deplină libertate, orice distanță mi-aș fi propus. Pasiunea pentru ciclism a mai durat câțiva ani. Am reușit să ating o medie de patruzeci de kilometri pe zi și trei sute la sfârșiturile de săptămână. Încetul cu încetul am cunoscut și alte persoane care practicau acest sport. Mai de vreme sau mai târziu toți m-au întrebat despre ritualul pe care-l făceau cu inhalatorul înainte de a începe să pedalez cum se cuvine.

238

Ezequiel purta întotdeauna o uniformă impecabilă. N-am știut niciodată ce fel de uniformă. Bunicul menționa pur și simplu că se compunea dintr-o cămașă albă și un pantalon închis la culoare.

239

Cartea salon de frumusețe are poate un sens ultim legat de interesul scriitorului de a răspunde la câteva întrebări despre posibilele raporturi dintre frumusețe și moarte.

240

Într-una dintre călătoriile mele în mexic mi-a venit ideea să practic ciclismul în oraș. Prima zi a experimentului a fost mai mult decât suficientă. Pe lângă șoferii din mașini cărora nu le vine să creadă că o bicicletă s-ar putea încrucișa cu drumul lor, mai sunt și cumplitele ravagii pe care le provoacă poluarea în corpul bicicliștilor și care conving orice persoană cu capul pe umeri să renunțe la practicarea acestui sport. În ciuda faptului că atunci am putut parcurge faimosul prim kilometru fără a avea nevoie de o doză, starea în care am ajuns după un asemenea exercițiu mi-a reamintit diminețile de convalescent înainte de apariția inhalatorului.

241

Serile în care scriitorul asista la transformarea fizică pe care o suferea filosoful travestit par să-i producă

actualmente o stranie nostalgie. Poate că, în cazul acesta, cartea *salon de frumusețe* nu este decât un omagiu adus acestui tânăr, care după ce vorbea despre aspectele fundamentale ale *criticii rațiunii pure* făcea referință, de cele mai multe ori cu un zâmbet disprețuitor, la umilințele pe care a trebuit să le suporte cu o noapte înainte.

242

Au mai fost și alte călătorii la ciudad de méxico și de fiecare dată s-a petrecut același fenomen de relaxare respiratorie fără recursul la medicamente. Paradoxal, cu cât se anunțau mai des dezastrele atmosferice, în general determinate de poluarea mediului, cu atât era mai amplă libertatea de respirație. Poate că această constatare mi-a dat ideea vagă de a scrie pornind de la non-experiență, folosind drept suprafață urmele diformității și bolii trupului meu. Aceasta mă duce cu gândul la visul recurent pe care-l am din când în când, unde apar fără proteza mea în mijlocul unui spectacol de dans modern.

243

Totul e gol. Nu mai rămân decât cămilele de pe vremuri. Sunt, cum știm cu toții, animale bătrâne. Triste. Plictisite, poate.

„Excentric“, „experimentalist“, „extrem de original“, „ciudat“, precum și nelipsitul „interesant“ — acestea sunt calificativele cele mai folosite în America Latină pentru a caracteriza opera lui Mario Bellatín, scriitorul mexican de origine peruană, născut în 1960, ale cărui producții l-au transformat în obiect de cult în nenumărate cercuri și care au fost recompensate cu prestigioase recunoașteri (Premiul Xavier Villaurutia, 2001, bursa Guggenheim, 2002, Premiul Național de Literatură în Mexic, 2008). „Ciudat este să fii considerat un scriitor ciudat“, le răspunde Bellatín criticilor grăbiți, iar în ceea ce privește originalitatea, experimentalismul, caracterul interesant și excentricitatea, replicile sale sunt edificatoare: merită să scrii altfel decât experimentând noi limbaje?

Poate exista o recompensă mai mare decât aceea de a stârni interesul, astfel încât, într-o epocă în care oferta este atât de mare și de variată, orice cititor, indiferent de gradul său de cultură, să citească până la sfârșit cartea pe care a început-o? A fi excentric nu e până la urmă un merit într-o literatură ca cea latino-americană, văzută de mulți, mai ales în spațiul de origine, ca un drum fără ieșire între clișeele tot mai monotone ale realismul magic și funciara inautenticitate a realismul pur și simplu? Adevăratele mărci stilistice ale lui Mario Bellatín sunt

minimalismul, fragmentarismul, efectul de neutralitate, folosirea exclusivă a persoanei întâi într-un discurs ironic care, paradoxal, aspiră la a suprima complet orice urmă credibilă a autorului, în sfârșit tentativa de a folosi plenar artele vizuale, datorită capacității acestora de a declanșa experiențe notabile în receptor prin încapsularea precisă a anumitor fragmente ale realității.

Debutul editorial al lui Mario Bellatín are loc în 1986 cu romanul *Mujeres de sal*, publicat, ca și următoarele patru, în Perú, țară unde romancierul revenise cu părinții, la șase ani, din Mexic, și unde avea să urmeze școala și cursurile universitare, timp de doi ani la Teologie și apoi la Științele Comunicării. Copilăria îi fusese marcată de handicapul înnăscut (Bellatín este una dintre multele victime ale Thalidomidei, născându-se fără brațul drept, lucru care le-a provocat părinților săi o adevărată obsesie a protezelor cât mai sofisticate), dar mai ales de un astm care îl va face să sufere atroce în jurul vârstei de patru ani. Prima tinerețe îi este marcată de despărțirea de Mexic și nu mai puțin de mediul extrem de convențional al familiei, care îi retează tot elanul și îl privește cu suspiciune în momentul în care, copil de 10 ani, le citește primul său „roman” inspirat din pasiunea — ce va rămâne statornică — pentru câini. Deși se formează la Lima și debutează ca scriitor în Perú, Bellatín va privi întotdeauna această țară drept una mult mai provincială și, ca atare, mai puțin stimulată pentru el decât Mexicul, unde se va stabili, de altfel, definitiv, în 1994. Primul roman, publicat în 1986, tributar încă unor procedee mai tradiționale la care scriitorul va renunța ulterior, anunță în mică măsură producția de mai târziu. Experiența modelatoare decisivă o va avea în Cuba, unde pleacă în 1987 pentru a urma cursurile Școlii Internaționale de Cinematografie

Latino-Americană din San Antonio de los Baños, prezidată de García Márquez. În Cuba „trăiește cu aer”, cum va spune mai târziu, însă reușește să se cunoască îndeajuns ca să se dezvețe să scrie în chipul convențional pe care îl deprinsese și aceasta, în principal, datorită contactului mult mai plenar cu artele plastice și cinematograful. Vor trece șase ani de la debut până când Bellatín va apărea din nou pe rafturile librăriilor, dar de data aceasta dotat cu o voce matură și plină de originalitate, care va atrage imediat atenția asupra lui: *Efecto invernadero* (1992), *Canon perpetuo* (1993) și *Salón de belleza* (1995, nominalizată la prestigiosul premiu Médicis pentru cea mai bună carte străină) sunt deja acele scrieri — romane scurte sau nuvele lungi — ce dau senzația de claustrofobie, defășurându-se într-un cronotop ambiguu și având drept protagoniști personaje lipsite de nume, deviate și marginale, toate acestea constituind deja marca înregistrată Mario Bellatín. *Efecto invernadero* (Efect de seră) aduce în scenă pregătirile pentru moarte, începute încă din copilărie, și culminând într-o lungă agonie, ale lui Antonio, ciung din naștere și marcat pe viață de sentimentul de culpă al mamei, precum și o constelație de personaje plate, gravitând în jurul protagonistului — Amantul, Mama, Prietena, Protejata — ce își revelează pe rând comuna condiție de *heautontimoroumeros* — victime și călăi ai lor înșilor. *Canon perpetuo* (Canon veșnic) o are drept protagonistă pe Femeia Noastră (aluzie banalizantă la Doamna, Stăpâna Noastră) care trăiește în mediul opri-mant al unui regim dictatorial, niciodată numit direct, însă inspirat de bună seamă de Cuba ultimelor decenii. Spațiul închis, sufocant al țării conține și alte celule la fel de ermetice: Clădirea cu caracteristici cvasicarcerale unde locuiește Femeia, grupul „Paideia” în care o serie

de artiști, cititori ai lui Thomas Mann și José Lezama Lima, caută să creeze un limbaj pe deplin nou, în sfârșit, Casa unde se păstrează vocile de copii, adevărat pol magic pentru femeia ce jinduieste să-și recupereze o frântură din copilărie prin glasul de demult. Bellatín mărturisește că toate romanele sale au la bază o imagine plastică, pe care trama o conduce spre condiția de simbol, iar următorul roman, cu al său salon înțesat de pești ornamentali și mai târziu de bolnavi secerați de o boală misterioasă, nu face excepție de la regulă. Dacă „autorul” se demască în genere prin „vocea” proprie, prin „ideologia” sa, prin „perspectiva” sa, Bellatín reușește și în *Salon de frumusețe* să șteargă meticulos orice urmă a acestuia. Continuă să lucreze cu personaje-vestigii, ruină vie a ceea ce au fost pe vremuri, și își duce mai departe meditația referitoare la capacitatea frumosului (simbolizat aici de acvariile cândva strălucitoare) de a se opune morții, detestată nu atât din cauza inexorabilității ei, ci din pricina urâtirii insuportabile pe care o presupune. În 1995, cele trei romane sunt publicate într-o nouă ediție care le reunește (*Tres novelas*) și simultan apare *Damas chinas* (Șah chinezesc), roman în care se confirmă eficiența stilului său și caracterul ofertant pentru variațiile cele mai îndrăznețe pe care le dau răceala, tonul detașat, chiar și când relatează aspectele celui mai insuportabil sordid, travaliul obsesiv asupra cuvântului nespus, al spațiului alb, al tăcerilor detonatoare de ecouri, interferența discursurilor (aici, cel pseudorealism al unui medic ginecolog neliștitor și cel infantil cu note onirico-fantastice). Dacă, așa cum sublinia Susan Sontag, „orice stil este un mijloc de a insista asupra a ceva”, la Mario Bellatín insistența are de-a face cu minimalismul, limbajul cvasiplat, parcimonia

adjectivării și selectarea epitetelor aproape exclusiv din ariile semantice ale distrugerii, decăderii, bolnăviciosului.

Apariția în 1998 a romanului *Poeta ciego*, meditație asupra fenomenului sectar, unde Bellatín își modulează din nou vocea, de data aceasta pentru a recrea un limbaj alegoric, reflex și caricatură al celui folosit de sectele milenariste continuând să prolifereze în plină modernitate, a fost întâmpinată de critică, deja, cu mai multă rezervă. Lipsa de densitate psihologică a personajelor, tonul apodictic, chiar și atunci când sunt enunțate maxime banalități, scriitura lipsită de orice intenție seductivă față de cititor și nu în ultimul rând jocul cu alegoria, adică toate ingredientele artei lui Bellatín care inițial au fost aplaudate cu frenezie, deveneau acum semne ale epuizării unei modalități românești aplicate mecanic. Cu toate acestea, producțiile ulterioare au confirmat că lui Bellatín i se potrivește în primul rând variația în jurul unor teme mereu reluate din unghiuri neașteptate. Eficiența maximă o obține din scriitura care, pornind de la o imagine dominantă ce pare mereu pe punctul de a se solidifica într-un simbol univoc, reușește întotdeauna să evite, ca prin minune, alegoria strictă. Cătuși de puțin intimidat de criticii ostili și încurajat de numărul tot mai crescut de cititori, Bellatín continuă să-și publice caracteristicile romane scurte, iar arta variației îl aduce la un moment dat în preajma pseudopastișelor japoneze sau chinezești: *El jardín de la señora Murakami* (2000), *Shiki Nagaoka: una nariz de ficción* (2001), *La escuela de dolor humano de Sechuan* (2001). În ciuda numelor nipone, se păstrează ambientul de contextualizat, niciodată numit direct, iar parcimoni-oasele trame sunt, de pildă în romanul din 2000, doar prilejuri pentru etalarea artei elipsei în nararea vieții unui vag triumphi amoros sau ale perfecțiunii tehnice în

descrierea detaliului aparent anodin. *Grădina doamnei Murakami* rămâne însă interesantă, în special pentru că duce la extrem explorarea lui Bellatín asupra suprimării complete a „autorului”, acesta fiind înlocuit aici de un traducător nesuferit ce lucrează la un roman japonez inexistent. *Shiki Nagaoka: un nas de ficțiune* are ca punct de pornire un joc cu urme dadaiste, din lunga serie a celor concepute de Bellatín, care este și realizator de happeninguri: invitat să țină o conferință despre autorul său preferat, scriitorul a preferat să vorbească despre un autor japonez inventat (spre panica multor profesori universitari de literatură japoneză care s-au grăbit să îi ceară bibliografie referitoare la Nagaoka deoarece nu voiau să își vadă știrbită pretinsa erudiție). Handicapul lui Nagaoka este un nas de dimensiuni colosale, care îl condamnă la o existență marginală, de-a lungul căreia se va îndeletnici cu literatura, lingvistica și ulterior fotografia. Comentariile neutre asupra operelor scriitorului fictiv, între care se remarcă un „Tratat asupra limbii supravegheate”, un volum intitulat „Fotografii și cuvinte” inspirat din experiența celui de-al Doilea Război Mondial și câteva povestiri, scrise într-un limbaj inventat, imposibil de tradus, îi servesc lui Bellatín pentru a duce la capăt o meditație asupra dilemei romancierului între a opta pentru un realism „fotografic” sau pentru un limbaj propriu, original, chiar dacă acesta nu poate fi înțeles câtuși de puțin de cititor. *Jacopo el mutante* (*Jacopo mutantul*, 2002) continuă reflecția asupra limitelor ficțiunii, verosimilului și gradului de acceptabilitate al fantasticului de către cititor prin intermediul poveștii unui istoric literar care studiază un pretins roman inedit al scriitorului austriac Joseph Roth, al cărui protagonist, un rabin din Europa Centrală silit să emigreze în timpul nazismului, ajunge

să cunoască o întreagă serie de metamorfoze fantastice, printre ele transformarea într-o femeie. *Perros héroes* (2003) aduce în scenă un nou happening fantasmagoric susținut de un paraplegic imobilizat într-un scaun de la înălțimea căruia, paradoxal, reușește să-și dresese la perfecție cele 30 de exemplare canine din rasa belgian malinois astfel încât aceștia să poată omorî orice om cu o singură mușcătură la jugulară. Reapar obsesiile „bellatinești”: relația dintre mamă și fiu (paraliticul locuiește cu o mamă și o soră, șterse ca niște umbre, ce se îndeletnicesc la nesfârșit cu sortarea pungilor într-un scop neștiut), câinii, infernul familial, conflictul dintre „devianță” și „normalitate”, copilăria ca purtătoare a unor mesaje tainice imposibil de recuperat pe deplin.

Lecciones para una liebre muerta (2005), publicat în același an cu *Operele reunite* la prestigioasa editură Anagrama, este un concentrat al etapei de după 2000: fragmentarismul este dus la extrem, cele 243 de fragmente scot la iveală un narator laconic și inconstant care nu poate zăbovi asupra unui subiect mai mult decât e absolut necesar și se abține de la orice comentariu chiar dacă multe dintre temele schițate conțin un neliniștitor potențial de oroare. Tramele abia antamate sunt de multe ori narațiuni cu cadru: bunicul de origine quechua care îi împărtășește nepotului, ca pe un fel de mit al culturii sale, istoria Maimuței îndrăgostite de un asiatic care la un moment dat confecționează pantofi din piele de șobolan; la rândul său, Maimuța îi relatează în scrisori bunicului experiența sa în regiunile quechua ale țării; din scrisorile pe care i le trimite sora lui, traducătorul află povestea fraților Kuhn, născuți fără membre; poetul orb face referință la lumea marginală a unor crescători de câini de luptă și a dependenților de droguri internați

într-o misterioasă citadelă finală. Mult mai vădite sunt referințele directe la romanele anterioare: traducătorul, a cărui particularitate este că nu cunoaște limbile din care traduce, este un ecou direct din *Grădina doamnei Murakami* și *Shiki Nagaoka*, poetul orb este „resuscitat” din romanul omonim anterior, referințele la *Salon de frumusețe* sunt directe și vin din partea unui narator la persoana întâi, care, deopotrivă, face aluzii la evenimente și circumstanțe reale din viața lui Bellatín (organizarea la Paris a unui happening al dublilor a patru scriitori importanți din Mexic, criza de astm din copilărie, relațiile sale apropiate cu scriitoarea mexicană Margo Glanz, admirația pentru Sergio Pitol). Desigur, recuperarea biograficului în cazul lui Bellatín nu ar putea ține, nici aici, decât de o modalitate pe care o notează parcă în treacăt într-unul dintre capitolele dedicate scriitoarei Margo Glanz: „Va fi poate o biografie plină de situații neverosimile, unde adevărul și minciuna, realitatea și irealitatea, absurdul și solemnitatea își vor găsi confluența, unde timpurile se vor amesteca în ritmuri ciclice și eterne”. Exercițiul redetonării ecourilor din romanele anterioare, ca și explorarea, în aparență lipsită de pasiune, a biografiei vor fi prezente, în chip masiv, și în romanele ulterioare *Underwood portátil modelo 1915* (2005), *La jornada de la mona y del paciente* (2006) și *El gran vidrio* (2007). Acesta din urmă sintetizează în mare măsură efortul scriitorului de a-și explora datele existenței empirice doar în scopul de a le revela cu atât mai neverosimile, de vreme ce o aceeași existență poate fi punctul de pornire a trei autobiografii la fel de credibile și de fictive în același timp.

Arta lui Mario Bellatín ar putea fi situată în descendența lui Kafka, prin confruntarea deschisă cu dilemele și limitele alegorismului într-o modernitate ce aspiră la

multiplicarea la infinit a sensurilor și, ca urmare, disprețuiește alegoria, dar se izbește adesea de ea din pricina deprinderilor interpretative, greu de desființat. Punți de legătură se întind, de asemenea, înspre Beckett, mai cu seamă în ceea ce privește aspectul formal: preferința pentru spații închise, textualizarea unor personaje care se împuținează tot mai mult din cauza bolilor, handicapurilor, infirmităților de tot felul (exemplul cel mai pregnant este cel al paralticului dresor de câini). Nu în ultimul rând, avem de-a face cu o epurare și abreviere a unor experimente pe care *le nouveau roman* le detalia pe larg în încercarea creatorilor săi de a eradica personajul, povestea, pathosul interpretativ, pentru a rămâne la suprafața cea mai plată a realului. Bellatín aparține însă unui alt moment al literaturii și de aceea nu regăsim câtuși de puțin perfecțiunea stilistică a maestrilor amintiți (perfecțiunea sobrietății la Kafka, a stângăciei la Beckett), și nici emfaza francezilor din anii '60, însă acest lucru nu trebuie văzut ca o tară a prozei sale, așa cum au interpretat-o unii critici mai tradiționaliști. Dimpotrivă, Bellatín evoluează tot mai mult de-a lungul producției sale, ce numără deja 17 titluri, spre o explorare a posibilităților de a lucra în literatură cumva în chipul artiștilor plastici conceptuali, pentru care obiectul artistic în sine este ceea ce contează cel mai puțin, în timp ce ideea declanșatoare a artistului și ideile declanșabile în spectator constituie adevăratul rost al operei. Nu în van, artistul menționat cel mai adesea, prezent ca un fel de zeu tutelar în multe dintre romanelor sale, este Joseph Beuys, considerat unul dintre cei mai mari artiști plastici și creatori de happeninguri din secolul al XX-lea. Este vorba de o artă care se adresează în primul rând cogniției și dă puțină hrană inimii, s-ar spune, dar un asemenea

demers pare totuși salutar într-o epocă și, mai ales, într-un spațiu ca cel latino-american, unde succesul telenovelelor se răsfrânge nu de puține ori chiar și asupra prozelor semnate de scriitori și, mai ales, scriitoare de valoare.

Ca membru *de iure* al generației numite McOndo după celebra antologie a scriitorului chilian Alberto Fuguet din 1996 (deși Bellatín nu a fost inclus în ea), scriitorul duce la capăt o chestionare profundă a premiselor de la care pornesc marii scriitori ai *Boom*-ului, respinge radical rețetele lor, de acum banalizate de mulți imitatori, precum și ideologia acestora, orientată spre utopic, progres istoric, implicare socială. Bellatín se exprimă decis împotriva unei literaturi cu caracter moral (Kundera este „manechinul” preferat ca să demonstreze ridicolul unei sfătoșenii care, ipocrit, proclamă valoarea principiului ironiei). Romanele lui Bellatín se termină mereu parcă înainte de final, personajele îi rămân pururi în așteptarea morții, la fel cum le găsisem la început, catharsisul poate avea sau nu loc în orice moment al povestirii, epifania se petrece oricând sau deloc. Nu există o salvare, ci doar o scurtă, dar prețioasă, străfulgerare a sensului, ca în fața unei instalații care îmbină elemente, considerate anterior ireconciliabile: *Salon de frumusețe*, observă Álvaro Enrigue, este un exemplu perfect prin combinația uluitoare a unor termeni ca „noțiunea *light* și esențial postmodernă a salonului cu fițe și densitatea morală și medievală a unui *moridero*”; *Perros héroes* (Câini eroi) este altul, prin „coincidența a două naturi care nu se întâlnesc în mod normal: un dresor și paraplegia”. În plus, mai trebuie observată problematizarea strict în termenii unei estetici moderne, antiierarhice, propunând ca obiect al contemplației elemente considerate respingătoare sau minore: ca și în opera argentinianului Manuel Puig, kitsch-ul stă la

pândă, dar este oarecum dignificat, în *Salon de frumusețe* prin stilistul gay care își ajută tovarășii nu din rațiuni etice, ci în numele unei vagi trăiri estetice al cărei suport sunt fastuoasele acvarii din alte vremuri, precum și fulgurantele entuziasme la concursurile de frumusețe masculină. Că obiectul estetic ar putea fi considerat minor sau banal, că admirația poartă semnul larvarului, al deficienței și al incompletudinii spirituale, aceasta nu înseamnă că o asemenea contemplare este mai puțin capabilă să declanșeze o reflecție profundă asupra misterieselor fire care leagă frumusețea și moartea. Explorarea acestor legături este, de fapt, temă fundamentală a lui Mario Bellatín, temă pe care scriitorul o desfășoară imperturbabil, oțelindu-și, de aceea, răbdător, inima și privirea pentru a se apleca cu aceeași neutralitate asupra sordidului, anodinului, neverosimilului și pentru a continua să conceapă scurtele sale romane-instalații, roade ale unei scriituri practicate ca un exercițiu infinit — un canon veșnic.

Ilinca Ilian